Serie nouă
NOIEMBRIE 2020
11
(CCXXXII)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din sumar:

- ✓UCMR 100 - Interviuri - Octavian Lazăr Cosma, Cornel Țăranu
- ✓Omagiul sopranei Mariana Nicolesco pentru UCMR
- ✓Zilele Muzicii Contemporane - Bacău
- ✓"Crizantema de aur" - Târgovişte, 2020
- ✓A fost cândva şlagărul... (IV)
- ✓Discuri

În imagine:
Liderii SCR/ UCMR (de la stânga la dreapta)**:**
Matei Socor, Constantin Brăiloiu, George Enescu, Mihail Jora, Adrian Iorgulescu
Ion Dumitrescu, Petre Brâncuşi, Nicolae Călinoiu, Pascal Bentoiu, Octavian Lazăr Cosma

Cu Mândru(li)ța la atac

O luare de poziție recentă și repetată (cam neavenit și ireverențios expusă) a stârnit un val de reacții de apărare, de condamnare, de furie, de dispreț, de dezamăgire etc. din partea unei largi părți a comunității artiștilor. Un ”lider de opinie” lansat în televiziune opina că artistul care nu-și poate vinde producția ar cam trebui să dispară – ca să simplific, vulgarizator, ideea, care îi blama pe cei care cereau măsuri de protecție pentru artiștii care în aceste luni nu și-au mai putut face meseria.

Artistul, ca și greierele, se pare că ”iarna” nu mai e bun de nimic, deci era sfătuit să se apuce de altceva, măcar până vin iarăși vremuri senine, și astfel să-și câștige pâinea prin muncă. Iar cei care sunt vandabili merită să continue să trăiască din artă.

Problema nu este vandabilitatea, care este de multe ori afectată de criterii de consum, nu de criterii de valoare. Discuția ar trebui să fie nu despre artist, ci despre opera de artă. Nu artistul, pentru că i se spune ”maestre”, merită automat bani și glorie, ci produsul muncii și talentului său, opera de artă, aduce și una și alta.

Statul modern, capitalist, nu prea a salarizat artiștii la modul automat, ”din principiu”, preferând să plătească în schimb opera de artă, proiectele culturale, producțiile artistice. Statul, sau sponsorul, sau antreprenorul cultural. Sigur, depinde de țară, dar în general teatrele de operă, soliștii lirici ori soliștii instrumentiști s-au cam orientat către contracte punctuale, către realizări concrete, bazându-se pe performanță, pe valoare, pe oferta artistică atractivă, pe un marketing eficient.

Polemica sus-amintită în mod paradoxal eluda tocmai cuvântul cheie: performanța. Adică valoarea. Adică ceea ce face – ca să intru în paradigma ”liderului de opinie” un produs cultural să devină căutat, dorit, cumpărat (bilet, operă de artă, angajament), peren.

Ai ce oferi ca artist, vei fi căutat, apreciat, plătit. Nu ai valoare, nu ai talent, nu aduci nimic viabil, nu imprimi emoție și mesaj operei de artă pe care o produci – din păcate te auto-elimini, pentru că există concurență, există oferta liberă, iar beneficiarul are de unde alege. Și va alege calitatea.

Înjurăm vârtos comunismul, sistemul sovietic dar... ce bine era pentru unii... Și ce bine că de la Răsărit a venit ideea angajărilor cu contracte ”pe viață”, cu schema de salariați super-plină, cu teatre și orchestre în orice oraș mai mărișor, cu ”drepturi” și cu ”stimă pentru artiști”. N-a fost bine. Ba da...? Sau...? Doar când ne convine...

Indiferent ce am crede despre ideea de mai sus, sistemul este pe ducă. Salarizarea unor cohorte de ”oameni ai muncii” în instituții culturale, fără să li se ceară nimic, fără să fie realmente nevoie de ei în mod constant sau măcar în mod previzibil, înseamnă de fapt nu să încurajezi arta, ci să faci protecție socială pentru toți cei care, pe baza unei diplome, pot face dovada că sunt ”oameni de cultură”. Angajarea automată, lipsa

unor prevederi minimale vizavi de ce trebuie să faci în fața publicului ca să-ți meriți salariul, simulacrele de concursuri de angajare, de evaluări anuale fără criterii artistice, au sufocat sistemul, care a rămas la noi neschimbat din anii comunismului.

Dar, dincolo de asta, nu în pandemie este momentul unor asemenea ”reforme”. Acum este clar că mulți artiști valoroși au probleme financiare, create de autorități prin interzicerea unor evenimente. Deci cine a stricat, să repare. Iar după ce se reintră în normalitate, reluăm discuția despre cerere și ofertă, despre valoare, despre kitsch, despre sistem.

Mihai COSMA

DIN SUMAR

UCMR - 100....2-9
Interviu - Octavian Lazăr Cosma....2-3
Interviu - Cornel Țăranu....4
Omagiul sopranei Mariana Nicolesco....6-7
Pe scena Ateneului și a Sălii Radio....13-19
“Flautul fermecat” la Cluj-Napoca....22-23
Zilele Muzicii Contemporane - Bacău....24-25
Punctul pe j... azz....32
“Crizantema de aur” 2020....32-37
A fost cândva șlagărul (IV)....40-42
Discuri....48

Octavian Lazăr Cosma – retrospective

Norela-Liviana Costea: *Aş dori să discutăm despre parcursul Societăţii (Uniunii) Compozitorilor, de la începutul ei instituţional şi până în zilele noastre. Sunt voci care afirmă că Uniunea din vremea conducerii lui Ion Dumitrescu era o instituţie condusă despotic, dictatorial, şi pe de altă parte că sistemul politic i-a constrâns foarte mult pe compozitori (prin obligativitatea de a scrie cântece patriotice etc.). Care este perspectiva dumneavoastră, ca muzicolog, artist şi membru al acestei bresle?*

Octavian-Lazăr Cosma: Nu era obligatoriu să se scrie cântece patriotice. Studenţilor de la compoziţie li se cerea câte un cântec patriotic (ca temă la clasă). Dar pentru ceilalţi compozitori lucrările cu tematică "angajată" erau bine plătite; aşa că cine voia banii, scria.

Octavian Lazăr Cosma

N.L.C.: *Vi se pare că Uniunea din vremea lui Ion Dumitrescu se implica prea mult în peisajul politic, permiţând acele comportamente şi afilieri?*

O.L.C.: Ion Dumitrescu n-a fost membru de partid. În jurul lui se aflau Mihail Jora, Tudor Ciortea, Paul Constantinescu, Alfred Alessandrescu, şi alţii, care nu erau membri de partid. Desigur, existau şi Alfred Mendelsohn, Ludovic Feldmann, Laurenţiu Profeta sau Vasile Tomescu, care erau membri de partid, dar vice-preşedintele, Tudor Ciortea, nu era. Ion Dumitrescu a fost un foarte bun preşedinte de breaslă: foarte energic, foarte capabil. S-a sacrificat pentru Uniune, căci nu a mai compus (iar din acest motiv a primit o serie de acuzaţii) – chiar dacă a scris Solfegii dar şi volumul de memorii „Filele mele de calendar". (Într-o amplă şedinţă, George Bălan l-a catalogat drept „compozitor solfegist"; dar el îşi mărginise activitatea de compozitor pentru că era permanent preocupat de diferitele sectoare ale Uniunii.) În acel moment, Drepturile de autor erau tot în subordinea sa, iar atunci drepturile de autor erau o problemă, pentru că cei mai mulţi bani care intrau la bugetul Uniunii proveneau din muzica de divertisment (şi din cea corală). Drepturile de autor de pe urma compunerii unei simfonii erau aproape nule. El a conceput un nou sistem, de echilibru, distribuind din fondurile obţinute din muzica de divertisment şi către compozitorii de muzică simfonică. Din acest punct de vedere, măsurile luate au fost extrem de înţelepte şi bine gândite, iar unele principii sunt folosite şi astăzi.

Este adevărat însă că Ion Dumitrescu nu era un compozitor căruia să îi surâdă avangardiştii, deşi nu îi marginaliza. De fapt el nu tolera excesele, iar pe cele mai „fioroase" chiar le respingea la achiziţii. În consecinţă, autorii erau supăraţi, nemulţumiţi; aşa că exista un conflict mocnit între Ion Dumitrescu şi generaţia tinerilor, dar asta nu însemna că nu erau incluşi în proiectele sau excursiile şi celelalte activităţi ale Uniunii.

N.L.C.: *Cum vedeţi Uniunea care s-a dezvoltat după 1989?*

O.L.C.: Societatea Compozitorilor (şi mai apoi Uniunea, căci sunt aceeaşi instituţie) a avut trei faze de dezvoltare: prima a fost în primele două decenii; îi urmează faza realismului socialist (care după anii '70, cu cele două preşedinţii impuse, trece într-o sferă şi mai ideologică); după '90 a venit o fază de aşa-numită liberalizare, dar nimeni nu este niciodată *liber*...

De asemenea, în creaţia românească există mai multe paliere, două dintre ele fiind cel mai uşor de diferenţiat: muzica pură (instrumentală) şi muzica vocală. În muzica cu text există genuri care nu se potrivesc discursului politic (muzica bisericească spre exemplu); dar sunt şi genuri cum este cântecul patriotic: cântecele lui Ion Vidu sau Ciprian Porumbescu, de pildă, erau patriotice, şi ele continuă să fie cântate. Dar Matei Socor în special, a dat tonul cântecelor ideologice: „Partid iubit", „Sus steagul partidului" etc. şi mulţi au scris astfel, pentru că asta se cerea de către nenumăratele formaţii corale care existau în România, şi care acum nu mai există aproape deloc. Oricum, în permanenţă genurile vocale cu discurs militant au fost lucrări deservite regimurilor: oratorii, cantate laice etc..

Pe de altă parte, avem muzica instrumentală, muzica pură, iar forţa Uniunii a fost de la început şi până acum în genurile instrumentale, pentru că aceasta supravieţuieşte. Oratoriile de Mendelsohn, de Dumitrescu, nu se mai cântă... De pildă, marii dirijori ruşi programează din când în când cantata *Odă lui Stalin*

de A. Haciaturian sau *Cântarea pădurilor* de D. Şostakovici. De ce? Pentru că sunt valoroase muzical; ascultătorii sunt interesați de muzica pură, nu se încurcă în titlul lucrărilor. Aşa se va întâmpla şi în muzica românească.

N.L.C.: *Ce compozitori ai secolului trecut credeți că ar merita aduşi din nou în atenția publicului?*

O.L.C.: Unora dintre lucrări, care sunt de valoare, le va veni timpul să iasă la lumină. Mă gândesc spre exemplu la oratoriul *Tudor Vladimirescu* de Gh. Dumitrescu (în special partea I), care nici nu are subiect comunist, sau la *Constelația omului* de T. Olah (care îl slăveşte pe Lenin şi Revoluția). Asta pentru că sunt compozitori care au o individualitate stilistică absolută, îi recunoşti imediat. De exemplu, pe Enescu îl recunoşti imediat; deşi nu respingea nici ideile noi, el „topea" în lucrările lui şi formule eclectice, dar pe toate le personaliza. Această însuşire lipseşte lucrărilor ideologizate, care au un caracter epigonic (şi chiar şi Jora a încercat acel stil cu *Hanul Dulcineea,* dar nu în *Întoarcerea din adâncuri* sau în *La piață...*). Avem o mulțime de compozitori cu stiluri foarte personale: C. Porumbescu, P. Constantinescu, D. Lipatti, Th. Rogalski, C. Silvestri... am avut mulți compozitori de forță şi în generația următoare: A. Vieru, T. Olah, Ş. Niculescu, A. Stroe, M. Marbé, fiecare are un stil original.

Ion Dumitrescu

N.L.C.: *Ce părere aveți despre muzica românească nouă – cea care se cântă astăzi la festivaluri de profil, înregistrări etc.?*

O.L.C.: Este foarte bine să se audă, să se ştie despre compozițiile acestea, pentru că există o selecție naturală, iar selecția se face numai în urma audierilor.

N.L.C.: *În trecut era aceeaşi „modă", de a interpreta cu precădere contemporanii? Considerați că se neagă trecutul sau este doar mersul istoriei, să se cânte contemporanii, căci ei beneficiază direct de pe urma muncii proprii?*

O.L.C.: De exemplu, în secolul al XIX-lea: pe Porumbescu, Stephănescu, Mureşianu, Dimitrescu îi putem recunoaşte, ca stil, chiar dacă unele lucrări sunt eclectice, de şcoală chiar. Dar ei au avut neşansa de a nu beneficia de o orchestră care să le cânte lucrările, să îi încurajeze. Ed. Wachmann, care a condus şi Filarmonica şi Conservatorul timp de aproximativ 40 de ani, avea un crez: el nu programa prime audiții. Din start, deci, compozitorii români erau eliminați. Singurul privilegiat a fost Enescu, care, venind pe filiera regală, a putut să-şi dirijeze *Poema română*. Wachmann a adus muzica apuseană în Bucureşti, şi acesta este un lucru pozitiv; dar nu a încurajat creația indigenă.

În acest moment, singurii compozitori români cântați sunt cei precursori: Dimitrescu (*Dans țărănesc*), Porumbescu şi eventual Vidu. În muzica românească sunt atâtea valori şi se pot face atât de multe programe de muzică românească... Numai că după '90 am intrat într-o perioadă în care instrumentiştii au spus clar: „Nu mai cântăm muzică românească, am cântat destul în festivalurile „Cântarea României", ne-am săturat." Din această cauză nu se mai cântă Cuclin, Jora şi toți interbelicii, care poartă – după cum spunea Brăiloiu – „sufletul muzicii româneşti" în compoziții, chiar şi cei de altă etnie, cum era Alfred Alessandrescu.

Aceasta este o mare impietate adusă muzicii româneşti...

N.L.C.: *Sperăm să se adeverască cele de mai sus, şi acestor lucrări să le vină timpul să iasă la lumină...*

Interviu de **Norela-Liviana COSTEA**

Ion Dumitrescu (centru), Theodor Grigoriu (al doilea din stânga) şi alți oameni de cultură (Braşov, 1967)

Acad. Cornel Țăranu – viața Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din Cluj

Norela-Liviana Costea: *Dintotdeauna s-a considerat că centrul activității Uniunii ar fi la București, dar că este necesar ca aceasta să aibă o filială și la Cluj. Ce ne puteți spune, domnule academician Cornel Țăranu, despre activitatea filialei pe care o conduceți?*

Cornel Țăranu: Clujul este cea mai puternică filială din țară; în fiecare an avem, din fericire, câte unul sau doi noi compozitori clujeni care devin membri ai Uniunii. Există deci o continuă împrospătare a membrilor, care au o activitate bogată, au multe prezențe la festivaluri etc.. Din acest punct de vedere stăm foarte bine, chiar dacă activitatea muzicală (Filarmonica, operele, Academia etc.) suferă momentan din cauza restricțiilor pandemiei.

Cornel Țăranu

N.L.C.: *De-a lungul celor 100 de ani de existență a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor, care considerați că a fost perioada cea mai bogată în activități și contribuții a filialei clujene?*

C.Ț.: Aș spune că perioada anilor 1970-1980, în care director de filială a fost Sigismund Toduță, pentru că maestrul, care a fost profesorul de compoziție al multor generații (și al meu, de altfel), a avut o prezență extrem de benefică atât ca profesor, ca exemplu de compozitor, dar și ca rector al Academiei de Muzică și mai ales ca director al Filarmonicii – unde a reușit chiar să înființeze corul, într-o perioadă în care acest lucru era aproape imposibil. Aceasta, zic eu, a fost perioada cea mai benefică filialei noastre.

N.L.C.: *Cât de des sunt cântați compozitorii români (cu precădere cei clujeni) în concerte?*

C.Ț.: Noi am avut o activitate extrem de bogată cu ansamblul Ars Nova (pe care l-am condus timp de peste 45 de ani), cântând multe prime-audiții ale compozitorilor clujeni dar și ale colegilor și prietenilor de la București sau din străinătate. Acum există un ansamblu condus de tânărul dirijor și compozitor Matei Pop, care continuă această activitate. Există tineri instrumentiști și cântăreți foarte dotați care cântă muzică contemporană, muzică românească într-un mod cât se poate de convingător.

N.L.C.: *Dintre compozitorii români ai secolului trecut, pe cine preferați să cântați?*

C.Ț.: Spre exemplu, S. Toduță este foarte cântat și în muzica de cameră dar și în muzica simfonică. De asemenea, patronul Academiei, Gheorghe Dima, a fost de curând aniversat. S-a cântat cu această ocazie o lucrare a sa în concert. Mai mult, Academia are mari merite în ce privește punerea în pagină a unor lucrări inedite compuse de tânărul Enescu, mai ales dintre cele pe care le-a scris în perioada sa pariziană. Am dori o mai mare prezență a muzicii noastre la Operă și poate și la Filarmonică, dar atunci când se va putea.

N.L.C.: *Așa să fie! Să ne auzim cu bine!*

Interviu de
Norela-Liviana COSTEA

Sigismund Toduță, Varșovia, 1965

Centenarul Uniunii creatorilor în muzică privit din Banat

Constituirea de bresle a fost un florilegiu constituit încă din evul mediu în care meseriaşii, dar nu numai îşi găseau reunite năzuințele şi sprijinul prin comuniunea ce-i putea susține şi apăra în primul rând drepturile de care aveau nevoie. Aceasta s-a transmis în timp şi în mai toate domeniile neocolind ştiințele sau artele. În muzică asemenea asocieri au fost mai răzlețe şi abia după constituirea statelor naționale, dezvoltându-se în această simbioză. Începând cu grupuri mai restrânse, cum poate fi considerat, poate, grupul celor cinci compozitori ruşi şi apoi a celor şase francezi, ca să ajungă până la reunirea tuturor creatorilor dintr-o țară. În România se poate vorbi despre acest lucru desigur după marea unire, după făurirea unității naționale.

Astfel în țara noastră, în perioada revirimentului cultural de după marele război şi întregirea teritorială, şi muzicienii de pe aceste noi meleaguri reunite se hotărăsc la constituirea Societății Compozitorilor Români ce s-a săvârşit cu un veac în urmă, la 2 noiembrie a anului 1920. Ea s-a putut connstitui datorită efortului creatorilor în ale muzicii ca Ion Nonna Otescu, Constantin Brăiloiu, Mihai Jora, Dimitrie Cuclin, Mihai Andricu, Theodor Rogalski, Filip Lazăr sau a celora din teritoriile reintegrate ca Gheorghe Dima, Tiberiu Brediceanu sau Guilelm Şorban, dar şi Ioan Vidu, Leonida Domide, Iosif Velceanu, Emil Monția sau Sabin Drăgoi, dar şi mai târziu Zeno Vancea sau Timotei Popovici din părțile noastre, iar George Enescu legat îndeaproape de năzuințele breslei creatorilor români, care se afla în turneu peste granițe a acceptat funcția de preşedinte al proaspăt createi societăți. Sufletul activității noii reuniuni a fost Constantin Brăiloiu căruia în putem mulțumi şi pentru constituirea arhivei de folclor desigur pe lângă toata stratagemă a programei începând cu promovarea creației în mai toate genurile muzicale, tipărirea şi promovarea interpretării şi strângerea, patrimonizarea opusurilor ei şi apărarea drepturilor de autor precum şi a întregii problematici a muzicii româneşti. Şi aşa cum a scris Mihail Jora cel care va urma la preşedinția societății, într-un articol după aproape 20 de ani... Pornită din râvna de a statornici şi răspândi chibzuit belşugul artistic, zvârlit de-a valma şi risipit de-a lungul hotarelor de suflete pline de dor, Societatea Compozitorilor Români a ştiut strânge laolaltă făuritorii de sunete, întocmind înainte de toate, ceea ce astăzi poartă cu mândrie numele de şcoală muzicală românească....

După cel de al doilea război mondial, odată cu schimbările social politice din țara noastră vechile asociații se reorganizează în reuniuni de creații cum ne-au dovedit-o scriitorii, artiştii plastici dar şi muzicienii, constituindu-se în Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România. Noi personalități ale culturii muzicale ca Matei Socor, Ion Dumitrescu, Petre Brâncuşi Nicolae Călinoiu, Pascal Bentoiu, Octavian Lazăr Cosma şi Adrian Iorgulescu ajung la preşedinția organizației contribuind fiecare la prestigiul ei cu toate sinuozitățile perioadei în care au activat, contribuind cu toții la sprijinirea în primul rând al actului creator în domeniul componistic şi muzicologic. Crearea de Filiale sau Cenacluri în oraşele mai importante ale țării, şi aici trebuie să amintim filialele din Cluj sau Iaşi cele cu o activitate deosebită, dar şi Timişoara care sub îndrumarea unui Eugen Cuteanu sau Ion Crişan a impulsionat activitatea creatoare în toate ipostazele ei.

Damian VULPE

Soprana Mariana Nicolesco aduce Omagiu Centenarului Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România

O celebrare excepțională în lumea artei, prezentată ca omagiu la Centenarul Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România, a fost emisiunea extraordinară a Televiziunii Naționale la sfârşitul lunii octombrie, reluată de TVR Internațional în noiembrie, emisiune consacrată Festivalului şi Concursului Național al Liedului Românesc salutată de presa din întreaga țară. Inițiată de soprana Mariana Nicolesco, manifestarea este un adevărat revelator al comorii de peste 10.000 de lieduri fondate pe vechiul *cântec de dor*, eternă expresie a sufletului românesc.

„Printre bisurile pe care le-am cântat la finele *Recitalurilor* mele de Belcanto la Carnegie Hall din New York, la Teatrul alla Scala din Milano sau în Marea Sală a Conservatorului din Moscova – ne spune Mariana Nicolesco – am inclus liedul *Languir me fais* de George Enescu. Explozia de aplauze şi ovații a fost pentru mine punctul de pornire al unei misiuni asumată cu supremă dăruire pentru punerea în valoare a creației compozitorilor români de lieduri din trecut şi din prezent, această comoară a două secole".

Mariana Nicolesco înconjurată de laureaţii Concursului Naţional al Liedului Românesc

Nenumărați tineri artişti se dedică interpretării capodoperelor acestui gen muzical, numit de creatoarea evenimentului „toată muzica în miniatură”, şi pe care aceştia l-au prezentat cu brio în Recitalurile pe teme pasionante, abordate pentru prima oară: ”De la Lied la Aria de Operă”, punând în lumină sursele de inspirație populară metamorfozate de compozitorii români şi străini în arii de operă, apoi ”Liedul românesc în context european”, reliefând originalitatea acestuia în raport cu liedul german, francez (*la chanson*), italian (*la canzone*), maghiar sau rus, ori ”Liedul românesc la Centenarul Marii Uniri”, glorificare a muzicii care i-a unit mereu pe românii din toate provinciile țării. Şi o strălucire aparte a avut premiera absolută a liedurilor enesciene la Expoziția Universală de la Aichi, în Japonia, la Tokio şi Nagoya, precum şi la Praga, Roma Paris şi la New York, toate acestea în cadrul ”Anului Internațional George Enescu” proclamat de UNESCO.

În Aula Palatului Cantacuzino, în fața bustului lui George Enescu, Mariana Nicolesco oferă Maestrului Valentin Gheorghiu şi Doamnei Carmen Petra-Basacopol textul introductiv la caietul-program, intitulat Liedul e Cântec de Dor, *text pe care-l dedică “celor doi tineri nonagenari”*

«Marele nostru compozitor a fost de altfel şi primul Preşedinte ales al Societății Compozitorilor Români (numită în prezent Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor), fondată la 2 noiembrie 1920, menită “să ajute la dezvoltarea producțiunii muzicale” autohtone, şi sunt fericită să aducem omagiu tuturor fondatorilor – declară Mariana Nicolesco – printre care se numără personalități de primă importanță ca Ion Vidu, Alfred Alessandrescu, Constantin Brăiloiu, Mihail Jora, Sabin Drăgoi, Ion Nonna Otescu, Constantin Nottara, Dumitru Georgescu-Kiriac, Gheorghe Dima ori Tiberiu Brediceanu, Theodor Rogalski, Dimitrie Cuclin, Mihail Andricu sau Filip Lazăr.

Şi mă bucur să subliniez că distinşii noştri muzicologi şi compozitori, membrii ai Uniunii, prezidată în prezent de Maestrul Adrian Iorgulescu, au fost dintotdeauna alături de noi – contribuind la succesul prestigioaselor noastre Simpozioane Naționale – mai multe dintre creațiile acestora încântând publicul alături de cele ale maeştrilor de altă dată, în interpretarea tinerilor mei prieteni, şi suntem mândri să onorăm prin cântul nostru acest Centenar.

Din partea lor şi a mea urez *La Mulți Ani!* Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România».

Seri memorabile dedicate împlinirii a 100 de ani de la înființarea *Societății Compozitorilor Români*

Au trecut deja 100 de ani de muzică modernă românească de căutări, de recuperări, de transformări, de sclipiri, de umbre şi armonii, tendințe dar şi provocări. Compozitori, instrumentişti, dirijori, muzicologi, artişti lirici, muzicienii români de ieri şi de astăzi, au fost angajați cu toții pe un drum aproape inițiatic, în devenirea fiecăruia, şi, a celor cărora le adresează creațiile lor. Bucureştiul interbelic la început de secol XX, în haina regală, a fost oraşul providențial de unde pornea, prin figura referențială, aureolată şi perenă a lui George Enescu, proiectul *Societății Compozitorilor Români*, temelia culturii muzicale româneşti moderne. Treptat, în ani, prin eforturile conjugate ale altor muzicieni valoroşi, au urmat cuprinderea şi a altor centre culturale, în consolidarea unității muzicale româneşti: Iaşi, Cluj-Napoca, Timişoara, Braşov, Constanța, Craiova, Oradea ş.a.

În oraşul nostru de la malul mării, pe parcursul celor 100 de ani muzicali, evidențiem experiențele individuale şi colective ale unor muzicieni entuziaşti, care, în timp au clădit comunitatea noastră muzicală. Aici, în Constanța, se profilează instituții de învățământ artistic, care au construit prin interpretări şi repertorii consacrate, idealul enescian: Colegiul Național de Arte, *Regina Maria*, Facultatea de Arte, din cadrul Universității *Ovidius,* Centru Cultural Județean *Teodor T. Burada,* precum şi instituțiile deschise publicului, Teatru de operă şi balet, *Oleg Danovski* şi orchestra simfonică.

Primul din seria evenimentelor festive dedicate aniversării menționate, a avut loc miercuri, 15 ianuarie 2020, în ambianță de sărbătoare a Teatrului de Operă şi Balet, *Oleg Danovsky*. O bună parte a colectivului instituției de cultură, artişti lirici şi maestrul corepetitor, Natalia Gribinic, au creat o convergență binefăcătoare, între tinerețea lor şi măiestria creației compozitorilor din secolul al XIX-lea şi al XX-lea. Generațiile muzicienilor care au inspirat programul acelei seri, reprezintă o parte a aleşilor care definesc identitatea muzicală românească: Gh. Dima, Tiberiu Brediceanu, Nicolae Bretan, Sabin Drăgoi, Gherase Dendrino, Diamandi Gheciu, Paul Constantinescu, Achim Stoia, Florin Comişel, Pascal Bentoiu.

Al doilea eveniment notabil din seria manifestărilor dedicate centenarului înființării *Societății Compozitorilor Români*, a cuprins numele celui care polarizează viața muzicală modernă românească, George Enescu (*Sonata nr. 2, pentru pian şi vioară,* fa minor, op. 6) precum şi a lui Béla Bartók (*Sonata nr. 1*, SZ. 75). Având sprijinul Centrului Cultural Teodor Burada, cei doi instrumentişti, Sebastian Tegzeşiu-vioară şi Andreea Bratu-pian au performat prin siguranța exprimării muzicale, prin fidelitatea față de stilistica creației celor doi mari muzicieni, subliniind prin interpretare, prin logica frazărilor, a subtilității nuanțelor, ethosul folcloric al lucrărilor, accentele modale.

Al treilea eveniment muzical a evidențiat, printr-o parcurgere diacronică a unui repertoriu din secolul al XIX-lea până în contemporaneitate, o imagine a evoluției limbajelor muzicale, concludent surprinsă şi în titlul evenimentului, *Veacuri trec, cântul rămâne*. În foyerul Teatrului de Operă şi Balet, *Oleg Danovsky*, miercuri 21 octombrie, 2020, ora 19, doi muzicieni talentați şi dedicați, Ana Andra Petrovici şi Alexandru Petrovici, au dizolvat linia de demarcație dintre generațiile trecute de compozitori merituoşi şi cele prezente, printr-o remarcabilă virtuozitate instrumentală, vocală şi pianistică. Evidențiind o deosebită tehnică, o finețe şi fidelitate a interpretării partiturilor propuse, cei doi muzicieni au făcut o

MINISTERUL CULTURII
TEATRUL NAȚIONAL DE OPERĂ ȘI BALET
„OLEG DANOVSKI" CONSTANȚA
Cu sprijinul
INSTITUTULUI CULTURAL ROMÂN
100 de ani de la înființarea
Societății Compozitorilor Români
RECITAL LIRIC
Veacuri trec, cântul rămâne
MIERCURI, 21 OCTOMBRIE 2020
ORA 19, FOYER TEATRU
Soliști
OANA ANDRA - mezzosoprană
ALEXANDRU PETROVICI - pian
Lieduri din creația compozitorilor :
Anton Pann, Aurel Eliade, George Enescu, Mihaela Vosganian, Dan Dediu
Nicolae Coman, Adrian Pop, Liviu Dănceanu, Dan Bălan, Adrian Iorgulescu
www.tnobconstanta.ro
enel
Manager
DANIELA VLĂDESCU

translaţie sensibilă, rafinată, vibrantă, a elementelor de limbaj muzical, dinspre trecut, spre prezent. Astfel, publicul a apreciat desfăşurările melodice ale unor arii populare româneşti (*Două fete spală lână, Inimioara mea, Ardeleanca*), esenţele cântecului vechi din colecţia *Spitalul amorului*, de Anton Pann, a muzicalităţii unor romanţe, lucrări ce au configurat construcţiile muzicale ale secolului al XIX-lea. Apoi, prin puntea necesară de legătură, lucrarea compozitorului George Enescu, *Eu mă duc*, repertoriul celor doi muzicieni, s-a îndreptat cu temeritate înspre modernitatea şi postmodernitatea secolului al XX-lea şi al XXI-lea. Lucrarea Mihaelei Vosganian (*După nouă ceasuri*) a întregit repertoriul prin note de sensibilitate, pliate pe versurile lui Varujan Vosganian. Cele două lucrări ale lui Dan Dediu (*Un paianjen, Tangou feroviar*) au surprins prin originalitatea şi precizia

STAGIUNEA
filarmonica ploiești
MARȚI
27 OCTOMBRIE '20
ORA 19:00
SALA "ION BACIU"
ANTON PANN 5
recital liric
soliști:
Oana-Andra Petrovici
mezzosoprană
Alexandru Petrovici pian
program:
lieduri din creația compozitorilor
A. Pann, A. Eliade, G. Enescu, M. Vosganian,
D. Dediu, N. Coman, A. Pop, L. Dănceanu,
D. Bălan, A. Iorgulescu
veacuri trec cântul rămâne
100 de ani de la înființarea
Societății Compozitorilor Români
INSTITUTUL CULTURAL ROMÂN

susţinerii muzicale a semanticii versurilor lui Tudor Arghezi şi Marin Sorescu. Cele două lieduri din creaţia lui Nicolae Coman (*Über allen Gipfeln ist Ruh, Umbre*), au dezvăluit modelul armonistului, a profunzimii poeticii muzicii, a prestigiosului pedagog şi compozitor. Cele două lucrări ale compozitorilor Valentin Petculescu (*Prună arsă vai şi-amar*) şi Adrian Pop (*…ainsi va et viens…*), au reliefat scriituri de evidentă angajare în şcoala modernă de compoziţie. Prezenţa în program a celor trei miniaturi muzicale (*Purice, Pisică, Câine*) ale compozitorului Liviu Dănceanu au marcat noutatea elementelor de scriitură. Prezenţa compozitorului Dan Bălan, în programul serii şi în sala e concert a fost o undă de sensibilitate prin oglindirea unor linii melodice delicate, a unor armonii îngemănate echilibrat pe prozodia versurilor poetului Petre Ghelmez. Seara lirică s-a încheiat cu lucrarea complexă a compozitorului Adrian Iorgulescu (*Gesangstude*). Creaţia sa este angajată în depăşirea modelului statuat de lied, prin întrepătrunderea policromă a elementelor genului amplu, teatrul liric, în creaţia miniaturală, camerală a liedului.

FILARMONICA BRAȘOV
STAGIUNEA 143
UNIUNEA COMPOZITORILOR
ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
CONSILIUL LOCAL AL MUNICIPIULUI BRAȘOV
PATRIA
SALA "PATRIA", MARȚI, 20 OCTOMBRIE 2020, ORA 18.30
RECITAL LIRIC
VEACURI TREC, CÂNTUL RĂMÂNE
100 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA SOCIETĂȚII COMPOZITORILOR ROMÂNI
MEZZOSOPRANĂ
OANA ANDRA PETROVICI
PIAN
ALEXANDRU PETROVICI
LIEDURI DIN CREAȚIA COMPOZITORILOR:
ANTON PANN, AUREL ELIADE, GEORGE ENESCU, MIHAELA VOSGANIAN, DAN DEDIU, NICOLAE COMAN, ADRIAN POP, LIVIU DĂNCEANU, DAN BĂLAN, ADRIAN IORGULESCU.
INSTITUTUL CULTURAL ROMÂN

Interpretarea întregului program, a mezzosopranei Ana Andra Petrovici şi a pianistului Alexandru Petrovici, a fost un model al performanţei. Acest concert-eveniment s-a repetat sau se va repeta şi în alte oraşe din România: Braşov, Ploieşti, Bucureşti, Râmnicu Vâlcea, Craiova.

Cele trei evenimente muzicale, s-au desfăşurat în spiritul evoluţiei muzicii culte româneşti, de ieri şi de astăzi, a prezenţei unei şcoli reale de compoziţie, aşa cum şi-a dorit iniţiatorul său, George Enescu. Recitalurile au fost coordonate şi susţinute, cu mereu aceeaşi implicare şi dăruire, de către prof.univ.dr. Mariana Popescu, preşedinta filialei UCMR Constanţa.

Ruxandra MIREA

George Enescu şi Eugeniu Grigore Neculcea

Cercetând corespondenţa lui George Enescu din anul 1931, ne-a atras atenţia o scrisoare din arhiva MNGE primită de muzician cu prilejul împlinirii unei jumătăţi de veac. George Enescu era matur, afirmat şi consacrat ca personalitate a vieţii muzicale româneşti şi internaţionale. Aşadar, în anul 1931, primea mesaje de felicitare având ca expeditori diferiţi reprezentanţi ai muzicii şi culturii europene.

Fotografie a membrilor Delegaţiei de la Paris, 1919, Trocadero - Paris
Eugeniu Grigore Neculcea – al doilea din dreapta, aşezat

Printre aceştia din urmă îl menţionăm pe **Eugeniu Grigore Neculcea** (1876-1954), Doctor în ştiinţe fizico-matematice la Sorbona, Profesor la Universitatea din Iaşi care a activat în Ministerul Finanţelor, fiind, printre altele, ministru plenipotenţiar al României şi cadru diplomatic al Statutul Român, numit, după Primul Război Mondial, membru al delegaţiei României la Conferinţa de Pace de la Paris.

De-a lungul timpului, destinele acestor doi oameni de cultură s-au intersectat; graţie lor şi faptului că întâlnirile au fost consemnate într-un document semnat, datat dar şi păstrat, ne putem bucura acum de atmosfera specială evocată care îl aduce în prim-plan pe **George Enescu**. Filtrată, desigur, de amintirile subiective ale destinatarului, imaginea muzicianului este conturată prin prisma unor evenimente ce i-au apropiat pe cei doi, atât în copilărie, cât şi la maturitate.

Din scrisoarea lui Eugeniu Neculcea aflăm fapte diverse: că l-a întâlnit pe George Enescu la Slănic, apoi că părinţii lor se cunoşteau şi, în cele din urmă, auzindu-l pe micul muzician cântând la vioară în casa părinţilor săi, şi-a dorit şi el să studieze acest instrument. Ştim că în 1888, Enescu a fost înscris ca elev al Conservatorului Viena iar un an mai târziu, întors în ţară în vacanţă, a mers cu părinţii la Slănic unde a cântat pentru prima dată ca violonist, în public. Este, deci posibil, ca cei doi să se fi cunoscut cu acel prilej. Din mărturisirile proprii, Neculcea a fost impresionat de frumuseţea interpretării micului Enescu, motiv pentru care, probabil, părinţii săi au apelat tot la îndrumarea profesorului Eduard Caudella, aşa cum făcuseră cu puţin timp în urmă Costache şi Maria Enescu. Mai aflăm detalii – nu neaparat uimitoare, dar impresionante, totuşi – referitoare la un concert dat la Iaşi de micul Enescu, care consemnează şi prezenţa tatălui muzicianului. Înlăcrimat de emoţie (sau astfel rămas în memoria lui Neculcea) i-a fost prezentat acestuia de către Eduard Caudella.

Prietenia celor doi tineri s-a păstrat peste timp, după cum reiese din aceleaşi amintiri, situându-i pe amândoi la Paris. Autorul scrisorii evocă recitalurile lui Enescu la care era aproape mereu prezent, precum şi un eveniment deosebit, ce a avut loc în Str. Bruxelles nr. 14 (reşedinţa muzicianului începând cu anul 1904). Aici, el ar fi interpretat, în faţa lui Montoriol Tarrés, *Sonata pentru pian şi vioară în La major* de César Franck. Amintim că Enrique Juan Montoriol-Tarrés (Figueres, 28 octombrie 1876 – Figueres, 1 februarie 1951) a fost un pianist spaniol, apropiat al compatriotului Enrique Granados (1867-1916), dedicatarul unor partituri precum *El Pelele* din *Suita* pentru pian intitulată *Goyescas*. Stabilit la Paris, el făcut cunoscute

Scrisoare – Eugeniu Neculcea către George Enescu, pag. 1, Arhiva MNGE

9, AVENUE EMILE DESCHANEL. VII

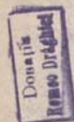
Paris, le 22 Octobre 1931.

76

Mon cher Enesco,

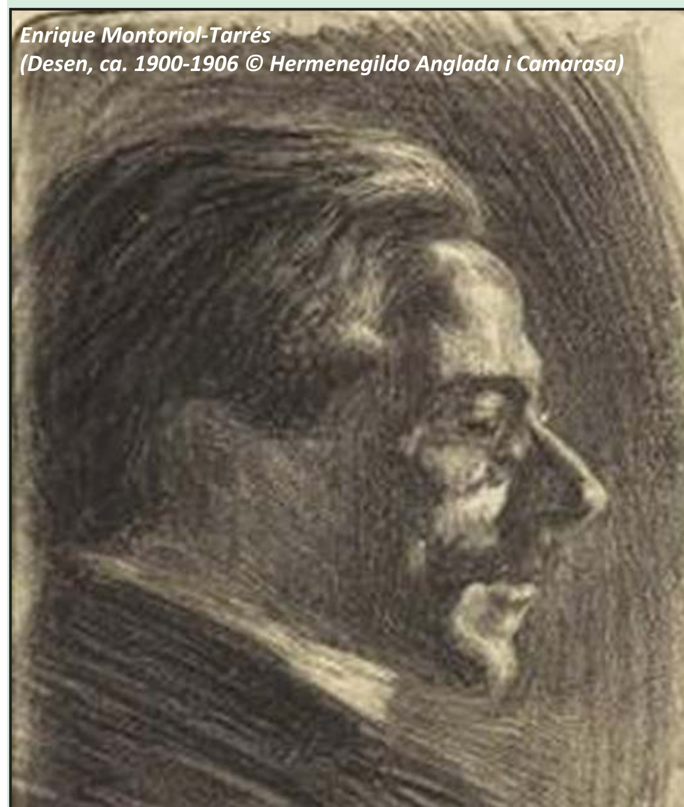
J'apprends par les journaux roumains que vous venez de toucher la cinquantaine. J'ai lu également le si touchant article sur vos „cinquante printemps" de S.M. la Reine Marie et je ne puis m'empêcher de vous envoyer ces quelques lignes pour vous rappeler quelques petits souvenirs communs, à moi et à vous, de notre jeunesse et de certaines circonstances de notre vie.

Je vous vois encore à Slănic où je fis votre connaissance, lorsque vous jouiez les „Fantaisies" sur

creațiile lui Granados publicului din capitala Franței, semnând inclusiv un articol despre compozitorul spaniol, publicat în revista pariziană *La Revue Musicale* în ianuarie 1913.

Momentul întâlnirii lui Enrique Montoriol Tarrés cu George Enescu evocat de Neculcea ar fi putut avea loc în anul 1913 sau 1914, când pianistul spaniol ar fi făcut posibil un concert dedicat în întregime creației lui Granados (la 4 aprilie 1914), organizat de către *Société Musicale Indépendante* din Paris cu ajutorul criticului Emille Vuillermoz. E important de menționat că, atât fondatorii societății – Gabriel Fauré, Maurice Ravel, Charles Koechlin, Florent Schmitt, cât şi criticul amintit mai sus au fost profesori şi colegi de şcoală al lui George Enescu. În mod evident, lucrurile se leagă, în ciuda informațiilor restrânse. Coroborarea acestora este esențială însă pentru recuperarea unor evenimente din trecut, mai ales când se referă la cel al lui George Enescu. Un adevărat centru muzical, cum era Parisul începutului de secol 20, nu putea să nu grupeze nume devenite sonore de-a lungul istoriei. Probabil de aceea este şi dificil să întâlnim dovezi materiale ale acestor relaționări inedite, mai mult sau mai puțin întâmplătoare. Cu atât mai aducătoarte de satisfacții sunt, deci, momentele în care o „banală” scrisoare poate dezvălui, chiar şi indirect, fapte mai puțin cunoscute despre muzicianul român. Revenind la *Sonata* lui C. Frank, ea a fost compusă în 1886 drept cadou de nuntă pentru violonistul Eugène Ysaÿe, figurând, desigur, şi în repertoriul lui George Enescu. Din câte cunoaştem, primele recitaluri în care el a inclus-o au fost susținute la Paris, alături de Paul Goldschmidt (15 şi 19 aprilie 1913) şi Bilbao – Spania, cu Maurice Dumesnil (12 ianuarie 1914). Ulterior, a mai interpretat-o (dăm ca exemplu doar anul 1938) împreună cu pianiştii Radu Mihail – la Ateneul Român din Bucureşti, Marcel Ciampi la Paris şi François Cholé la Liège. Din această perspectivă, ea îi putea fi, cu siguranță, prezentată lui Montoriol Tarrés în perioada 1913-1914.

Enrique Montoriol-Tarrés (Desen, ca. 1900-1906 © Hermenegildo Anglada i Camarasa)

O altă amintire evocată în scrisoare este legată de concertele din vremea Marelui Război, când Neculcea şi Enescu s-au revăzut la Bucureşti şi Iaşi, *„în casa mea din Str. Carol unde reprezentanții misiunii militare franceze veneau să vă admire, cu Marioara Ventura, Barozzi…”* (Neculcea). Concertele susținute de George Enescu în compania muzicienilor români în perioada cruntă a Primului Război Mondial sunt bine cunoscute, şi iată, considerate memorabile de unul dintre înşuşi martorii lor.

Ultimul aspect evidențiat (cu care, dealtfel, autorul îşi începe scrisoarea) este mărturia admirației şi atenției manifestate de Casa Regală a României față de George Enescu. Articolul Reginei Maria despre împlinirea celor „50 de primăveri” ale muzicianului român fusese citit de Eugeniu Neculcea, prilej cu care a considerat oportun să-i trimită acestuia *„câteva mici amintiri comune despre tinerețea noastră”*… (Neculcea).

Ne bucurăm că a avut această inițiativă, căci ea constituie pe de-o parte – o nouă dovadă a legăturii dintre doi oameni de cultură importanți, iar pe de altă parte – un motiv de a cerceta mai îndeaproape anumite aspecte din viața muzicianului. Datată Paris, 22 octombrie, scrisoarea de felicitare a fost scrisă acum 89 de ani, în limba franceză, iar autorul ei concluzionează, adresându-i-se lui George Enescu: *„Asta îți va aminti de […] prima tinerețe şi îți va dovedi că moldovenii, […] când au amintiri comune, şi le povestesc, întărind astfel - ca să zic aşa - prietenia lor sinceră, o prietenie care, în cazul meu, este dublată de o admirație nețărmuită”* (Neculcea).

Irina NIȚU

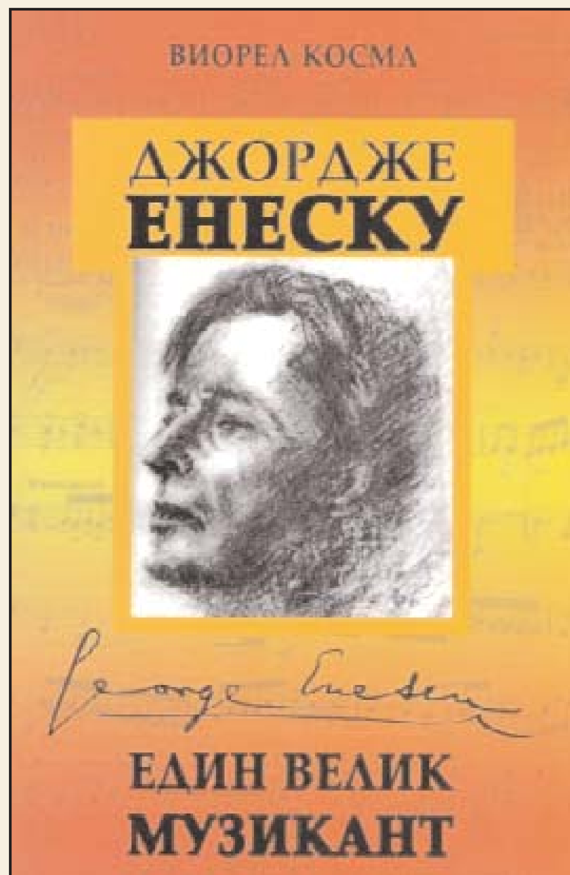

George Enescu, violonist (Arhiva MNGE)

George Enescu – 65 de ani fără geniul muzicii române și universale

Întrebat cât timp a fost necesar ca să învețe să interpreteze la vioară, într-un interviu acordat unui ziar bucureștean (în 1939, când s-a întors din turneul său triumfător la Paris și Statele Unite), George Enescu a răspuns: „Cred că este prea devreme să mă întrebați asta. Nu mi-am finalizat încă pregătirea, pe care am început-o la vârsta de cinci ani. Învăț să cânt acest instrument al naibii de dificil de 53 de ani...”

George Enescu a început să învețe vioara când avea patru ani. La vârsta de 5 ani putea interpreta o piesă pentru prima dată fără greșeală. S-a născut la 7 august 1881 la Liveni, Moldova, în familia unui violist amator. În 1892 a fost declarat copil minune. În acel moment studia la Conservatorul din Viena și a avut primul său mare concert. În presa austriacă a apărut un articol profetic: „George Enescu – un copil genial din România care în curând va uimi Europa și lumea”. Autorul clarifică: „Programul a inclus piese destul de dificile pentru vioară, scrise de interpretul însuși. Micul român și-a încercat mâna și ca compozitor. Cred că va fi unul dintre geniile muzicale ale timpului nostru...”

În memoriile sale, Enescu scrie următoarele despre primul său concert: „Încă din acea seară memorabilă, mi s-a părut că pe fondul zgomotului monoton al aplauzelor, am auzit o voce ca un refren: Vei deveni un virtuoz, vei deveni un virtuoz... un virtuoz... un virtuoz... Și vă puteți imagina cum trăiește un virtuoz? Acești oameni sunt atât de iubiți și de urâți. Prizonier fără libertate, fără viață personală. Doar muncă sclavă, călătorii și concerte interminabile. Și nimic altceva!”

Enescu a devenit într-adevăr un virtuoz – unul dintre marii virtuozi ai timpului nostru. Cânta la vioară, la pian și cânta la fel de bine. Franța l-a adoptat în curând ca propriul său fiu până la sfârșitul zilelor sale; la fel ca pe alți mari români: Eugene Ionesco, Mircea Eliade, Constantin Brâncuși, Emil Cioran, va fi legat prin sânge de capitala culturală a Europei și a lumii. Desigur, el va face multe pentru țara sa – va ridica nivelul de invidiat al vieții muzicale nu numai în capitală, ci și în marile centre culturale ale țării, vor fi mulți adepți. Personalitatea sa strălucitoare și însorită va atrage nu numai muzicieni și alte figuri culturale, ci și întregul public. Autoritatea lui va fi imensă. Dar după război va fi obligat să emigreze în Statele Unite (autoritățile vor naționaliza proprietatea soției sale – prințesa Cantacuzino – și familia va rămâne fără bani chiar și pentru mâncare!).

În memoriile sale, George Enescu a scris: „Când vorbesc despre mine în Europa, se referă la mine ca violonist și dirijor, iar în America – ca compozitor. Dar mă consider mai presus de toate un compozitor. Este adevărat, ador vioara, dar când mă ascult nu pe mine, ci pe ceilalți interpreți, de exemplu Jacques Thibault...”

Enescu ne-a lăsat înregistrări de neprețuit ca violonist și dirijor, prin care generațiile viitoare vor putea să-i judece incredibilul talent interpretativ. Dar el va fi amintit în istoria muzicii în primul rând ca un compozitor care a lăsat în urmă o întreagă școală, alegând drept cale sinteza Est-Vest. Cele 120 de opusuri din toate genurile artistice (operă, simfonie, cameră, muzică corală, muzică solo) au întruchipat această sinteză ingenioasă între muzica națională românească (una dintre cele mai pline de viață și frumoase din Europa) și cea mai bună cultură profesională a simfoniei și operei occidentale. El se află printre primii compozitori ai timpului său – Debussy, Ravel, Bartok, Stravinsky, Britten, Prokofiev, Șostakovici...

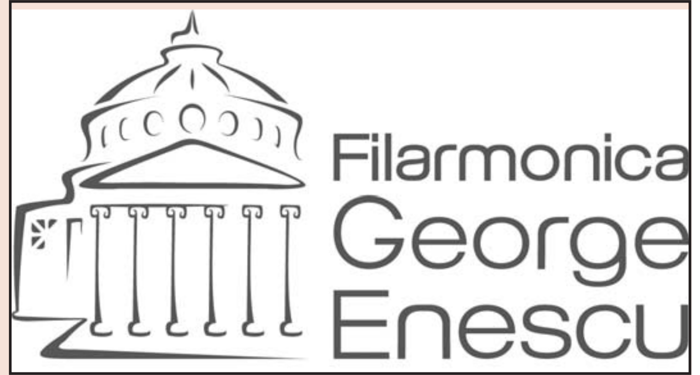
Muzica clasicului românesc este cunoscută și iubită de mult la noi în Bulgaria. Este o parte integrantă a repertoriului celor mai importante orchestre și muzicieni bulgari. Este adesea auzită la festivalul „Zilele muzicii din martie”, „Varna vară” și „Săptămânile muzicale din Sofia”. Recent, Radio Sofia a înregistrat minunatele *Șapte cântece pe versuri de Clement Marot*, interpretate de Violeta Shahanova-Stambolieva, soprană.

Din vasta literatură, despre marele muzician român, am ales să traduc această carte a unuia dintre celebrii săi biografi și cercetători de neuitat, prof. Viorel Cosma (1923-2017), datorită conciziei și clarității expoziției, datorită imaginii complete a lui Enescu și a aparatului său de referință extrem de bogat (opusuri, înregistrări, publicații, concerte, literatură etc.), care, sper, vor fi utile atât pentru profesioniști, cât și pentru iubitorii de muzică.

Ognean STAMBOLIEV
PEN – Bulgaria

*Acest text este un anunț despre editarea în limba bulgară a cărții monografice „George Enescu, un mare muzician”, tradusă de Ognean Stamboliev și publicată la Sofia

Istorie pentru istorie

Nu sunt întotdeauna îndeajuns de norocoasă, pentru ca atunci când particip la un eveniment – în cazul de față, deschiderea stagiunii simfonice 2020-2021 a Filarmonicii George Enescu –, să fiu în starea de spirit potrivită respectivului moment. Aşa s-a întâmplat şi pe 7 octombrie când, după o asiduă curte făcută exteriorului Ateneului Român (sediul Filarmonicii) şi după atâta dor de el, fericită de-a dreptul că-i voi asculta concertul de debut direct din celebra sală - reluând astfel contactul vizualo-sufletesc cu muzicienii de pe podium, de unde l-am lăsat cu o jumătate de an în urmă - am aflat cu stupoare, înaintea începerii lui, că audiția mult visată, de fapt cea normală, va avea loc tot online. Şi oricât de mult mi-a trezit interesul programul şi numele interpreților, frustrarea nu-mi îngăduia să intru în atmosfera familiară după care jinduiam şi cu care eram obişnuită de decenii. Dar... cu ceva efort, printr-un exercițiu de imaginație am fost în Ateneu, am urcat splendidele-i scări, m-am aşezat pe locul meu, mai mereu acelaşi, i-am admirat ca de obicei cupola, am inspirat adânc discretul parfum al concertelor trecute şi m-am lăsat în voia muzicii. Aşa că, odată cu derularea *Pavanei* de Gabriel Fauré (prima piesă din program) ce are la bază un vechi dans spaniol, cu suflu-i epic, într-o mişcare lentă, dar emoțională, lucrare de o atmosferă aproape picturală ce prefigurează rafinamentul limbajului său muzical, ca şi a interpretării ei în stil, de către orchestră şi dirijorul Stefan Asbury ce s-au aflat intr-un consens perfect, starea mea de spirit şi-a revenit la normal şi astfel m-am putut bucura din plin de ceea ce a urmat. Adică, *Concertul nr. 1 în la minor pentru violoncel şi orchestră* de Camille Saint-Saëns, concert nelipsit din repertoriul soliştilor de elită, datorită complexității dificultăților tehnice şi a provocărilor artistico-emoționale, el fiind remarcabil prin poezia aproape declamatorie de nuanțe şi culori, a melodicii, împletită romantic, dar nu sentimental cu sonorități elegante, bogate, precise ale orchestrei (doar Saint-Saëns este unul dintre cei mai mari orchestratori ai muzicii universale, chiar şi în acompaniamente). Concertul hipnotizează pur şi simplu, mai ales dacă solistul este de un nivel superior. Şi a fost. Căci Andrei Ioniță se dovedeşte a fi un adevărat fenomen al violoncelului care, dacă mă gândesc bine, a debutat direct ca fenomen. Eu l-am urmărit de când era elev în şcoala generală şi impactul de atunci pe care l-a avut asupra mea a fost atât de mare, încât la fiecare nouă apariție din parcursul anilor mă întrebam ce-mi poate oferi mai mult decât atât? Şi întotdeauna a avut ce!!!. Înzestrat foarte bine pentru acest instrument: degete lungi potrivite pentru digitație, o uluitoare agilitate tehnică, o persistență matură, liniştită, o natură sănătoasă, el dezvăluie mereu adevărul din muzică. In concertul de față, dramatismul declamatoriu, romantismul nuanțelor de un deosebit rafinament şi profunzimi nedescoperite încă de confrați de-ai lui, prin căutarea aproape microscopică a fiecărui detaliu, asemeni unui bijutier. Despre calitatea sunetului nici nu mai am cuvinte, poate doar să mai amintesc violoncelul făcut de Giovanni Battista Rogeri din Brescia în 1671 care, desigur a contribuit din plin la mirajul sonor. Dirijorul Stefan Asbury evident încântat de asemenea solist, prin cultura sa muzicală de prim rang şi prin experiența nenumăratelor concerte de pe tot mapamondul, a asigurat un acompaniament de o rară frumusețe. Iar orchestra, cristal curat, în ciuda tristeții fireşti de a cânta în fața unei săli goale, a dat tot ce a avut mai bun: disciplină, muzicalitate, amplitudine, acordaj perfect şi multă sensibilitate, calități evidențiate din plin şi în *Simfonia nr. 2*

Stefan Asbury

foto: Eric Richmond

Andrei Ioniță

foto: Nikolaj Lund

în Re major de Beethoven care a încheiat seara. O simfonie foarte dragă mie, în special pentru: înlocuirea menuetului standard cu scherzo-ul, îmbogățind astfel posibilitățile coloristice ale simfonismului propriu; şi pentru oscilațiile între descurajare şi orgoliu care îşi găsesc în ea o notă biruitoare, atât de explicit evocată prin frazări ritmico-melodico-armonice inedite. Dirijorul a condus orchestra printr-o felurime de procedee clasice, dar şi de o mare modernitate cu suplețe, cu mult tact, reuşind să potențeze cele mai colorate luminozitati din simfonie, ca şi din întreg programul. Cu un simț aparte pentru tempoul ideal, el a oferit ascultătorilor o audiție de sărbătoare. A fost un concert inspirat, inspirant, melodios, romantic, duios, puternic, un concert care cu siguranță merită tone de aplauze. Şi chiar dacă orchestra nu a avut şansa suratei ei de la Radio în ceea ce priveşte publicul propriu-zis din sală, a avut în schimb pe lângă ascultătorii virtuali şi figurile emblematice ale istoriei noastre care o priveau din picturile ce îmbracă pereții sălii de concert. A fost ca şi când a cântat istorie, pentru istorie, devenind istorie.

Doina MOGA

Celebrarea muzicii româneşti la Centenarul UCMR

Filarmonica George Enescu se află în prima linie a luptei cu privațiunile culturale impuse de lupta cu noul virus! Ea se zbate să creeze prin muzicienii ei de soi programe online variate şi interesante: concerte *live* fără public, înregistrări din perioada de carantină sau din pauza interstagională, dar şi câteva dintre imprimările interne ale instituției. Totul din respect şi dragoste față de pretențiosul şi caldul său public, atât de absent în aceste luni.

Sigur, nu e chiar uşor. Nimeni nu este pregătit pentru viața culturală virtuală. Publicul are multe de pierdut. Lipsa comunității, înlocuirea vibrațiilor muzicale cu sunetul deficitar al unor difuzoare de device-uri electronice, ceremonia unui concert, posibilitatea de a aprecia în grup, prin aplauze, arta muzicienilor, nu pot fi nicicum înlocuite. Iar artiştii simt acum mai mult ca oricând nevoia de contact direct, la nivelul acela profund, intim, alături de admiratori. Un concert se trăieşte, nu se vizionează. Muzica clasică nu e un pretext de divertisment doar, e un prilej de a evada, alături de cei ce o interpretează, către ceva superior condiției umane zilnice. Iar asta se obține prin fluxul acela nevăzut al comunității, al "conspirației" dintre public si artişti. Dar astea sunt actualele condiții. Nu ne ajută lamentarea. Mai degrabă ajută capacitatea managerilor de a sta în contact cu consumatorii de cultură prin imaginație şi creativitate.

Filarmonica bucureşteană poartă numele "patriarhului" muzicii româneşti, cel ce a creat Uniunea compozitorilor si muzicologilor din România, magnetizând în jurul său, acum 100 de ani, mai toți muzicienii contemporani cu el. El e totodată cel ce a înnobilat filarmonica cu munca sa de dirijor, interpret şi vizionar. Deci e un prilej aniversar numai bun ca, având în vedere strânsa şi îndelunga colaborare dintre cele două embleme culturale naționale, Filarmonica George Enescu să lanseze pe media sa online trei momente muzicale ale unor membrii marcanți ai Uniunii din generații diferite: Adrian Enescu (1948 - 2016), Alfred Alessandrescu (1893 - 1959) şi Anatol Vieru (1926 - 1998).

Să ne oprim la prima opțiune a selecției, suita simfonică "Mircea, bătrânul înțelept". Adrian Enescu a fost un creator complex, alternând genuri şi stiluri cu dezinvoltură. Dacă ai căuta un singur cuvânt să definescă munca sa componistică, acesta ar fi sinceritate. Liniile sale melodice, uşor de recunoscut, arată în plus generozitate şi devotament. Atribute uşor de sesizat şi în momentul simfonic scris pentru adaptarea cinematografică a ultimilor ani de domnie ai voievodului Mircea cel Bătrân. Pelicula a avut premiera cu o lună înaintea Revoluției din decembrie 1989 şi se intitulează simplu, "Mircea„. Foarte politizat, filmul istoric nu s-a bucurat de multă apreciere - scenariştii (Titus Popovici şi Sergiu Nicolaescu), protagonistul (Sergiu Nicolaescu) şi regizorul (fireşte, Sergiu Nicolaescu) fiind îndelung controversați, însuşi Nicolae Ceauşescu cerând urgente modificări cu câteva zile înainte de premieră. Muzica filmului, însă, a fost unanim apreciată şi doar circumstanțele cu totul speciale ale aceste producții au împiedicat ca suita epică "Mircea, bătrânul înțelept" să nu fie pe deplin cunoscută. Adrian Enescu a folosit acorduri elegante pe diverse paliere ale intensităților corului şi orchestrei, rezolvări surprinzătoare ale conflictelor armonice şi ritmuri dinamice, complexe în sprijinul imaginilor de proporții grandioase ale acțiunii. A rezultat o muzică robustă, de ambianță arhaică, care descrie o lume eroică cu personaje statuare.

Din câte se aude în transmisia online, maestrul Horia Andreescu nu a reuşit să decupeze şi să ordoneze în totalitate multiplele planuri sonore, existând destul de des

Filarmonica George Enescu
Orchestra Simfonică şi Corul Filarmonicii "George Enescu"
Centenarul Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România
Stagiunea online - 29 octombrie 2020, ora 19.00
Adrian Enescu
Suita *Mircea, bătrânul înțelept*
Dirijor: Horia Andreescu
Anatol Vieru
Concertul pentru două violoncele şi orchestră
Dirijor: Camil Marinescu
Solişti: Marin Cazacu şi Mirel Iancovici
Alfred Alessandrescu
Poemul simfonic *Acteon*
Dirijor: Christian Badea
Dirijorul corului: IOSIF ION PRUNNER

o pastă sonoră greoaie şi pe alocuri redundantă, ce putea uşor să fie evitată. Sau, mai degrabă, condițiile tehnice de înregistrare fidelă a acestui concert nu au fost deloc optime, această imprimare fiind ”de-a casei”, pentru arhiva proprie şi nicidecum pentru lansarea ei publică. Aşa se explică şi camerele statice puse în unghiuri ciudate, mânuite cu un *joystick* din studioul neperformant al Filarmonicii. Aşa se explică şi captarea dezolantă, ne-nuanțată de iscusința unui inginer de sunet. Aici, la captare şi înzestrare tehnică, Filarmonica George Enescu are încă de lucrat.

Al doilea moment muzical al selecției a fost Concertul pentru două violoncele si orchestră, de Anatol Vieru. Un autentic regal şi multe de admirat. E destul de greu să descrii acest fabulos compozitor. Ai mereu senzația că nu spui tot, că nu reuşeşti să prinzi în ramă adevărata lui dimensiune. Fluxurile sonore intense sau meditative, armonii clare, tonale sau voit ambigue pentru a crea imagini din cele mai diverse, structuri matematice ale ”materiei” sonore şi un imens spațiu de ”joacă” al imaginației, cam pe aici ar trebui să fie o descriere a creației sale. Astea sunt şi calitățile de admirat ale acestui opus. Apoi maiestria celor doi interpreți, felul în care îşi asumă vocile, în care se urmăresc, se găsesc şi se invită, sau minunata lor tehnică cu care au reuşit să ia în piept pasajele de mare virtuozitate ale dificilei partituri. Solişti sunt Marin Cazacu şi Mirel Iancovici, amândoi fiind profesori şi mentori pentru sute de tineri cellişti dar şi, după cum se vede, minunați interpreți. E de admirat, cu multă tristețe însă, minunatul dozaj discret şi sugestiv al dirijorului Camil Marinescu, oaspete drag al Filarmonicii, dispărut de curând dintre noi în deplina sa forță artistică.

Corul Filarmonicii “George Enescu”, dirijor Iosif Ion Pruner

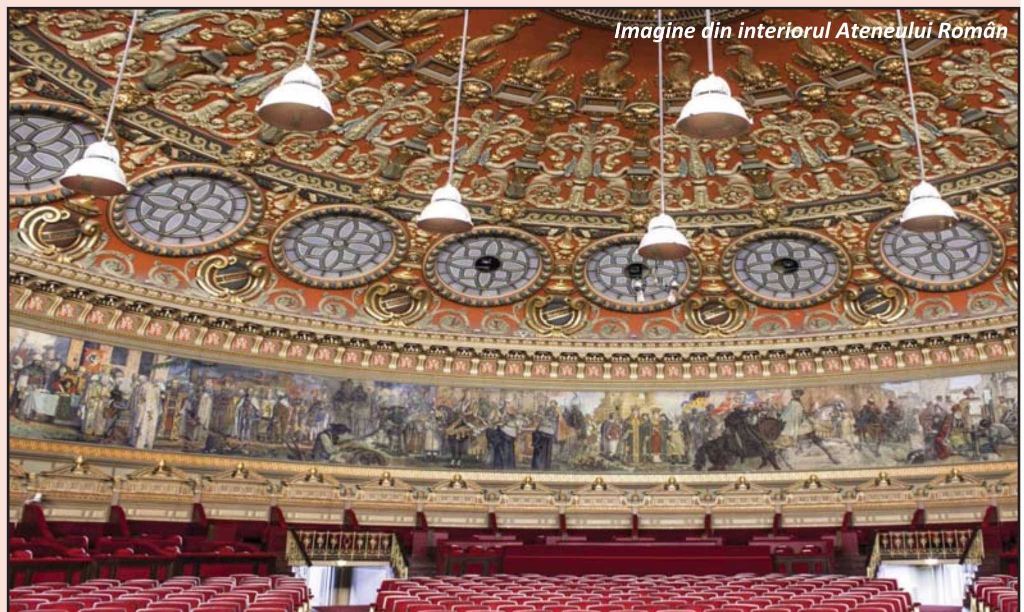
Concertul online se încheie cu poemul simfonic ”Acteon”, de Alfred Alessandrescu. Creator, dirijor, profesor, critic, pianist şi director de mari orchestre (Filarmonica, Radio, Operă) devotat ambianței muzicale din România, el a stat mereu lângă George Enescu şi, împreună cu el, a ridicat şi sprijinit creația compozitorilor români.

Orchestra filarmonicii sună magnific în această lucrare amplă şi spectaculoasă, grație unui dirijor de geniu: Christian Badea. El nu este doar un şef de orchestră cu un talent fantastic, el este practic un arhitect şi un narator. Arată o rigoare tenace în a construi, în a explora şi în a descoperi. Prin aceste două forțe interioare, talent şi rigoare, dublate de o atitudine fermă, câteodată drastică în fața orchestrei, marile proiecte ce le-a realizat cu orchestra filarmonică (îndeosebi opera ”Parsifal” de Richard Wagner), au putut să rămână de referință în istoria concertelor de la Ateneu şi din România. Datorită lui (dar nu numai), acest ansamblu are deseori *sound*-ul unei orchestre de talie mondială. Iar aici, în poemul simfonic ”Acteon”, acest fapt devine clar conturat. Maestrul Badea a simțit desfăşurarea dramatică a lucrării, a ”citit” cu multă sensibilitate tot parcursul melodic şi armonic, subliniindu-le cu viziune şi cu convingere. Ascultându-l, chiar şi cu mijloace de compromis, suntem seduşi de descrierea sonoră minunată a legendei regelui vânător Acteon, transformat în vânat de zeița Diana din cauza poftelor şi a nesăbuinței. Parcă toată voluptatea acestor trăiri e redată prin patosul narativ al lui Christian Badea, prin savoarea descriptivă a partiturii lui Alfred Alessandrescu şi prin implicarea intensă a orchestrei.

Prezentarea filmată acestui concert online aparține distinsei doamne profesoare şi muzicolog Valentina Sandu - Dediu. Dânsa ne spune cu dragoste şi elocvență despre eforturile conjugate ale celor ce servesc muzica românească, Uniunea compozitorilor si muzicologilor din România, indiferent că sunt creatori, cercetători sau interpreți. Un frumos şi grațios preambul al unei seri de frumoasă simțire românească la ceas de sărbătoare.

Per total, un concert binevenit şi foarte interesant. El de fapt celebrează nu doar creatori marcanți ai Uniunii, ci şi muzica românească în general, punând în lumină prima orchestră a țării, un cor de valoare europeană, solişti şi dirijori români de cea mai fină croială.

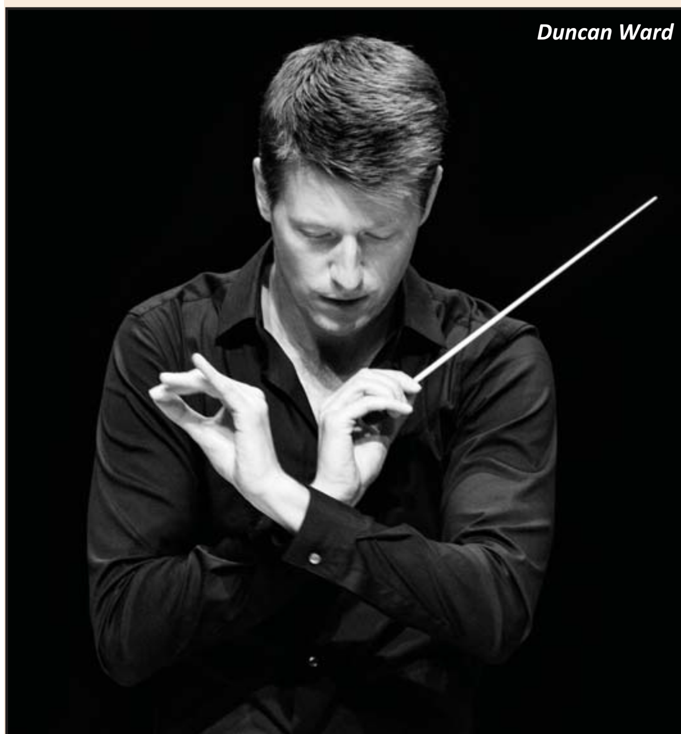
Răzvan GEORGESCU

Imagine din interiorul Ateneului Român

Miracolul de la Radio

Cu un oarece trac - zic eu, firesc, după o atât de lungă pauză - şi cu multă emoţie, am asistat vineri, 2 octombrie, la deschiderea stagiunilor simfonice din Capitală care, acum i-a revenit Orchestrei Naţionale Radio. Seara mi-a plăcut nespus. A fost una cu totul specială şi plină de un farmec aparte. În ea s-au regăsit muzicienii cu publicul lor fidel, s-au mângâiat din priviri, s-au bucurat împreună de aerul înaurat de atâtea

Duncan Ward

splendori muzicale la care au fost părtaşi, restabilind astfel în fine, schimbul/transferul de energii încărcate cu vibraţia trăirilor, fără de care atmosfera concertului pe viu – unică şi irepetabilă – nicicând posibil de egalat electronic, nu s-ar putea atinge. Orchestră/ solist/dirijor, au avut cui dărui minunile din partituri, iar melomanii, la rândul lor, cui oferi aprecierea prin îndelungi aplauze. Şi astfel, a început "Miracolul" atât la figurat, cât şi la propriu. Spun asta, întrucât pe lângă ce tocmai am menţionat, şi ce constituie în sine un miracol, programul Concertului, excelent ales pentru debutul "recuperării" noastre, a cuprins pe lângă *Concertul pentru violoncel şi orchestră nr. 1 în Do major* şi *Simfonia 93* (din perioada londoneză), botezată "Miracolul", ambele de Joseph Haydn - primul şi cel mai prolific compozitor din trinitatea nemuritorilor clasici ai formei; Haydn, Mozart, Beethoven. Luminos, cu o nesecată fantezie şi soliditatea arhitectonicii sale muzicale, cu o neînchipuită putere de ficţiune, tatăl simfoniei, face de la începuturi şi până acum, din lucrările sale o continuă surpriză. Surpriză pentru ascultători, provocare pentru ascultători, o surpriză mereu plină de eleganţă, calm, seninătate şi optimism. Adică, exact ce ne-a lipsit tuturor în ultima vreme. Interpreţii, toţi foarte buni profesionisti, au evidenţiat mare parte dintre aceste atuuri ale compozitorilor şi au cântat/dirijat cu o poftă aproape palpabilă, cu bucurie şi un "oftat" de o rară expresivitate artistică. Încadraţi perfect în context, tânărul violoncelist român Ştefan Cazacu şi dirijorul englez Duncan Ward, ambii hăruiţi cu un remarcabil talent, au încântat publicul. Primul, cu deţinerea deja a secretului obţinerii unui sunet cald, amplu, vibrant, atât de asemănător vocii umane şi al unui arcuş sigur, puternic, dar maleabil în acelaşi timp, nemaivorbind de Bach-ul de la bis care a fost minunat. Al doilea, bun cunoscător al lucrărilor simfonice de substanţă, cu larga paletă de înţelegere ca şi cu însuşirile personale: riguros, minuţios şi modern în gândire, de referinţă fiind în acest sens cele câteva frazări inedite din simfonie care i-au ieşit impecabil. Disonantă în pledoaria lui a fost nota de disrespect, poate doar excentricitate, cauzată de scoaterea măştii pe scenă, atât în timpul concertului cât şi la reverenţa din faţa publicului (gestul final fiind probabil unul de pură cochetărie). Cine ştie? Aşa o fi moda la ei! Din fericire, asta nu a afectat cu nimic evoluţia orchestrei (de o politeţe proverbială) care, prin profesionalismul ei şi-a "invadat/ înnobilat" casa, adică Sala Radio, cu plenitudinea şi prospeţimea sunetului particularizat, ca şi cu omogenitatea, expresivitatea, acurateţea şi finele ei nuanţări. A fost într-o formă de zile mari. Iar toate acestea au condus firesc la succesul incontestabil al concertului de deschidere a Stagiunii 2020-2021. Un mare succes obţinut în pofida numărului restrâns de instrumentişti, a aşezării lor pe scenă, la mare distanţă unii de alţii, a inconfortului purtării măştii (ei

Ştefan Cazacu

fiind oricum prea încălziţi de lumini, fracuri/costume, că şi a audienţei care cu toate că a umplut sala ochi, totuşi a reprezentat doar o treime din capacitatea ei. Important însă este că "miracolul" a început în seara de 2 octombrie şi Tatăl simfonismului, prin muzica sa şi inspirata interpretare, a ordonat gânduri, a bucurat suflete, a înseninat frunţi, a luminat orizonturi şi a oferit speranţă şi optimism. Ce poate fi mai miraculos decât asta, acum.

Doina MOGA

Concert simfonic la Sala Radio

În 16 octombrie 2020, Radiodifuziunea Română a programat un concert simfonic on-line, în care, în compania Orchestrei Naționale Radio au evoluat dirijorul **Nicolae Moldoveanu** și pianistul **Horia Mihail.** Situația excepțională cauzată de pandemia de coronavirus a făcut imposibilă prezența publicului în sala de concert a instituției. Am ascultat transmisiunea de la radio și am apreciat, alături de numeroși melomani de pretutindeni, valoarea incontestabilă a prestației artistice. În deschiderea programului a fost prezentat ***Concertul nr. 2 opus 19 în Si bemol major*** de **Ludwig van Beethoven**, compozitorul omagiat pe întregul mapamond la împlinirea celor 250 de ani de la nașterea sa. Opțiunea pentru această lucrare de tinerețe a ***Titanului de la Bonn*** – în care percepem apartenența la tradiția concertelor mozartiene, dar și trăsăturile viitoarelor creații ale autorului - a fost pe deplin justificată și concludentă, într-un program care a cuprins și o celebră simfonie de **Mozart**. Datorită optimismului, impetuozității și complexității sentimentelor pe care le transmite, creația concertantă beethoveniană se înscrie la loc de frunte printre preferințele pianiștilor actuali. Prezentat de autor la Viena în 1795, concertul l-a consacrat pe Beethoven în calitate de solist cu orchestra. Alcătuită din 3 mișcări contrastante, lucrarea valorifică plenar inspirația compozitorului, precum și calitățile artiștilor care o interpretează: solistul, dirijorul și orchestră. Am admirat fără rezerve varianta excelentă, care a evidențiat colaborarea fructuoasă a artiștilor de pe scenă precum și măiestria cu care aceștia au reliefat varietatea expresivă și bogăția semnificațiilor muzicii. Cu harul caracteristic, **Horia Mihail** a întruchipat un caleidoscop fascinant de imagini muzicale și de stări sufletești pozitive în prima mișcare *Allegro con brio*. Am admirat transparența, claritatea, strălucirea și verva fără egal a pasajelor de virtuozitate, dar și momentele cantabile, cuceritoare ale solistului, precum și dialogul firesc cu orchestra și coordonarea impecabilă a discursului muzical. Mișcarea a doua, *Adagio*, contrastantă din punctul de vedere al conținutului, al tempo-ului și al expresiei, a întruchipat cu fantezie întâmplări și sentimente nobile. Ascultătorii au fost cuceriți de cântul pianistic vibrant și expresiv, de implicarea emoțională a solistului, de tușeul său plin de sensibilitate și rafinament. Finalul strălucitor, *Rondo. Molto allegro* a fost un nou prilej de entuziasm și bucurie pentru muzicieni și public deopotrivă. În strânsă colaborare cu dirijorul și orchestra, solistul a valorificat plenar fiecare motiv muzical/frază/secțiune, conferind interpretării vervă, exuberanță și impetuozitate. În contrast cu tablourile optimiste s-a conturat secțiunea minoră, plină de tandrețe și nostalgie. Ascultătorii au admirat prestația de înaltă valoare realizată în această formulă artistică; au perceput cu claritate concepția întregului ca pe un arc cu extremități ce emană dinamism și energie – marcat de noblețea și lirismul ardent al mișcării lente -, dar și subtilitatea detaliilor evidențiate pe plan dinamic și agogic. Concertul i-a oferit pianistului un nou prilej de a-și etala calitățile de excepție, precum și atașamentul față orchestra și publicul cu care dialoghează mereu cu succes. Am apreciat entuziasmul și activitatea prolifică a apreciatului interpret din perioada pandemiei, care a fost prezent ca solist și membru al duo-ului instrumental în proiecte artistice de anvergură precum: *Pianul călător*, *Poveștile instrumentelor*, *Concertele roz* de la Sala Radio, *Vioara lui Enescu* (cuprinzând *Integrala sonatelor pentru pian și vioară de Beethoven,* împreună cu Gabriel Croitoru) precum și Festivalul *Tam-Tam* de la Brașov.

În partea a doua a programului, sub bagheta distinsului dirijor **Nicolae Moldoveanu**, ONR a prezentat ***Simfonia nr. 38 în Re major, KV 504,"Praga"*** de **Wolfgang Amadeus Mozart**, creație în care compozitorul se află în consonanță cu lumea și cu sine însuși. Interpretarea plină

Nicolae Moldoveanu

foto: Karen Almond

Horia Mihail

foto: Virgil Oprina

de fantezie şi de elan a artiştilor de pe scenă a entuziasmat ascultătorii. Aflaţi într-o colaborare de zile mari, artiştii au realizat imagini sonore cuceritoare, au evocat original particularităţile specifice ale celor trei mişcări, au evidenţiat claritatea şi echilibrul formei, precum şi bogăţia inspiraţiei compozitorului; mai presus de toate, au reliefat într-o manieră convingătoare tematica variată şi caracterul optimist al muzicii ce poartă amprenta personalităţii creatoare mozartiene. Versiunea propusă de dirijor - originală prin bogăţia sentimentelor, prin insolit şi ingenioase asocieri imagistice -, a cucerit în egală măsură orchestra şi auditoriul. Am admirat şi cu această ocazie autoritatea şi rafinamentul prestaţiei dirijorale, care evidenţiază talentul, experienţa şi creativitatea maestrului **Nicolae Moldoveanu**. Sub atenta coordonare a domniei sale, orchestra a reliefat cu profesionalism şi dăruire trăsăturile specifice ale fiecărei teme şi mişcări în parte, punând accent pe latura expresivă, pe pregnanţa ritmică, pe conturarea unor tablouri pline de culoare şi prospeţime, precum şi pe evocarea unor stări sufleteşti, situate între generozitate şi exuberanţă, nostalgie şi lirism avântat. Interpretările de înalt nivel artistic ale dirijorului emoţionează şi încântă de fiecare dată publicul românesc. Cu măiestria caracteristică, maestrul **Nicolae Moldoveanu** a realizat o versiune fascinantă a simfoniei, remarcabilă prin varietate sonoră, sinceritate şi prin conturarea imaginilor contrastante. Viziunea dirijorală asupra creaţiei mozartiene ne-a amintit cuvintele lui Lucian Blaga, care susţinea că stilul este "un atribut în care înfloreşte substanţa spirituală". Prima mişcare, *Adagio-Allegro* s-a remarcat prin muzicalitate şi profunzime expresivă (în partea introductivă), prin caracterul optimist şi avântat al discursului muzical (în *Allegro*). Mişcarea a doua-a, *Andante* a fost redată cu multă subtilitate şi nobleţe. Muzicienii au realizat momente emoţionante de mare subtilitate expresivă, au evocat acel "surâs printre lacrimi" caracteristic al autorului. Mişcarea a III-a, *Finale. Presto*, a fost marcată de dinamism, de vervă şi luminozitate. Sub bagheta inspirată a dirijorului, muzica a electrizat orchestra şi ascultătorii prin energia, dezinvoltura, strălucirea şi frenezia pe care le-a transmis. Am admirat deopotrivă rafinamentul dinamic şi timbral, incandescenţa şi tempo-ul alert din mişcările rapide ale simfoniei, dar şi momentele cantabile, interiorizate ale mişcării lente. O menţiune specială trebuie acordată prestaţiei orchestrale de înaltă ţinută artistică, caracterizată prin acurateţe, omogenitate, bogăţie sonoră şi expresivă, precum şi prin diversitate timbrală. Organizat în condiţii speciale, în faţa microfoanelor, fără public în sală, evenimentul s-a ridicat la un nivel artistic superior. Muzicienii au reuşit să depăşească dificultăţile cauzate de lipsa comunicării directe cu publicul şi să transmită ascultătorilor emoţii şi sentimente pozitive. Întregul concert s-a desfăşurat sub semnul excelenţei şi al creativităţii, prefigurând o suită de manifestări muzicale de înaltă ţinută artistică. Integrat în categoria evenimentelor muzicale de marcă ale stagiunii 2020-2021, concertul de la Sala Radio constituie un model de artă interpretativă şi de viziune estetică elevată. Ne exprimăm speranţa ca în viitorul apropiat lucrurile să reintre pe făgaşul normal, în care publicul să fie prezent în sălile de concert.

Carmen MANEA

Vrăjită de Musica Viva

În vremurile aprige pe care le trăim, unde toţi sunt tulburaţi, vehemenţi, inconsecvenţi, debusolaţi, şi unde măsurile se strâng, când cu mână de fier, când cu ineficienţă, numai MUZICA, această monumentală sculptură intangibilă, cu puterea, misterul şi uriaşa forţă prin preaplinul ei de bine şi frumos, rămâne stăpână pe ea. De aceea, parcă mai greu ca orice – cel puţin pentru o parte dintre noi – a fost şi rămâne imposibilitatea de a o întâlni în condiţiile consacrate de veacuri şi implicit de a ne bucura în egală măsură de binefacerile ca şi de binecuvântarea ei. În acest context unic, mi se pare aproape o indecenţă, în special fată de bucureşteni, să mărturisesc bucuriile pe care le-am trăit cu maximă intensitate în luna octombrie (clasica deschizătoare de stagiuni simfonice şi camerale) prin participarea la cinci concerte – trei în sală alături de public, unul online şi altul în transmisiune directă radio/ înregistrare – cinci concerte desfăşurate, ce-i drept, în două oraşe diferite, două puncte, Bucureşti şi Sibiu, păstrând astfel o distanţare de peste trei sute de kilometri. Şi fiecare dintre ele, pe lângă mângâierea pentru suflet şi răsfăţul pentru urechi, prin programul abordat şi plenitudinea expresivă a tălmăcirilor, a constituit o veritabilă sărbătoare muzicală care s-a ridicat la înălţimea instituţiilor ce le-au găzduit.

Dar, trebuie să recunosc că lipit de suflet mi-a rămas recitalul cameral al Ansamblului Musica Viva de la Sala Radio, primul din seria *Integralei trio-urilor cu pian de Beethoven*, ce se va desfăşura în cinci concerte consecutive. Spun lipit de suflet, pentru că, în primul rând, cu ocazia lui,

mi-am ostoit dorul de Beethoven, acest titan cu spiritu-i zeflemitor, cu indiferența-i triumfătoare fată de normele convenționale ale timpului său, romantic şi învolburat, senin şi înverşunat, împăcat şi răzvrătit, credincios doar trăirilor lui, cu un tumultuos umor, scorţos şi blând în acelaşi timp, sărind de la una la alta într-un ritm armonico-melodic ameţitor, particularităţi care îl deosebesc atât de mult de ceilalţi confraţi ai lui. Iar în al doilea rând, aproape egal în intensitate, pentru că mi-a răspuns unei chemări, de fapt dorinţe, care mă obseda de aproape zece ani, şi anume aceea de a-i reasculta pe componenţii ei, ai Musicii Viva – artişti de o rară complexitate, fiecare deţinând secrete interpretative deosebite - dând viaţă aceleiaşi integrale cântată atunci în sala mare a Conservatorului bucureştean şi care, la vremea respectivă, m-a răscolit profund. Deşi nouă (vis-à-vis de varianta tocmai amintită), după cum spunea directorul artistic al formaţiei, pianista Andreea Butnaru, în deschiderea concertului "este doar colaborarea cu violonistul Adrian Florescu, concert-maestru al Orchestrei Naţionale Radio şi mulţi ani înainte, concert-maestru al Orchestrei Simfonice din Lisabona", mie mi s-a părut nouă toată seara. Aceeaşi muzică dar cu totul nouă. Nouă prin interpretare, implicare, înţelegere, frazare, dăruire şi har. E drept că această formaţie camerală, cu fiecare concert, indiferent de conţinut, m-a surprins mereu cu încă ceva nou, cu încă ceva în plus, fie că era vorba de interpretare, culoare timbrală, accente, punctări armonice, nuanţe, etc. Şi tocmai când credeam că nu mai poate fi posibil nici un plus, iată ca acum, în cazul de faţă, a dus mai departe "tradiţia", adăugând un mai bine, mai limpede, mai original, mai frumos. Îmi sprijin afirmaţia prin mărturisirea conform căreia, până acum, n-am mai ascultat tălmăciri cântate cu atâta tinereţe, cu atâta vioiciune, dezinvoltură, eleganţă dar şi cu atâta maturitate, fineţe, clasă, reliefând cu stil calităţi sonore de excepţie ca şi o imensă paletă de trăiri sufleteşti, pliate mănuşă pe particularităţile trio-urilor lui Beethoven. Viziunea lor, în mare aceeaşi ca în urmă cu nouă ani, dar cumva îmbogăţită cu spontaneitate cumpătată, cu poezia şi dinamica poveştilor m-a cucerit din nou, oferindu-mi, pe lângă muzica lui Beethoven, şi complexul de calităţi rare ale membrilor formaţiei: agilitate tehnică rarissimă şi claritatea sunetului, cleştar curat (pian), uimitoarea siguranţă şi degajare a arcuşurilor (coarde), supleţea generoasă a catifelei din sunet (clarinet) şi largheţea pledoariei muzicale care a subliniat subtilitatea melodică, ritmică, sunetul cald, fraza impecabile, susţinută cu multă expresivitate şi o plăcere debordantă de a cânta. Nu s-a simţit nici cel mai mic efort, de parcă toţi s-ar fi jucat cu instrumentele, nu s-a auzit nici un suflu sau fâşâit, ci doar muzică pură, în forma ei cea mai apropiată de ceea ce a simţit compozitorul. Toate astea, degajând simţibil, un profund respect pentru textul muzical. Lucru foarte greu!! Şi uite aşa, pentru o oră şi jumătate, am ascultat Beethoven într-un regal interpretativ, care m-a vrăjit. S-a cântat: *Op. 1 numărul 2, în Sol major, pentru pian, vioară şi violoncel*, lucrare de o largă arhitectură simfonică, *Op. 11, în sib major, pentru pian, clarinet şi violoncel*, particular mai ales prin forma de temă cu variaţiuni a părţii a treia şi *Op. 1 numărul 1 în Mib major*, partitură plină de optimism, de-a dreptul solară. Iar "vinovaţi" de splendoarea sonoră, au fost, pe lângă nucleul formaţiei: pianista Andreea Butnaru şi violoncelistul Florin Mihai Mitrea, violonistul Adrian Florescu şi clarinetistul Andrei Theodoru, care, cu siguranţă au fost răsplătiţi la final de cea mai mare audienţă posibilă – căci Radio există peste tot, nu? şi undele lui trec orice graniţă şi nesocotesc orice distanţă – cărora le adaug şi adânca mea reverenţă. La toată această reuşită remarcabilă au contribuit fără doar şi poate regizoarea muzicală Gabriela Dina şi inginerul de sunet Cristian Bădescu, care au asigurat o excelentă calitate a transmisiei, aşa că o parte dintre aplauze li se cuvine şi lor.

Nici nu s-a terminat bine ecoul concertului şi eu deja aştept cu nerăbdare continuarea care, cu puţin noroc, poate se va desfăşura şi cu public în sală.

Doina MOGA

Beethoven în dialog cu Goethe

Marţi, 27 octombrie 2020, a avut loc deschiderea stagiunii „Noi dăm tonul!" a Universităţii Naţionale de Muzică din Bucureşti, care anul acesta, într-un mod inedit, s-a realizat printr-o transmisiune live pe Youtube.

Intitulat sugestiv *Beethoven Sieben*, adică *Beethoven Şapte*, programul recitalului cameral a cuprins *12 variaţiuni pe o temă de Beethoven pentru fagot şi pian* de Guy Bacos, *Trio în sol major WoO. 37 pentru flaut, fagot şi pian* de Ludwig van Beethoven şi *Seven Beethofantesie pentru fagot şi pian*, lucrarea tânărului compozitor Andrei Petrache.

Şi-au dat concursul Ioana Bălaşa (flaut), Laurenţiu Darie (fagot), Adriana Toacsen (pian) şi Cătălina Matei (texte). Pianista Adriana Toacsen a ţinut un cuvânt de început, adresând mulţumiri oamenilor care au făcut posibil acest concert care a ajuns la noi, la public, „în format electronic". De asemenea, Excelenţa Sa Ambasadorul Germaniei la Bucureşti, a transmis un mesaj video prin care şi-a exprimat entuziasmul şi susţinerea pentru acest proiect ce a luat fiinţă la 250 de ani de la naşterea lui Beethoven, folosind sintagma *Beethoven forever young*.

Variaţiunile lui Guy Bacos se deschid cu un prolog plăcut şi molcom, liniştit, pe tema *„Odei Bucuriei"* din *Simfonia a IX-a* de Beethoven. Armonii interesante, egale se succed, conducând întregul discurs sonor spre o latură de jazz. Prima variaţiune contrastează cu un ritm alert, o agitaţie armonică lesne de comparat cu mişcarea browniană a materiei, având un final abrupt. Cea de-a doua variaţiune are un aer disonant şi sumbru, registrul grav şi cel acut se întrepătrund şi se contopesc, fără a-şi pierde însă

individualitatea. Tempoul rapid se remarcă în cea de-a treia variaţiune, disonanţele în registrul acut nu dau semne de încetare, dar devin din ce în ce mai rare, până se sting într-o linişte deloc apăsătoare. Acorduri arpegiate dulci şi melodioase compun variaţiunea următoare, învăluind într-o feerie spaţiul sonor. Variaţiunea cu numărul cinci se află sub semnul fanteziei şi nebuniei, debutând cu glissando-uri descendente şi ascendente care se dezlănţuie, amplificând furia sugerată. Variaţiunea a şasea reuşeşte să camufleze tema într-un joc fragmentat plăcut, făcând-o mult mai greu de sesizat. Triluri cristaline relevă tema din cea de-a şaptea variaţiune, compozitorul Guy Bacos reuşind din nou să surprindă prin originalitatea abordărilor sale melodice. Arpegii ce te poartă într-o atmosferă misterioasă,

Cătălina Matei

greu de distins din cauza ceţii care uşor-uşor se îndepărtează, făcând clare contururile sonore, acesta este tabloul descris de variaţiunea cu numărul opt. În cea de-a noua variaţiune, tema este punctată, staccato, făcându-şi loc printre celelalte armonii. Tema variaţiunii a zecea se prezintă obsesiv, conturând un caracter uşor agresiv. Totuşi, în final, calmul se aşterne în sonoritate. Variaţiunea cu numărul unsprezece debutează stângaci, ca şi cum cineva ar încerca să-şi amintească o melodie ce s-a pierdut în trecerea anilor. Senzaţia de anormal planează în ultima variaţiune pe o temă de Beethoven a lui Bacos. Obscuritatea se concretizează prin acordurile care alterează starea fragmentului. În final, tema triumfă, clar şi răspicat. Lucrarea lui Guy Bacos reprezintă un exerciţiu de imaginaţie şi o dovadă de fantezie, iar caracterul fiecărei variaţiuni a fost evidenţiat adecvat de pianista Adriana Toacsen. Câteva aplauze s-au auzit din sală, semn că artiştii au avut totuşi cui să cânte. Am numărat la acel moment 38 de spectatori care priveau recitalul prin intermediul ecranelor lor.

Între lucrări, Cătălina Matei a citit câteva fragmente despre condiţia fiinţei umane din *Suferinţele tânărului Werther* de Johann Wolfgang von Goethe. Textele despre suflet, fericire, despre discuţiile cu noi înşine, despre ce e înţelept, bun sau rău au fost rostite fără vreun entuziasm sau avânt, ştirbindu-le puţin din valoarea intrinsecă. De asemenea, unele fraze s-au împotmolit înainte de a-şi fi transmis mesajul, denotând lipsa **vuietului lăuntric** din partea cititoarei.

Cea de-a doua lucrare a fost interpretată curat şi îngrijit, debutând cu frumoase cadenţe dantelate. Am ascultat multe pasaje de virtuozitate la fagot, care uneori a avut un sunet puţin înfundat. Instrumentele de suflat au susţinut cu note strălucitoare în registrul acut gamele vivace de pe claviatură. Pianul a sunat cristalin şi nuanţele au fost expresiv executate. Predarea ştafetei la suflători s-a realizat foarte firesc. De asemenea, am observat o bună comunicare între cei trei solişti pe tot parcursul lucrării. Finalul acesteia a fost antrenant, plin de vioiciune şi pasaje de virtuozitate. O lucrare eminamente clasică ce sintetizează spiritul plin de forţă şi pasiune al lui Beethoven. La finalul acesteia, 52 de spectatori urmăreau concertul.

În timpul celei de-a doua lecturi, o fereastră de tip *chat box* a apărut în dreapta ecranului, ilustrând o conversaţie pe Messenger între Beethoven şi Goethe, o idee originală şi interesantă a organizatorilor pentru a captiva publicul în aceste vremuri pandemice.

Recitalul s-a încheiat cu lucrarea tânărului compozitor Andrei Petrache, prezent în sală, un omagiu adus Titanului de la Bonn. *Seven Beethofantesie pentru fagot şi pian* a debutat într-un mod antrenant cu un final de frază ostinat ce aminteşte de un arc ţinut în tensiune şi care, încet, revine la forma iniţială, creând un zgomot specific. Disonanţele acaparează cea mai mare parte a discursului sonor, remarcându-se poliritmia. Dialogul dintre cele două instrumente a fost precis delimitat. Fagotul şi-a construit frazele pe disonanţe sumbre, ca sirena unui vapor în port ce se pierde în ritmicitatea valurilor. Tema *Sonatei Lunii* mijeşte la pian, dar melodica mecanică, industrială îi ia repede locul. O lucrare cu caracter neoclasic, *cu sare şi piper*. Compozitorul Andrei Petrache a urcat pe scenă pentru a-şi primi aplauzele binemeritate.

Ioana Bălaşa, Adriana Toacsen, Laurenţiu Darie

Cu siguranţă deschiderea stagiunii „Noi dăm tonul!" a Universităţii Naţionale de Muzică din Bucureşti a fost doar începutul promiţător al unor serii de concerte tematice de anvergură şi, de ce nu, pline de originalitate.

Teodora CONSTANTINESCU

Ce fain a fost la Sibiu

De câte ori mă întorc în acest oraş, pe lângă amintirile fermecătoare ale copilăriei şi adolescenţei mele petrecute aici, pe lângă parfumul de istorie, civilizaţie, cultură, calm şi neostentativă ospitalitate, pe lângă atmosfera mângâiată de pana de înger a părinţilor mei, Sibiul mă surprinde cu ceva nou, original, chiar spectaculos. Mă răsplăteşte probabil pentru iubirea necondiţionată ce i-o port şi-mi oferă mereu cadouri. De astă dată, după o absenţă mai lungă (motivul se cunoaşte), în care dorul a făcut ravagii în sufletul meu, el, cadoul, a venit sub forma unor concerte – primul simfonic, care face subiectul rândurilor de mai jos, al doilea cameral - concerte pe care le-am putut urmări ca

în vremurile bune. Adică pe viu, din sală, alături de alţi ascultători. Şi Doamne, ce bine a fost. Ce bine a fost să văd cum intră orchestra pe scenă, să-i aud acordajul, să simt freamătul în *pianissimo* care precede intrarea dirijorului şi să particip fizic şi emoţional la toate vibraţiile notelor din partituri. Un minunat cadou, mai ales că seara în sine a reprezentat o surpriză de la un capăt la altul. Spun asta pentru că dacă piesele care au alcătuit programul Concertului îmi erau familiare,işti (solist, dirijor) i-am întâlnit în această formulă acum. La început s-a cântat *Suita Holberg op. 40* de Edvard Grieg şi *Serenada pentru orchestră de coarde în mi minor, op.20* de Edward Elgar, lucrări scrise cam în aceeaşi zonă de timp şi de culoare poetică. Foarte diferite însă în rest. Prilej minunat pentru dirijorul Ovidiu-Dan Chirilă care a fructificat asta cu tact şi gentileţe artistică scoţând în evidenţă cele cinci mişcări din *Suita* lui Grieg bazate pe dansuri din secolul XVIII şi subliniind în fiecare dintre ele (*Sarabande*, *Gavotte*, *Air*, *Rigaudon*) specificul lor ritmico-melodic, cu subtile accente şi punctări, ca şi pitorescul pastoral, duioşenia şi calmul senin din *Cântec de primăvară*, *Elegie* şi *Finale* ce alcătuiesc *Serenada* de Elgar. Pe parcursul acestei prime părţi i-am apreciat evidenta experienţă, structura romantică şi dăruirea cu care a pus în valoare şi virtuţile orchestrei care, este pe rând când solist, când ansamblu, când acompaniator, dar întotdeauna motorul şi substanţa armonico-dinamică a partiturilor. Am simţit sublinierea lui şi mi-a plăcut. Apoi Ovidiu Pârjol a încântat publicul cu tălmăcirea dată celebrului *Concert nr.4 pentru pian şi orchestră în Sol major* de Beethoven, prin bagajul său expresiv de excepţie: tehnică solidă, sunet desăvârşit, forţă artistică, ca şi cu tonul cald, limpede şi strălucitor prin care a evocat imagini din lumea compozitorului, redescoperind parcă cu uimire, un labirint sonor creat printr-o alăturare de perle. În acest sens menţionez modul bogat în emoţii cu care a cântat tema principală de o simplitate rară din debutul lucrării. Mai departe, pe tot parcursul discursului său muzical, în dialog cu orchestra sau solo, el a relevat nu numai imaginea unui instrument, ci şi circumscrierea lui simfonică, adiacentă orchestrei. Rar întâlneşti interpret care atunci când cântă Beethoven să fie eroic şi romantic fără a deveni sentimental. La Sibiu, această capodoperă beethovenniană s-a cântat într-o variantă inedită, variantă în care orchestra este rearanjată pentru un cvintet de coarde. Iar faptul că dirijorul Ovidiu-Dan Chirilă, aici ca fin acompaniator, s-a pus încă de la primele măsuri în perfect acord cu concepţia pianistului, a făcut posibilă sudura dintre orchestră şi pian, ambele sunând ca un tot unitar, condiţie esenţială pentru redarea fidelă a oricărui concert cu solist, dar atât de rar reuşită. Aplaudat îndelung, Concertul Filarmonicii de stat din Sibiu de la sala Thalia din 22 octombrie se înscrie categoric în rândul reuşitelor, dovedind încă o dată, dacă mai era nevoie, că talentul, profesionalismul şi vocaţia muzicienilor, când este sprijinită şi încurajată, produce frumuseţe, bucurie, fericire, linişte, lumină şi multă ordine, în minţile, sufletele şi vieţile oamenilor, mai necesare acum că oricând. Mie personal mi-a umplut sufletul de bucurie. Şi a fost atât de fain încât nu-mi venea să plec din sală. Aşa că, am mai rămas la Sibiu încă o zi de superbă vară indiană, pentru a urmări Concertul cameral despre care voi povesti în alte pagini. Ce fain a fost la Sibiu!

Doina MOGA

Deschiderea stagiunii la Opera Maghiară din Cluj-Napoca

În vremurile de restriște ale acestui adevărat al „treilea război mondial", bacteriologic, cu inamici nevăzuți, teatrul de pe malul Someșului s-a încumetat la o premieră, „Flautul fermecat" de Mozart, cu care a inaugurat sezonul 2020-21. Când multe scene lirice anulează stagiuni întregi sau le întârzie, reduc numărul obișnuit al spectacolelor lunare sau le reprezintă în formă de concert, fără pauze, execută tăieturi abuzive și nemaiîntâlnite în partituri, urmărind o nejustificată limitare de timp sau le reproduc cu componență redusă a ansamblurilor, unele dintre ele amplasate în alte locații și conexate audio-video cu platourile solistice grație capabilităților tehnice moderne, Opera Maghiară clujeană nu a recurs la niciunul din aceste subterfugii, ci a prezentat cu curaj o producție integrală, coerentă și firească. Faptul că ne aflam într-o stare specială se vedea doar prin locurile blocate în auditorium și prin avertizările repetate venite din difuzoare, impunând respectarea normelor impuse în pandemie.

Tamino și Cele trei doamne

Așadar, „Flautul fermecat", opus cântat însă în limba maghiară, în loc de germana originală, ce-i drept cu supratitrare în română.

Gândind modern, regizorul Tompa Gábor nu a rezistat să nu ilustreze atmosfera din zilele noastre și, pe uvertură sau în primele scene ce au urmat cu Cele trei doamne ale Reginei Nopții, Tamino și Papageno. a proiectat pe fundal imagini crude din realitatea actuală... un oraș gol, pustiit, viruși oribili, laboratoare, secții de ATI, izolete, sicrie, dar și sloganuri „Black lives matter", decapitări de statui, revolte, incendieri, vehicule militare, aproape tot ce erodează frământata noastră civilizație de azi. Până și Tamino, în loc să fie învins de un șarpe fioros a ajuns într-o izoletă iar lui Papageno, pedepsit la muțenie de către Cele trei doamne, i s-a aplicat o... mască de-a noastră, cea de toate zilele. Chiar Pamina, prizonieră a lui Sarastro, purta mască, Cei trei copii au venit pe trotinete electrice iar garda lui Monostatos era formată din adevărați paratroopers.

Papageno

După asemenea momente, odată stabilit cadrul de desfășurare în timp a acțiunii, Tompa Gábor s-a dedicat urmăririi fidele a tramei, din care nu a lipsit parcursul inițiatic al lui Tamino și al Paminei, însoțiți de Papageno, sub oblăduirea lui Sarastro spre un final nupțial cu petarde și confetti într-o catedrală creștină cu vitralii monumentale, proiectate pe decorurile masive, modulare, care până atunci se rotiseră ca niște volume enorme, cenușii, trecând prin tunete și trăsnete ce subliniau încercările la care erau supuși eroii. Doar scenele în care apărea Sarastro cu preoții lui deschideau un fundal bleu, luminos și solar. Simbolurile masonice nu au lipsit. Scenografie, Carmencita Brojboiu. Costumele, întrucâtva atemporale, i-au revenit lui Lucian Broscățean.

Regina nopții

O echipă solistică tânără a fost preferată pentru spectacolul de premieră, cu care regizorul a lucrat exemplar în ceea ce privește mișcarea scenică, dinamica, gestualitatea. S-a adăugat rostirea bine gândită a recitativelor, plină de expresivitate, chiar dacă personal nu cunosc limba maghiară. Dar ținând seama de conținutul ideatic expus de libretistul Schikaneder, realizarea a fost pe deplin potrivită. Meritul revine în egală măsură pregătirii muzicale a spectacolului, dirijorului Selmeczi György.

Sarastro şi consiliul preoţilor

spre finalul partiturii. Un glas cu perspective în alte roluri mozartiene sau ca „tenore di grazia" belcantist. Voce impunătoare şi look pe măsură a avut Peti Tamás Ottó (Monostatos), excelente au fost Cele trei doamne ale Reginei Nopţii (sopranele Fülöp-Gergely Timea, Barabás Zsuzsa, mezzosoprana Veress Orsolya), bine pregătite muzical. Îi notez în continuare pe Sipos Endre (Primul preot şi Primul paznic), Sándor Árpád (Al doilea preot şi Al doilea paznic).

Au participat cu bune rezultate Corul (pregătit de Kulcsár Szabolcs), Corul de copii (cu funcţiune complexă în locul Celor trei copii, pregătire muzicală Kálló Krisztián), Orchestra (concertmaestru Barabás Sándor), Ansamblul de balet (ce l-a incitat pe Papageno, cu coregrafia semnată de Jakab Melinda). Bagheta lui Selmeczi György a indus tempouri potrivite şi a condus cu autoritate.

După succesul premierei, doresc viaţă lungă producţiei cu „Flautul fermecat" de Mozart la Opera Maghiară din Cluj-Napoca. Din păcate nu depinde nici de managerul teatrului, Szép Gyula, nici de cei ce au pus-o în pagină, realizatori, interpreţi. (Foto: Szabadi Péter)

Costin POPA

Într-o ordine deloc întâmplătoare, îl numesc mai întâi pe baritonul Sándor Csaba (cunoscut şi apreciat Don Giovanni la Bucureşti şi Iaşi), Papageno plin de vervă şi mobilitate vocal-scenică, cu timbru consistent, aplomb în arii şi mare avantaj în duetul cu Papagena (Kolcsár Katalin). Ca Sarastro, basul Köpeczi Sándor, cu ţinută şi atitudine impecabile, a cântat cu glas cald şi rotund, cu frazare nobilă şi evidente daruri de „pedalist".

O plăcută surpriză a fost frumoasa voce a tinerei soprane Gebe-Fügi Renáta (Pamina), lirică în cea mai bună accepţiune a cuvântului, ce a desenat linii melodice expresive, pigmentate cu articulări penetrante. Pentru rolul de coloratură dramatică al Reginei Nopţii, soprana Vigh Ibolya a cunoscut o evoluţie ascendentă pe parcursul serii, pornind de la un contra-Fa supra-acut nu foarte sigur (prima arie), trecând cu bună staccatură prin prima strofă a celei de-a doua arii, dar un final mai puţin îngrijit, până la ultima strofă, finalizată vehement, spectaculos. Tamino a fost junele tenor Erdös Róbert, cu timbralitate lirică agreabilă, frumoasă linie de cânt, a cărui susţinere tehnică va spori odată cu acumularea experienţei, aşa încât fermitatea rostirii va creşte, îndeosebi

Pamina

Zilele Muzicii Contemporane, ediția a XXXIV-a, Bacău, 2-3-4 octombrie

Cu amintirea programelor inedite, interesante, ilustrând prin lucrări acreditate în timp şi opus-uri ce promit să depăşească limitele conjuncturalului, evoluția muzicii în secolul al XX-lea şi în primele decenii din cel

Archaeus

următor, m-am pregătit să ascult concertele rânduite în noua ediție a festivalului de la Bacău. Nevoiți să scurteze numărul concertelor de la 6-7, întinse de-a lungul unei săptămâni, la doar 3 anul acesta, organizatorii au păstrat ritualul sondării universului muzicii din zilele noastre.

Sigur, în 1986, când a avut loc prima ediție, creația românească, în pofida înăspririi cenzurii, putea fi difuzată datorită formațiilor specializate, Societatea Română de Radio populariza în programe, în emisiuni publistice şi de analiză opus-urile compozitorilor români, reputatul muzicolog şi radiofonist Ada Brumaru familiariza lunar din studiourile de la Bucureşti publicul francez cu valorile moderne româneşti, la Festivalul internațional de jazz de la Sibiu erau invitați compozitori şi formații de prim rang din Europa. Foarte activ încă de la începutul anilor '80 deopotrivă în fața partiturii şi în fața paginii pe care se orânduiau cronici de concert sau de disc, analize muzicologice, Liviu Dănceanu a avut inițiativa fondării primului festival dedicat exclusiv muzicii contemporane. Permisivitatea autorităților se cuvenea fructificată pe cât posibil mai mult. Festivalul obişnuia publicul băcăuan să asculte muzică modernă, augmenta prezența filarmonicii „Mihail Jora" în viața muzicală a țării, devenind alt loc de exprimare a formației înființată de compozitorul Liviu Dănceanu – *Atelierul de muzică contemporană „Archaeus"*. Element onorant pentru inițiatorul de fapte culturale ce privilegiau noutatea, Liviu Dănceanu a plasat propriile lucrări în context românesc-european, oferind publicului, colegilor autori şi interpreți, mediei specializate prilejul de a cunoaşte ce se compunea peste hotarele țării. Numărul compozitorilor români şi străini incluşi în programele de concert ale festivalului de Bacău este impresionant – de ordinul sutelor. La fel, soliştii, dirijorii, ansamblurile, orchestrele şi corurile găzduite în moderna sală a filarmonicii băcăuane este onorant pentru organizatori.

Şi Festivalul din octombrie 2020 a fost deschis de orchestra simfonică, dirijată din 1969 de maestrul său, Ovidiu Bălan. Experiența bogată ca interpret al numeroaselor lucrări contemporane româneşti în sala de concert şi în înregistrări radio i-a permis mereu să învețe repede şi bine, să redea la nivelul calității orice partitură aflată în spațiul valorii. Vineri 2 octombrie au fost prezentate *Angulus Ridet* (Liviu Dănceanu), *Tinerețe fără bătrânețe şi viață fără de moarte* (Irina Odăgescu), *Undeva şi altundeva* (Teodor Țuțuianu), *Rondo-ul de noapte* (Adrian Iorgulescu). Fiecare partitură a atras atenția, a impresionat prin rigoarea construcției formale, prin muzicalitatea exprimând zone ale reveriei, ale dramatismului, prin balansul la vedere sau implicit de la conceptele componistice tradiționale la cele moderne, prin maleabilitatea şi precizia dirijorului Ovidiu Bălan.

Doi au fost muzicienii cărora li s-au dedicat programe speciale. Dorel Baicu şi Liviu Dănceanu şi-au legat numele de Bacău prin activitatea bogată, admirabilă ca valoare, ca rezistență în timp. Dorel Baicu a fost flautist în orchestra filarmonicii *Mihail Jora*, a contribuit în mod fundamental la succesul şi longevitatea trio-ului de

Cvartetul de flaute al Filarmonicii din Bacău şi pianistul Sorin Petrescu

suflători *Syrinx*, a educat la Colegiul Național de Artă *George Apostu* şi la Universitatea Națională de Arte *George Enescu* tineri apreciați la concursurile naționale, integrați în orchestre simfonice din România şi din străinătate, Liviu Dănceanu a impus Bacăul în context festivalier național, va rămâne în istoria muzicii româneşti pentru multiplele calități de compozitor, muzicolog, eseist, publicist, manager. Amândoi s-au stins unul după altul – Liviu Dănceanu în octombrie 2017, Dorel Baicu în august 2018.

Dorel Baicu nu a fost vineri 3 octombrie doar o personalitate evocată prin cuvinte, ci o prezență scenică sub formă de *hologramă muzicală*. Prim interpret al lucrării pentru flaut solo *Estrato*, semnată de Viorel Munteanu, Dorel Baicu a dat din zona memoriei magnetice „intrările" foştilor colegi Dorin Gliga (oboi) şi Pavel Ionescu (fagot) pentru a da viață versiunii de trio a acestei lucrări, redenumită *DORELelegia*.

Rolul unui festival este şi de a impulsiona dorința celui ce ascultă să caute alte opus-uri ale compozitorilor înscrişi în programe. Aşa am simțit după ce am ascultat la Bacău *Ziua fără sfârşit*, rămasă în partitura semnată de Corneliu Cezar. *Flautor* de Gabriel Mălăncioiu, *Lumina dintâi* exprimată muzical de Laura Manolache, *Clopote interioare* de Violeta Dinescu, mult cântata (şi pe scenele lumii) *Oglinzi în oglinzi* de Arvo Pärt au oferit o perspectivă largă asupra tipurilor de gândire muzicală agreate de compozitorii numiți, în care dramatismul atingând zone ale violenței, lirismul, claritatea sonoră de cristal, îngemănarea

Orchestra Filarmonicii "Mihail Jora", dirijor Ovidiul Bălan

sunetului abia emis convertit în sunet implicit, alternarea nuanțelor dure cu nuanțele gingaşe – totul a provocat abilitatea tehnică şi puterea expresiv-instrumentală a membrilor Cvartetului de coarde ce activează la Filarmonica din Bacău (Ana Maria Cioroparu, Veneta Shomova, Nicoleta Iordache, Octavian Chirilă), a maeştrilor Dorin Gliga (oboi), Pavel Ionescu (fagot), Sorin Petrescu (pian). Coregraful Quirin Brunhuber, Mara Bălăiță, Raluca Manea şi Ana Maria Roşu, eleve la Colegiul Național de Artă *George Apostu*, coordonate de asistent coregraf, profesor Simona Baicu, i-au implicat pe Dorin Gliga şi Pavel Ionescu pe plan scenic într-un performance de *teatru instrumental*.

Următorul moment aniversar a fost concertul formației *Archaeus*, intrată în al XXXV-lea an de existență. I-am ascultat de multe ori în sala de concert pe Marius Lăcraru (vioară), Anca Vartolomei (violoncel), Rodica Dănceanu (pian), Alexandru Matei (percuție) sub conducerea neobositului Liviu Dănceanu. Chiar dacă fondatorul *atelierului de muzică contemporană* Liviu Dănceanu a ascultat concertul din alte sfere, *Archaeus* a rămas, în formulă instrumentală de septet şi octet (invitat Dorin Gliga) acelaşi emițător de idei provocatoare, de sonorități rafinate, de atmosferă echilibrat modernă, dirijorul Mircea Pădurariu păstrând tot ce au mai bun muzicienii numiți simplu, poetic şi semnificativ-conceptual *Archaeus*. Ascultând *Imn* de Dimitrie Suceveanu, *Stihiri* de Macarie Ieromonahul (aranjamentele instrumentale Liviu Dănceanu), *Cantebachmir op. 174*, *O zi din viața lui D.G. op. 88* (micro-operă pentru oboist şi mediu electronic), *Heptaich op. 123* de Liviu Dănceanu, *Flori* de Dan Voiculescu şi *Viermi de mere* de Dan Dediu am admirat din nou concepția integratoare a celui ce a înființat şi condus formația *Archaeus* 32 de ani. El a reuşit să acomodeze tradiția cântului bizantin cu melodica şi sonoritățile temperate de expresie modernă, luminând radicalismele de limbaj, asperitățile instrumentale doar pentru a păstra esența şi puterea de a impresiona a muzicii autentice. De apreciat inițiativa organizatorilor de a solicita cuvântul explicativ al lui Gheorghe Geo Popa, directorul Centrului de Cultură *George Apostu* din Bacău, cuvânt deopotrivă informativ şi metaforic.

Se cuvin admirate eforturile reuşite ale celor ce au pus în faptă şi în acest an, marcați de dificultățile pe care le ştim, a XXXIV-a ediție a *Zilelor Muzicii Contemporane*: Pavel Ionescu, directorul filarmonicii *Mihail Jora*, Ovidiu Bălan, director de onoare, Cristian Lupeş, director artistic, instituția muzicală, Consiliul Județean Bacău. O singură critică aş aduce: în excelentul program de sală, ce cuprinde multe informații despre concertele începutului de octombrie 2020, despre istoricul festivalului, la pagina 8 lista datelor când au avut loc edițiile precedente, a țărilor din care au fost invitați solişti, dirijori, compozitori, instrumentişti, critici muzicali – este reprodusă sub titlul *Bilanțul după 34 de ani*. Dar pe pagina 1 se precizează, cu litere mici: *ediție dedicată perseverenței şi continuității*. Deci, nu bilanț, ci perseverență şi continuitate. Acestea sunt de sperat că vor rămâne bazele pe care trebuie să continue *Zilele Muzicii Contemporane* de la Bacău, un festival important în viața muzicală românească.

Alex VASILIU

Doru Roman, Sorin Petrescu, grupul de balet al Colegiului Național de Artă din Bacău, Pavel Ionescu, Dorin Gliga

devotioModerna - ambasador al muzicii româneşti la Potsdam şi Chişinău

Anul 2020 este cu siguranță unul istoric pentru lumea culturală internațională prin modul în care întreaga viață artistică a fost pusă la încercare de abrupta şi încă neîncheiată pandemie ce a provocat suspendarea repetată sau chiar închiderea stagiunilor unora dintre cele mai prestigioase instituții de concert şi de spectacol din lume. În acelaşi timp, pandemia a oferit contextul pentru trecerea artei sonore într-o altă paradigmă, cea a valorificării mediului online şi a mijloacelor moderne de comunicare prin care muzicienii, interpreți sau creatori, şi-au putut şi îşi pot ține la curent admiratorii cu ultimele noutăți ale activității lor, iar organizatorii de festivaluri pot asigura continuitatea evenimentelor devenite repere în agenda melomanilor, dar şi a artiştilor din întreaga lume.

În această atmosferă „pandemică", muzica contemporană continuă să se facă auzită cu abnegație în centre importante din Europa şi nu numai, astfel încât compozitorii şi interpreții ce se apleacă asupra acestui domeniu muzical rămân în atenția publicului prin activitatea lor, adaptată însă noilor condiții. Aceste repere sunt valabile şi pentru muzica autohtonă, unde diversele ansambluri şi parte dintre creatori continuă să fie solicitați atât în țară cât şi în străinătate să susțină recitaluri şi concerte în care sunt promovate lucrări româneşti de certă valoare.

Un exemplu în sensul celor afirmate anterior este ansamblul **devotioModerna** coordonat de compozitoarea Carmen Cârneci, care în această perioadă destul de complicată, a fost un foarte bun ambasador al muzicii româneşti în festivaluri prestigioase dedicate muzicii contemporane. Având în repertoriul propriu lucrări pentru formule interpretative mai reduse, **devotioModerna** s-a numărat la sfârşitul lunii august printre invitații ediției mixte *live/online* a cunoscutului Festival de Muzică Nouă „intersonanzen" 2020 de la Potsdam, aflat la ediția XX (evenimentul a fost organizat de Verein Neue Musik Brandenburg – Societatea pentru Muzică Nouă din landul Brandenburg) unde a prezentat un atractiv program alcătuit din opusuri compuse atât de creatori români şi germani. Comandă a organizatorilor festivalului, programul prezentat în seara zilei de 23 august în versiune filmată şi proiectată la Potsdam tocmai ca parte a seriei de „concerte-punți"-proiect susținut şi de Ministerul pentru ştiință, cercetare şi cultură al landului Brandenburg-a fost structurat asemenea unui veritabil dialog între cele două culturi muzicale contemporane, prima parte fiind dedicată lucrărilor compozitorilor români.

Astfel, rând pe rând publicul a aplaudat opusul *Denn der Tag war noch ganz / Jocul de-a ziua* pentru flaut, violoncel şi pian de Carmen Maria Cârneci, în care interpreții Carla Stoleru, Dan Cavassi şi Adriana Toacsen au reliefat atemporalitatea cadrului sonor şi plurivalența ideii de joc/joacă valorificată de compozitoare din perspectivă mai ales dramaturgică, unde fiecare instrument devine un personaj, rolurile schimbându-se între cei trei protagonişti pe parcursul desfăşurării muzicale, piesa *Pastorale cynique* pentru flaut şi pian de Dan Dediu, convingător interpretată de Carla Stoleru şi Adriana Toacsen, care au punctat ingenioasa suprapunere dintre cele două idei tematice ale partiturii – una de tipul unei teme de passacaglie şerpuitoare în care sunt îmbinate elemente ritmice specifice sistemelor giusto şi aksak, cealaltă cu o alură pastorală aparte – ce stau la baza unui discurs în care regăsim spiritul ludic caracteristic compozitorului chiar şi în acest miniatural tablou ce redă lupta dintre bine şi rău şi lucrarea *Tetrachords* în versiunea pentru flaut, vioară, violoncel şi pian de Călin

Ioachimescu, în care Carla Stoleru, Natalia Pancec, Dan Cavassi şi Adrian Toacsen, sub conducerea muzicală asigurată de Carmen Cârneci, au impresionat prin modul în care, pe structura unui cvasi-rondo au conturat un alt joc, de această dată al semanticii celor patru tipuri de trisonuri ce conferă discursului muzical o anumită stare de imponderabilitate. Programul a continuat apoi cu trei partituri aparținând culturii muzicale contemporane germane, *Trio*-ul pentru vioară, violoncel şi pian de Albert Breier, exponent al modernismului moderat al anilor 90, lucrarea *Albumblatt II. Steilküste* pentru flaut şi pian aparținând compozitoarei Julia Deppert-Lang, prezentată în primă audiție absolută şi concepută în spirit post-modern, şi piesa *Netzwerk* pentru flaut, vioară şi pian de Susanne Stelzenbach, un trio ce sugerează chiar prin titlul său ideea de rețea sonoră ce izvorăşte dintr-un sunet primordial mereu prezent în desfăşurarea muzicală, a căror versiune interpretativă realizată de muzicienii Carla Stoleru (flaut), Natalia Pancec (vioară), Dan Cavassi (violoncel) şi Adriana Toacsen (pian), a reprezentat o

Ediția XXIX
ZILELE MUZICII NOI
11-15 octombrie
MUZEUL NAȚIONAL GEORGE ENESCU

Festivalul Internațional „Zilele Muzicii Noi”
Ediția XXIX, 2020, Chișinău
Ediție online
14.10.2020, ora 19.00

DISTANȚARE ȘI UNITATE. SIMBOLURI NUMERICE
DISTANCING AND UNITY. NUMERICAL SIMBOLS
„S5” (44.4268° N, 26.1025° E)

Ansamblul devotioModerna BUCUREȘTI

Carla Stoleru – flaut, Natalia Pancec – vioară, Dan Cavassi – violoncel, Adriana Toacsen – pian

Conducerea muzicală: CARMEN MARIA CÂRNECI

PROGRAM

CARMEN MARIA CÂRNECI – “DENN DER TAG WAR NOCH GANZ”/ „JOCUL DE-A ZIUA”PENTRU FLAUT(E), VIOLONCEL, PIAN/ 2012

JULIA DEPPERT-LANG – „ALBUMBLATT II. STEILKÜSTE“ PENTRU FLAUT ȘI VIOARĂ / 2020

CĂLIN IOACHIMESCU – „TETRA-CHORDS” PENTRU FLAUT, VIOARĂ, VIOLONCEL, PIAN / 2015

ALBERT BREIER – TRIO PENTRU VIOARĂ, VIOLONCEL, PIAN / 1997

DAN DEDIU – „PASTORALE CYNIQUE” PENTRU FLAUT ȘI PIAN LA MÂNA STÂNGĂ / 2001

SUSANNE STELZENBACH – „NETZWERK“ – PIESĂ PENTRU FLAUT, VIOARĂ, PIAN / 2009

GABRIEL IRANYI – CVARTET PENTRU FLAUT, VIOARĂ, VIOLONCEL ȘI PIAN / 2009

Organizator: Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din Moldova
Co-organizator: Muzeul Național “George Enescu” (București)
Partener: Festivalul internațional intersonanzen2020 (Potsdam)
This concert was supported by MWFK Country of Brandenburg and Landeshauptstadt Potsdam as part of "Brandenburgisches Fest der Neuen Musik - intersonanzen 2020"

revelație pentru publicul german și o modalitate de a asculta muzica germană potențată de spiritul interpretativ românesc, această simbioză între rigoarea germană și inventivitatea românească regăsindu-se și în lucrarea ce a încheiat concertul celor de la **devotioModerna**, *Cvartetul* pentru flaut, vioară, violoncel și pian de Gabriel Iranyi.

Succesul avut la sfârșitul lunii august s-a repetat în urmă cu puțin timp, pe 14 octombrie, când același program a fost prezentat în cadrul Festivalului Internațional „Zilele Muzicii Noi” (ediția XXIX) de la Chișinău organizat de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din Republica Moldova, și al cărui co-organizator a fost Muzeul Național „George Enescu” din București. Având sprijinul și parteneriatul Festivalului Internațional „intersonanzen” 2020 de la Potsdam, ai cărui organizatori au fost impresionați de convingătoarea prezență a ansamblului **devotioModerna** în cadrul seriei de recitaluri și concerte propuse de aceștia, entuziaștii muzicieni coordonați de Carmen Cârneci au prezentat, tot în variantă online, o altă versiune dramaturgică a programului ce a propus interpretarea în alternanță a lucrărilor aparținând creatorilor români și germani, și nu o grupare a acestora ca la prezența de la Potsdam. Și, chiar dacă nu au putut nici de această dată să simtă *live* reacția spectatorilor, membrii **devotioModerna** s-au bucurat din nou de succes, devenind veritabili ambasadori ai muzicii contemporane românești atât pentru cei din zona vestică a continentului nostru cât și pentru românii de peste Prut, dornici să se conecteze cât mai mult la viața de concert românească și europeană.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Aaron Copland (120): de la trasee biblice la *Psalmi*

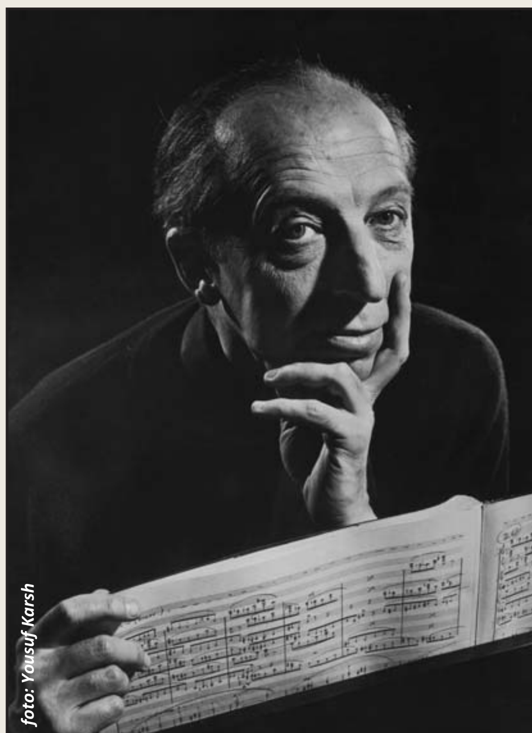
Cu toate că nu s-a considerat niciodată ca având atașamente religioase, autodefinindu-se ca agnostic, în creația lui **Aaron Copland** (1900-1990) pot fi observate câteva trasee biblice și psalmice. Unele dintre acestea sunt manifest impuse prin titlu – cum este cazul cu partitura pentru cor mixt și solistă (Soprană sau Mezzosoprană) intitulată ***In the Beginning***; compunerea ei în 1947 a fost ocazionată de *Simpozionul de Critică Muzicală* desfășurat la *Universitatea Harvard*, ocazie cu care s-a realizat și o primă audiție publică. Tematica biblică este evidentă: cu aceste trei cuvinte începe *Cartea Genezei* în *Biblia King James* care i-a fost îndreptar în privința textului (*Genesis* 1:1-2:7).

Psalmul 100, prin tonul său jubiliar, a constituit sursa de inspirație și pretextul poetic al unei alte lucrări, de această dată orchestrale: ***Jubilee Variations per orchestra***, realizată cu 2 ani mai devreme, o lucrare în care formulele ritmice repetate obsedant și strălucitoarele sonorități ale alămurilor conduc la realizarea unei atmosfere speciale, tonice, sărbătorești.

O ultimă „intrare” în universul cântărilor de inspirație religioasă cu tente psalmice (*Psalm* de mulțumire pentru recoltă), o constituie reconsiderarea prin prelucrare și punere în circulație a unui *Imn* de apreciabilă vechime: *Zion's Wall*, preluat dintr-o colecție conținând nu mai puțin de 222 *Imnuri* și cântări religioase, publicată cu aproape un secol în urmă: *The Social Harp* (1855). Acest *Imn*, prelucrat pentru cor mixt *à cappella* reprezintă nr. 2 din volumul secund al *Old American Songs* (semnat de **Copland** la 1952). Ulterior, **Aaron Copland** l-a utilizat ca împlinire prin extensie și rearanjare a partiturii operei ***The Tender Land*** (versiunile 1965, 1987), dar și ca final al suitei simfonice omonime, extrase din operă. Totul respiră un aer specific american, propriu partiturilor sale.

O întreagă serie de versiuni interpretative ale tuturor partiturilor mai sus amintite s-au impus în timp, între acestea distingându-se cele semnate de compozitor, **Leonard Bernstein**, **Bohuslav Martinu**, **John Williams**, **Kevin Purcell**…..

Carmen STOIANOV

foto: Yousuf Karsh

“Leontina Văduva şi marile scene ale lumii”

Acesta este titlul expoziției dedicate sopranei Leontina Văduva, care împlineşte 60 de ani, dar şi oraşelor şi marilor scene ale lumii unde aceasta a cântat (Barcelona, Bordeaux, Buenos Aires, Londra, Marsilia, Milano, New York, Paris, Toulouse, Veneția, Viena); cele treizeci de lucrări semnate de artistul Florian Doru Crihană sunt expuse în foyerul Muzeului Municipiului Bucureşti – Palatul Şuțu până la începutul anului viitor.

Inițiatori şi organizatori ai acestui proiect sunt Asociația pentru Muzică, Artă şi Cultură, Muzeul Municipiului Bucureşti şi Muzeul Național „George Enescu”, sub patronajul Ministerului Culturii, iar parteneri sunt Ambasada Republicii Argentina în România, Ambasada Republicii Austria în România şi Forumul Cultural Austriac din Bucureşti, Ambasada Regatului Spaniei în România şi Ambasada Regatului Unit al Marii Britanii în România, Galeria Tiny Griffon din Nürnberg, Floria, Wagner Arte Frumoase şi Poveşti.

„Această expoziție se transformă, prin talentul şi imaginația graficianului Florian Doru Crihană, într-o experiență multidisciplinară şi multisenzorială” – spunea Cristina Simion, curator şi galerist la Tiny Griffon Gallery. “Este ca o călătorie nostalgică prin capitalele muzicale ale lumii şi un prilej pentru iubitorii de artă să descopere şi să redescopere o carieră strălucitoare şi o personalitate artistică, aşa cum este cea a acestei mari artiste lirice. Succesele Leontinei Văduva de la Paris, Metropolitan Opera New York, Royal Opera House-Covent Garden, Scala din Milano, Gran Teatre del Liceu din Barcelona, Teatro Colon din Buenos Aires, Staatsoper din Viena sau La Fenice din Veneția sunt reinterpretate vizual în lucrări-pandant, care omagiază pe de o parte roluri reprezentative, precum Mimi, Manon, Leila, Mireille, Carmen, Antonia, Gilda, Norina, Susanna, Blanche şi Violetta, şi pe de altă parte celebrele clădiri şi metropole ale celor mai valoroase companii de operă din lume, pe scena cărora Leontina Văduva a cunoscut succesul”.

Cartea de vizită a realizatorului acestui proiect, Florian Doru Crihană, este una impresionantă. Gălățean de origine, este de profesie inginer (a absolvit Liceul de marină şi Facultatea de Nave din oraşul de la malul Dunării!), meserie la care a renunțat la începutul anilor ’90 pentru a deveni artist liber profesionist. Talentul şi pasiunea pentru grafică, desen şi caricatură au învins, mai ales după ce creația sa a avut un impact deosebit în lumea saloanelor de profil. Cele mai multe succese le-a obținut în Polonia, în Germania, în Turcia şi Iran; Dieter-Burkamp, ziarist german, editor şi colecționar de artă, i-a influențat cariera de 20 de ani, iar această colaborare s-a concretizat în publicarea unui album în Germania şi cu prezența în colecții private şi în muzee din întreaga lume. După câştigarea a 80 de premii internaționale în saloanele de grafică satirică, artistul a decis să se retragă în atelier, pentru a aborda istoria Europei şi a lumii. A realizat serii impresionante despre oraşele: Berna (30), Bologna (40), Brăila (40), Bruges (40), Bucureşti (10), Fribourg (35), Galați (46), Istanbul (13), Lausanne (5), Legnica (40), Ljubljana (9), New York (36), Nürnberg (31), Pordenone (30), Potsdam (100), La Réole (30), Sacile (30), Strasbourg (35), Veneția (80). În acelaşi timp a creat serii cu titluri simbolice, „21 de Secole şi Sfârşitul lumii” (40), „Fericirea clasei Mijlocii” (30), „Don Quijote de la Mancha” (40), „Musca” (28), „Satiră dezbrăcată” (30), „Experimentul Philadelphia” (8), „Portrete” (30), „Inventarul de simboluri” (40), „Secole ale Sturionului la Dunăre” (30), „Titanic” (40), „Turnul Eiffel” (40), „Leontina Văduva şi marile scene ale lumii” (30), „Federico Caffè” (8), „Valoarea sărăciei” (30), „Bănci” (30), „Plicuri” (30), „Steampunk” (16). De remarcat faptul că majoritatea lucrărilor au intrat în colecțiile private Burkamp (600), Tudor Ionescu (30), Elena Susanu (16) şi Drăguşin (250). Comandorul de marină Lucian Drăguşin este un devotat susținător al creației artistului începând cu anul 2012. Creațiile lui Florian Doru Crihană se regăsesc şi în Colecția Facultății de Economie din Roma (8), Colecția de Artă a Muzeului Brăilei Carol I (40) şi în Colecția Centrului Cultural Legnica – Polonia (70).

Soprana Leontina Văduva, carieră de peste trei decenii

Fiică a interpretei de muzică populară Maria Ciobanu, soprana Leontina Văduva a studiat canto clasic la Conservatorul din Bucureşti, sub îndrumarea profesoarei Arta Florescu; examenul de licenţă, notat cu 10, şi l-a dat în 1986 la Opera Română cu rolul Antoniei din „Povestirile lui Hoffman". Cu un an în urmă cucerise locul I la Concursul Internaţional de Canto de la Toulouse, avea să debuteze internaţional în 1987, pe aceeaşi scenă a Teatrului Capitole din Toulouse, în *Manon* de Jules Massenet. Acest rol avea să-i devină foarte drag, mai ales că i-a adus un an mai târziu prestigiosul premiu Lawrence Olivier, odată cu debutul londonez de la Royal Opera House Covent Garden. A revenit în ţară cu gândul de a-şi urma cariera şi de a onora contractele şi solicitările care începuseră să sosească pe numele său. După ce nu i s-a dat voie să dea curs celor două contracte foarte importante, soprana a profitat de următoarea „ieşire": în 1988 se stabilea definitiv în Franţa, la Paris. În anul 1999 era distinsă cu titlul de Chevalier des Arts et des Lettres, iar câţiva ani mai târziu cu cel de Officier des Arts et des Lettres. Leontina Văduva devenise una dintre cele mai valoroase ambasadoare ale repertoriului francez, interpretând magistral roluri precum Micaëla, Antonia, Julieta şi Mireille pe cele mai importante scene ale lumii. Deosebitele sale calităţi artistice şi cariera de excepţie i-au adus numeroase distincţii, printre care Medalia oraşului Toulouse, premiul Royal Philharmonic Society of Music Londra şi Ordinul Meritul Cultural în grad de Mare Ofiţer oferit de Preşedinţia României. În anul 2016 i-a fost conferit titlul de *Doctor Honoris Causa* al Universităţii Naţionale de Arte „George Enescu" din Iaşi.

Micaela în Piața Florilor din Londra - Covent Garden: una dintre lucrările realizate de Florian Doru Crihană pentru expoziția aniversară dedicată sopranei Leontina Văduva

Manon la Teatro La Scala din Milano

Mimi din „*Boema*" de Puccini a marcat rolul debuturilor în SUA, la San Francisco, în 1996, şi la Metropolitan Opera din New York, în anul 2000.

A colaborat de-a lungul timpului cu mari dirijori, Zubin Mehta, Riccardo Muti, James Conlon, Sir Colin Davis, Alain Lombard, Sir Charles Mackerras, Kent Nagano, Antonio Pappano, Michel Plasson şi Carlo Rizzi.

Un moment de referinţă în cariera artistei îl reprezintă lansarea DVD-ului cu „*Romeo şi Julieta*", înregistrat în 1994 la Royal Opera House Covent Garden din Londra, sub bagheta lui Sir Charles Mackerras şi în regia lui Nicolas Jöel; acea înregistrare a devenit referinţa absolută pentru celebra operă a lui Gounod. Discografia artistei include „*Carmen*" (1991, dirijor Zubin Mehta), „*Rigoletto*" (1993, dirijor Carlo Rizzi), „*Povestirile lui Hoffmann*" (1996, dirijor Kent Nagano), „*Boema*" (1996, dirijor Antonio Papanno) sau recitalul Opera Arias din 1997, dirijor fiind celebrul Plácido Domingo.

Leontina Văduva a lansat în anul 2001 „*Chanter, ma raison d'être*", un film realizat de Fabrice Maze care prezintă cariera artistei în perioada 1990-2001. După cincisprezece ani, soprana lansa CD-ul „*Verdi–Wagner: Corespondenţe*" şi calendarul aniversar 2016 *Leontina Văduva 30*

Prezenţă de seamă pe scenele lirice bucureştene

În ultimii ani soprana Leontina Văduva a fost prezentă pe scena Ateneului Român şi a Sălii Radio din Bucureşti în cadrul evenimentelor organizate de Asociaţia pentru Muzică, Artă şi Cultură: Recitalul omagial Verdi–Wagner: Corespondenţe (2013), Gala Aniversară "Viorica Cortez şi Prietenii" (2014), Recitalul omagial "Enescu 60" (2015), Recitalul caritabil "Suflet în Culori", Concertul aniversar "Ave: Leontina Văduva 30 de ani în muzică" în cadrul celei de-a II-a ediţii a Vibrate! Festival sau expoziţia de costume „Leontina Văduva on Stage" şi Gala Aniversară LEONTINA VĂDUVA 30 (2016). A fost invitata unei ediţii speciale a întâlnirilor muzicale „Opera FANtastica - Luminiţa Arvunescu în dialog cu Leontina Văduva".

În prezent Leontina Văduva susţine masterclass-uri pentru tinerii artişti lirici şi predă la Conservatorul Claude Debussy din Paris şi la Haute École de Musique din Lausanne. Aături de pianista Alina Pavalache şi de regizoarea Anda Tăbăcaru Hogea, a susţinut o serie de masterclass-uri la Tescani, la Secţia „Dumitru şi Alice Rosetti Tescanu - George Enescu" a Muzeului Naţional „George Enescu" din Bucureşti. (Foto: Aurel Vârlan)

Oana GEORGESCU

Jazz Divin la Feminin (I)

În răstimpul în care nemilosul virus a închis porțile teatrelor, ale sălilor de concert, ruinând minunatul consorțiu de suflet ***artist-spectator***, refugiul l-am putut afla totuşi pe Calea Victoriei, în Edenul jazzistic de la numărul 120 – grădina-miracol a ***Clubului Green Hours*** străjuită de trei falnici copaci, înalți cât blocul lângă care crescut-au, cu frunze încă păstrând în octombrie culoarea vitalității (tentă întruchipată cu har de **Margareta Pâslaru** în inspiratul său hit „Lasă-mi, toamnă, pomii verzi"). Acolo, după momente autumnale magice petrecute în compania unor grupuri ca „**Marius Vernescu** Trio", „**Adi Stoenescu** Quartet", „**Sorin Zlat** Groove Garden", „**Sergiu Cioiu** Trio", „**Laura Benedek** – 7th Sense", concerte păstorite de amfitrionii **Voicu Rădescu** şi **Rozana Mihalache**, am aplaudat cu fervoare producțiunile muzicale care le-au avut drept protagoniste pe câteva exponențiale personificări ale sexului frumos ***la puterea talent***, evoluând succesiv în fapt de octombrie-noiembrie, în seri nu foarte răcoroase, ce au urmat unor amiezi călduroase urcate cu peste 20 de grade în termometru...

Ruxandra Zamfir (născută la Baia Mare la 24 februarie 1973) – o vocalistă de clasă... ființă sensibilă, introvertită, ce convinge printr-o temeinică educație muzicală şi prin calități interpretative care ar legitima o notorietate pe măsură, diminuată însă de marea ei modestie.

Absolventă a ***Facultății de Jurnalism şi Ştiințele Comunicării*** şi a ***Universității Naționale de Muzică*** din Bucureşti, posesoare a titlului de doctor în muzică, solista a debutat profesional pe podiumul ***Clubului Green Hours*** (în 1998, cu formația ***„Jazz Unit"*** diriguită de **Lucian Ban**); a susținut recitaluri pe scene din Satu Mare, Sibiu, Cluj, Timişoara, Odorheiul Secuiesc, Oradea, în urbea natală Baia Mare, desigur în Bucureşti unde trăieşte şi activează; şi-a caligrafiat autograful de primadonă a albumelor discografice CD numite ***„Being Green"*** (2008), ***„Wild at Heart"***, (2017); a conlucrat prin ani cu pianiştii **Mircea Tiberian**, **Petrică Andrei**, basiştii **Vlaicu Golcea**, **Arthur Balogh**, saxofonistul **Mihai Iordache**, ghitariştii **Dan Alex Mitrofan**, **Toni Kühn**, **George Dumitriu**, dar – mai ales – începând din anul 1999, cu **Sorin Romanescu**, principalul ei partener scenic.

Fireşte, tot împreună cu redutabilul mânuitor al celor şase coarde mi-la-re-sol-si-mi **Sorin Romanescu** (venit pe lume la 1 iunie 1968 în Bucureşti, absolvent al ***Universității Naționale de Muzică*** din Bucureşti dar şi al ***Institutului Politehnic***; debutant ca instrumentist de jazz în 1991 cu grupul ***„The Newcommers"*** la Festivalul sibian de gen; aplaudat în concerte şi festivaluri alături de pianiştii **Marius Popp**, **Johnny Răducanu**, **Mircea Tiberian**, **Romeo Cosma**, de **Lucian Ban** şi **Sam Newsome** – cu aceştia a înregistrat în SUA albumul ***„Romanian-American Jazz Suite"***, de ghitariştii **Alex Man** şi **Gyárfás István**, de vocalista **Luiza Zan**, de saxofonistul **Nicolas Simion**, dar şi de ***„Big band-ul Radio"*** şi ***„Orchestra Națională Radio"***; desemnat ***„Muzicianul anului 2008 în jazz-ul românesc"***; compozitor de muzică de teatru şi de balet), aşadar în duet cu numitul ghitarist, cântăreața **Ruxandra Zamfir** a întrunit pe merit sufragiile publicului de la ***Green Hours*** în seara de 22 octombrie a. c. Cu totală implicare afectivă, cu bun gust şi capacitate de a stăpâni inflexiunile, nuanțele, coloratura timbrală inconfundabilă ale glasului, de a redimensiona prin filtrul propriei sensibilități imagini sonore familiare, cu o reliefată tentă de modernitate a exprimării interpretative, **Ruxandra Zamfir** a încântat asistența prin programul oferit incluzând celebre teme standard ale jazzului – *„COME RAIN OR COME SHINE"* (**Harold Arlen**), *„THIS MASQUERADE"* (**Leon Russell**), *„ST. JAMES INFIRMARY"* (**Joe Primrose**), *„YOU DON'T KNOW WHAT LOVE IS"* (**Gene de Paul**, **Don Raye**) *„SO IN LOVE"* şi *„NIGHT AND DAY"* (**Cole Porter**), alternativ cu creații aparținând unor genuri sonore limitrofe – ca acelea intitulate *„LATELY"*, *„FRAGILE"*, *„50 WAYS TO LEAVE YOUR LOVER"*, *„SPACE ODDITY"*, *„I'M DERANGED"* (piese ce poartă autografele lui **Stevie Wonder**, **Sting**, **Paul Simon**, ultimele două, ale lui **David Bowie**). Aceasta, datorită intenției de a-şi diversifica şi potența expresiv repertoriul, abordând deopotrivă, după propria mărturisire, secvențe de „jazz, blues, folk, rhythm & blues, pop...".

Ruxandra Zamfir & Sorin Romanescu

foto: Dragoş Cristescu

Tandemul voce-ghitară s-a vădit sintonizat ireproşabil, dincolo de orice rezervă. La rându-i, apreciatul ghitarist **Sorin Romanescu**, veritabil om-orchestră, ne-a impresionat prin jocul consonanțelor / disonanțelor în măiestrite, opulente armonii, prin inventivitatea traiectelor improvizate ale derulărilor melodice de sunete. Fructificând cu benefică abilitate disponibilitățile electro-acustice ale ghitarei sale ***„cu pedale"***, instrumentistul muzician – specialist şi în IT – a imaginat seducătoare lumi sonore (în care a cântat „el cu el" conform procedeului PLL – Phase-Locked Loop), mirabil de sugestive!

Astfel că dialogul ***glas – instrument*** a reuşit a se evidenția conceptual pe coordonatele unei complementarități întru totul desfătătoare! (Foto: Dragoş Cristescu)

Florian LUNGU

McCartney III

După 50 de ani de la lansarea primului album solo, Paul McCartney anunță apariția pe piață în data de 11 decembrie 2020 a celui de-al optsprezecelea album de studio:

„McCartney III". Acest album completează trilogia începută de Paul în anul 1970 odată cu albumul „McCartney", care a marcat atât despărțirea formației The Beatles, cât şi începutul carierei solo a lui Paul McCartney, care a rămas până în prezent un nume de referință în muzica pop-rock. Prima parte a carierei solo a fost de scurtă durată – în 1971, Paul formează împreună cu soția sa Linda şi cu Denny Laine, fostul chitarist de la Moody Blues, trupa Wings.

„McCartney II" apare în anul 1980 si, la fel ca primul album „McCartney", anunță despărțirea unei formații (Wings avea să se destrame în 1981) şi continuarea parcursului său muzical ca interpret solo, fiind al doilea album marca Paul McCartney.

Patruzeci de ani şi 15 albume de studio mai târziu, trilogia McCartney îşi găseşte împlinirea în albumul „McCartney III". Cu toate că au trecut patru decenii, ultimul album anunțat de Paul se aseamănă la nivel conceptual cu primele două părți ale trilogiei.

Albumele, lansate fiecare la început de deceniu, sunt prin excelență albume solo, întrucât acestea au fost compuse, înregistrate şi produse de către Paul fără niciun ajutor, fără a apela la colaborări. Paul McCartney a interpretat partitura fiecărui instrument prezent în orchestrația albumelor (în McCartney I şi II fiind incluse doar părți de *backing vocals* cântate de Linda McCartney), imprimând totul în studioul său de acasă. Dacă în 2020 această este o practică des întâlnită în rândul muzicienilor, în anul 1970, să înregistrezi şi să produci de acasă un album întreg a reprezentat o inovație în lumea muzicală.

„McCartney III" a fost conceput în timpul carantinei impuse din cauza răspândirii virusului SARS-COV-2, Paul văzând în acest aşa-zis *Lockdown* un *Rockdown*, adică un timp ideal pentru creație. Astfel, în liniştea propriului cămin, McCartney s-a întors către ideile şi frânturile de cântece notate în telefonul mobil, ce aşteptau să prindă viață. Pe lângă vocea şi versurile lui Paul, fiecare sunet din orchestrație va fi special, va avea o poveste, în înregistrări fiind folosite instrumente cu o istorie bogată în lumea rock precum contrabasul lui Bill Black, care a însoțit succesul timpuriu al lui Elvis Presley, un Fender Telecaster din 1954 şi multe alte instrumente din studiourile The Beatles sau Wings. Pozele de pe primele albume din trilogie au fost făcute de regretata soție a lui McCartney, Linda, iar pentru „McCartney III" fotografiile sunt semnate de fiica sa Mary şi de nepotul său Sonny. Vor apărea şi fotografii făcute de Paul McCartney cu telefonul său mobil.

Păstrând proporțiile şi ignorând, atât cât se poate, statutul şi mijloacele de care se bucură Sir Paul McCartney, se observă în maniera de abordare a acestui ultim album o apropiere de muzicienii independenți (*indie*). Deşi ar fi avut ocazia să înregistreze în cele mai performante studiouri, McCartney alege să înregistreze acasă, cu toate că ar fi putut să angajeze cei mai buni instrumentişti, acesta alege să imprime singur orchestrația şi, chiar dacă cei mai buni fotografi rock s-ar fi înghesuit să participe la proiectul „McCartney III", Paul preferă să folosească poze din telefonul mobil. Cu siguranță, acest fapt denotă în primul rând caracterul intim al noului album, dar poate servi şi drept exemplu pentru muzicienii *indie* care se simt descurajați de lipsa de posibilități materiale. Precedentele albume „McCartney" au coincis cu schimbări atât în plan personal, cât şi în istoria muzicii rock şi cine poate şti, odată cu apariția „McCartney III", ce schimbări ne rezervă acest deceniu?

David LAPADAT

Victoria pasiunii şi a credinţei

Ediţia a 53-a a Festivalului naţional al romanţei "Crizantema de aur" de la Târgovişte a fost într-adevăr una victorioasă – în faţa pandemiei, a nesiguranţei, a temerilor de tot felul. Iar desfăşurarea ei perfectă s-a datorat pe de o parte organizării impecabile – controale stricte la Teatrul "Tony Bulandra", colectivul instituţiei fiind absolut la înălţime!, iar pe de alta credinţei nestrămutate a directoarei artistice Alina Mavrodin Vasiliu în protecţia Divină pogorâtă asupra acestui gen muzical de patrimoniu. Sigur că aş putea părea subiectiv, fiindcă pentru mine toate ediţiile, începând din 2014, când am fost cooptat de Alina Mavrodin şi de soţul ei, Teodor Vasiliu, în "familia" romanţei româneşti, în postura de prezentator la "Crizantema de aur", au fost neuitate, extraordinare, unice – şi sunt sigur că nu doar pentru mine. Dar ceea ce s-a petrecut la această ediţie 2020 ţine cu adevărat de miracol şi nu întâmplător directoarea artistică a subliniat apăsat pe scenă că a fost vorba de un ajutor divin. Cu siguranţă asta s-a datorat faptului că ne-am rugat cu toţii să putem bifa şi această bornă istorică, fiindcă, se ştie, "Crizantema de aur" este cel mai longeviv festival muzical din România, fiind lansat în atât de agitatul an 1968. Ar fi fost nespus de trist dacă s-ar fi amânat şi acest al treilea festival major al anului, după cel internaţional de muzică uşoară "George Grigoriu" de la Brăila şi mai ales "Trofeul tinereţii" de la Amara. De ce "mai ales"? Pentru că acesta din urmă era singurul care ar fi putut rivaliza, ca longevitate, cu "Crizantema de aur", prima ediţie având loc în august 1968 (lună de foc pe harta Europei de Est, cu invadarea Cehoslovaciei), deci era cu două luni mai "bătrân". Mare păcat că organizatorii ialomiţeni nu s-au putut pune de acord, cu atât mai mult cu cât festivalul s-a desfăşurat întotdeauna în aer liber...

În felul acesta, tradiţionala manifestare de la Târgovişte nu mai are nici o concurenţă şi din acest punct de vedere, fiind fără rival pe prima poziţie a longevităţii. Întorcându-mă în timp, la doar o lună de la consumarea evenimentului, mărturisesc că nici acum nu-mi vine să cred, mă ciupesc pentru a realiza dacă a fost aievea sau doar am visat. Da, într-un an în care s-au anulat absolut toate manifestările artistice, turneele, concertele, la Târgovişte festivalul s-a ţinut! E adevărat, mult scurtat, rezumându-se aproape la cele două concursuri, Creaţie şi Interpretare, fără recitalurile atât de aşteptate sau evenimentele din foyer (lansări de discuri şi cărţi, întâlniri cu protagoniştii), dar respectând condiţiile impuse de autorităţi, cu public mai degrabă simbolic, cu membrii juriului distanţaţi regulamentar, dar A AVUT LOC şi nu oricum, ci cu prestigioasele orchestre pe scenă, cu transmiterea în direct la Etno TV (încă o dată TVR a ratat un festival ce figura dintotdeauna în agenda sa...), cu parteneri, sponsori, nu mai zic de admirabilii organizatori. Aceştia au fost şi în acest an Primăria şi Consiliul local Târgovişte, Consiliul judeţean Dâmboviţa, Centrul judeţean de cultură Dâmboviţa, Teatrul "Tony Bulandra" (ca de obicei gazdă ospitalieră, cu un inspirat decor semnat de Bogdan Dobre, cu imagini de epocă din centrul vechi al oraşului). Festivalul a avut loc sub patronajul Comisiei Naţionale a României pentru UNESCO, fiind organizat în colaborare cu Ministerul Culturii, Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România, la 100 de ani de la înfiinţarea acesteia, Uniunea Muzicienilor din Republica Moldova (din păcate pandemia i-a împiedicat pe participanţii basarabeni să vină la festival) şi Centrul cultural pentru UNESCO "Cetatea romanţei" din Târgovişte.

Co-producător a fost cunoscutul post Etno TV(felicitări şi mulţumiri, Cosmin Man şi Raluca Hideg!), care a transmis în direct cele două seri de festival, iar în a treia zi, duminică, a realizat, prin montaj, o atractivă "Gală a laureaţilor", trecând în revistă toţi premiaţii şi microrecitalurile. Radio România a fost ca de obicei partener, seara de sâmbătă fiind transmisă în direct de Radio România "Antena satelor". Lista sponsorilor a inclus Fundaţia "Henry Mălineanu", Cotnari, Eurogas Prescom şi Conpet, în timp ce parteneri media au fost revista "Actualitatea Muzicală" a Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România, cotidianul "Ultima oră" şi Uniunea Ziariştilor Profesionişti din România. Ediţia actuală a propus, cu toată reducerea de program, câteva noutăţi, cum ar fi omagiul adus poetului nostru naţional Mihai Eminescu, la 170 de ani de la naştere, în cadrul proiectului "Patrimoniul poetic al romanţei", de asemenea Programul Naţional de concerte "Izvoare ale romanţei" - eveniment asociat festivalului, cu concerte în toate regiunile istorice ale României şi promovând romanţa, gen muzical de patrimoniu al culturii naţionale

Juriul concursului de Creaţie a fost prezidat de Jolt Kerestely şi a mai inclus alţi trei membri desemnaţi de Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România – Mircea Drăgan, Viorel Gavrilă, Adrian Romcescu (ei au făcut şi preselecţia, stabilind melodiile finaliste), cărora li s-

a adăugat scriitorul George Coandă. Ca precauție, juriul a venit de la București înainte de spectacol și a plecat înapoi imediat după! Acompaniamentul acestei secțiuni a revenit excelentei orchestre “Romanța”, dirijor Lucian Vlădescu. Cei mai mulți dintre autorii romanțelor selectate pentru marea finală erau familiarizați cu scena competiției, mai toți în postură de autori (între aceștia ieșenii Constantin Bardan și Maricel Maxim chiar câștigători ai premiului I), dar și unul dintre ei ca interpret – mai mult de atât, Pavel Păușan din com. Treznea, jud. Sălaj, cucerise Trofeul de interpretare în 1984. Debutanți, după știința noastră, au fost doar reputatul Sabin Păutza din Reșița și Bela Andrași din Lupeni, cel dintâi fiind un câștig cert pentru relativ mica, dar atât de unita lume a romanței. Premiul I a fost acordat lui Horia Făgărășanu, lector univ. dr. la Universitatea de Vest din Timișoara, care are la activ un doctorat în muzică. A fost dirijor al unei orchestre de estradă, iar în prezent este dirijor și orchestrator la festivalul de romanțe “Roze pe Bega” de la Timișoara, oraș care reușește performanța de a cuceri un nou premiu I la scurtă vreme după cel anterior. Romanța câștigătoare (în ciuda unei interpretări sub așteptări a solistei Viorica Rusu, ceea ce după cum se vede nu a influențat juriul) s-a chemat “Mai cîntă, vioară!”, versurile fiind semnate de Magda Bălănescu.

Performanța este cu atât mai notabilă cu cât melodia a reușit să devanseze în palmares creația lui Sabin Păutza, personalitate a muzicii culte – dirijor cu carieră internațională, compozitor, orchestrator. Totuși, să nu uităm că Păutza și-a legat numele și de muzica ușoară, semnând inspirate melodii pentru Cornel Constantiniu și alți soliști, pe când era tânăr cadru didactic la Conservatorul din Iași (el a participat și la nunta compozitorului Titel Popovici, la care a fost naș Sile Dinicu). Romanța sa, distinsă cu premiul II, s-a chemat “Copil sărman” (versurile: Marin Voican Ghioroiu), fiind cântată de soprana Rodica Anghelescu. Faptul că a fost a 14-a melodie, ultima, cântată în seara de Creație nu l-a împiedicat pe Viorel Covaci să se situeze din nou pe podium, fiind de-acum un laureat tradițional al competiției. Profesor de muzică și membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, Viorel Covaci a fost inspirat atât în alegerea versurilor, aparținând poetului Corneliu Vadim Tudor, cât și a interpretului, romanța distinsă cu premiul III, “Iubesc din nou”, fiind cântată de câștigătorul Trofeului de Interpretare la ediția precedentă, Samuel Barani. Că interpretarea joacă un rol primordial ne-au dovedit-o și alte cântece premiate. De pildă, Marian Stârcea a mizat pe vocea ieșencei Ana-Maria Donose, soprană recompensată anul trecut cu premiul I. Compozitorul este Artist al poporului din Republica Moldova, conf. univ. dr. la Academia de muzică din Chișinău și director artistic la Filarmonica națională “Serghei Lunchevici” din același oraș. Premiul special “Romanța ne unește” a revenit creației sale “Numai o clipă”, pe versuri de Matilda Cugler Poni. La fel de inspirat în alegerea solistului a fost târgovișteanul Marcel Morărescu, dirijor și orchestrator aflat multă vreme în fruntea unor orchestre importante din județul Dâmbovița. A dat viață romanței “Pe tine nu te mai aștept” (versuri Marian Ilie), distinse cu prestigiosul premiu “Ionel Fernic”, solistul piteștean Marius Bălan, absolvent al Universității de muzică din București, posesor al numeroase distincții muzicale. Romanța “Cântec, lumină, speranță” de Adrian Burhală (premiat și în 2019), pe versuri de Mariana Eftimie Kabbout, a primit pe merit Premiul special “Henry Mălineanu”, autorul, diacon la Mânăstirea Viforâta, fiind și interpret, alături de Ana-Maria Hangu. Deși figurează în palmares, alte două romanțe nu s-au ridicat la nivelul celor amintite – este vorba de “N-ai înțeles” de Ana Ghibea (Premiul special “Cetatea romanței”) și de “Tu ești romanța” de Marcel Iorga (“Premiul special “Izvoarele romanței”), dar este de apreciat dragostea pe care aceștia o dovedesc față de romanță, fiind adesea finaliști la “Crizantemă”. Ne-au mai plăcut, chiar nepremiate, melodiile semnate de Petre Vârlan (“Flori albe”), Bela Andrași (“Nu e destulă vreme”), Maricel Maxim (“Ce mai vrei?”) sau Ionel Croitoru (“Vioara îndrăgostită”), dar gusturile noastre nu sunt infailibile, important este ca melodiile să intre în circuitul genului și

Sabin Păutza, Alina Mavrodin-Vasiliu, Alina Huțu

Cristina Beldean Moșuțan

în repertoriul soliştilor, să fie cântate la festivaluri. Şi mai este o chestiune care îl frământa serios şi pe valorosul compozitor de romanțe Titel Popovici şi care la un moment dat a dus chiar, dacă nu ne înşelăm, la crearea unei secții aparte. E vorba de faptul că nu toți interpreții cu studii de canto clasic, evoluând pe scena teatrelor de operă şi operetă, sunt la fel de buni şi atunci când abordează romanța, care nu presupune atât voci ample, cât căldură, spirit intimist, gingăşie, nuanță. De aceea se cuvine ca toți compozitorii să caute asemenea interpreți care se identifică din toate punctele de vedere cu romanța, pe care nu o dată i-ar putea găsi între finaliştii concursului de Interpretare, mulți dintre ei ignorați ulterior, în ciuda calităților certe. La actuala ediție au cules aplauze... virtuale, dând viață unor piese finaliste, solişti cum ar fi Doina Moroşanu, Theodora Manolache, Liliana Cornilă, Iulian Bratu, Pavel Păuşan. Dar, în sprijinul celor enunțate mai sus cel mai convingător argument l-a constituit scurtul, dar atât de copleşitorul recital, inclusiv sub raport interpretativ, al Alinei Mavrodin Vasiliu, o veritabilă doamnă a romanței. Cu o ştiință a cântului probată inițial în muzica uşoară, atât la concursul "Steaua fără nume" al Televiziunii, cât şi la festivalul de la Mamaia, unde a cucerit Trofeul de interpretare în 1987, ea a adăugat în timp inteligență interpretativă, fior dramatic rar, talent actoricesc, gust în alegerea repertoriului, rezultând de fiece dată evoluții impresionante sub raportul emoției. Ataşată trup şi suflet de romanță de mai bine de 30 de ani, ea trăieşte, se hrăneşte, visează şi suferă cu ea, făcându-şi un ideal din propăşirea acestui gen muzical ce ar merita mai multă recunoaştere la nivel oficial. Tocmai de aceea ține ca an de an repertoriul să se îmbogățească cu noi creații valoroase, care să intre în circuitul curent, în acest sens editând culegerea "100 de romanțe lansate la "Crizantema de aur"", ea însăşi promovându-le cu asiduitate, pe discuri ("Romanțe de aur") sau în recitalurile sale. De această dată Alina Mavrodin Vasiliu şi-a gândit recitalul din prima seară ca un emoționant omagiu cu ocazia unui dublu jubileu, adus unui "Corifeu al romanței", Henry Mălineanu, născut chiar în 1920, când lua ființă Societatea Compozitorilor Români (între semnatari fiind, după cum se ştie, George Enescu), actuala Uniune a Compozitorilor şi Muzicologilor din România, care aniversează aşadar un veac de la constituire... În cei 80 de ani de viață, Mălineanu a scris muzică de teatru, corală, de film, uşoară (zeci de mari şlagăre), a fost un ilustru dirijor, dar şi un om de spirit. Între sutele sale de creații câteva, de neuitat, figurează la loc de cinste în cartea de aur a romanței româneşti: "Deschide, deschide fereastra", "Am început să-mbătrânesc", "Anii trec", "Romanța crizantemelor", "Înc-o toamnă a trecut", "Cum ne e scris". Melodiilor fără vârstă scrise de Mălineanu, dar şi de alți compozitori inspirați, li se potrivesc perfect spusele lui Ion Vasilescu, tipărite în foarte frumosul program de sală: "Romanța este încă vie, se cântă şi se ascultă şi astăzi cu lacrima în colțul genelor. Se pare că asta este incomparabil de minunata soartă a romanței, să-şi tragă seva tinereții veşnice din propria ei adâncă bătrânețe!". Acest respect față de istoria genului a făcut-o pe protagonistă să scuture praful de pe o romanță superbă, veche de 150 de ani, scrisă de compozitorul basarabean Eusebiu Mandicevschi – pe o "Rugăciune" închinată Maicii Domnului de Mihai Eminescu, prilej pentru artistă de a mulțumi ajutorului divin, care ocroteşte romanța şi destinul Festivalului național "Crizantema de aur". "Corifeul" Henry Mălineanu a fost omagiat prin două dintre cele mai cunoscute romanțe ale sale, "Aş vrea iar anii tinereții" şi "Nu se poate!", al patrulea titlu din exemplarul recital – lecție vie despre cum se abordează, înțelege şi cântă romanța – aparținând unui alt maestru al genului, Dan Mizrahi, "Romanța mea târzie". A acompaniat absolut

Viorica Rusu

Marin Voican-Ghioroiu, Jolt Kerestely

impecabil orchestra "Romanța", dirijată de Lucian Vlădescu.

Seara de Interpretare (deci nu numai concursul propriu-zis, ci şi cele două micro-recitaluri) a beneficiat de acompaniamentul orchestrei "Dor românesc" a Consiliului județean Bistrița (pe când un firesc festival de romanțe şi acolo?), dirijată de Ştefan Cigu. Binecunoscutul violonist a fost sărbătorit pe scenă, Alina Mavrodin Vasiliu înmânându-i o frumoasă diplomă la împlinirea a 70 de ani. Juriul acestei secțiuni chemate să descopere voci noi a fost ceva mai numeros: prof. univ. dr. Sabin Păutza (preşedinte), soprana Daniela Vlădescu (manager al Teatrului național de operă şi balet "Oleg Danovschi" din Constanța), Antoniu Zamfir (manager al Operei Române din Craiova), îndrăgita solistă Matilda Pascal-Cojocărița (directoare a Ansamblului "Dor românesc" din Bistrița), etnomuzicologul Valentin Marin (manager al postului Radio România "Antena satelor"), interpreta Adriana Irimieş (manager al Centrului județean de cultură Cluj), interpretul Alexandru Pugna şi directoarea artistică a festivalului, Alina Mavrodin Vasiliu, atât de ataşată de noua generație de solişti. Remarcată la festivalul de romanțe "Te-aştept pe-acelaşi drum" de la Zlatna, Alina Huțu a confirmat aici şi a intrat în posesia mult-rîvnitului Trofeu "Crizantema de aur", înmânat ei chiar pe scenă. Încă o dată s-a dovedit că, poate, ar trebui să se renunțe la limitele de vârstă, pentru că a da viață convingător unei romanțe ai nevoie de o stare de spirit, de experiență de viață. Triumfătoarea are 39 de ani, vine de la Botoşani, unde este profesoară, dar şi solistă a ansamblului "Rapsozii Botoşanilor", dar a absolvit Academia de muzică "Gheorghe Dima" din Cluj-Napoca. Premiul I a revenit unei soliste pe care o remarcasem tot la Zlatna, dar care a progresat în mod evident de atunci. Cristina Beldean Moşuțan are 45 de ani, a absolvit acelaşi conservator clujean, cu un master în arta muzicală, şi este cadru didactic la Dej. Ca şi în cazul lui Viorel Covaci, şi la Interpretare ultima poziție din concurs a fost norocoasă pentru unul din cei doar doi bărbați din această secțiune, Darius Divian Iordănescu fiind distins cu premiul II. Şi în cazul lui putem vorbi de experiență pe toate planurile: 44 de ani, licențiat în canto, cu un master de dirijat, artist liric la Opera Națională Română din Timişoara, lector univ. dr. la Facultatea de muzică a Universității de Vest din Timişoara. Pe ultima treaptă a podiumului s-a clasat singura reprezentantă a Basarabiei, pe care din fericire pandemia a prins-o la Iaşi. Jana Gherbovei are 25 de ani, este studentă la Academia de muzică din Chişinău, specializarea Canto-estradă şi are în palmares două distincții importante, Trofeul "Crizantema de argint" la Chişinău şi premiul II (deci a coborât o treaptă) anul trecut la "Crizantema de aur". Premii speciale au fost acordate solistelor Bianca Vlad, 18 ani, din Teişani, jud. Prahova ("Tinerețea romanței"), Elena Sima, 44, Bucureşti ("Cetatea romanței"), Ana-Maria Stănoia, 34, Timişoara ("Ioana Radu"). Acelaşi premiu special "Ioana Radu" a intrat anul trecut în posesia solistei din județul Mureş Maria Neag, care acum a câştigat premiul special "Romanța ne uneşte". Personal, de fiecare dată când am prezentat-o mi-a stârnit nostalgii biografice, fiind născută în comuna copilăriei mele, doar că satul ei, Urisiu, era peste deal de al meu, Chiheru de Sus. A absolvit Universitatea "Dimitrie Cantemir" (şi aici ne potrivim, doar că la mine a fost... liceu!), este solistă a Ansamblului profesionist "Mureşul" din Târgu-Mureş, locuieşte în Reghin şi a obținut premii importante la festivalurile de romanțe de la Zlatna şi Baia-Mare. Finaliştii au cântat,

Lucian Vlădescu, Alina Mavrodin-Vasiliu

Ana Maria Donose, Samuel Barani

datorită reducerii programului, doar câte o melodie, apelând fie la romanțe clasice, fie la unele mai noi, lansate cum spuneam în cei 52 de ani anteriori ai "Crizantemei de aur". Astfel, ne-au cucerit versiunile conferite de ei pieselor "Frumoasa mea cu ochii verzi" de Ion Mânzatu (al cărui pseudonim a fost Nello Juan Manzatti), "În satu-n care m-am născut" de Gherase Dendrino, "N-ai să ştii niciodată" de Ioanin Lupescu, "Mi-e tare dor" de Angela Moldovan, "Linişte, dorm violetele" de Alexandru Corfescu, alături de

Rodica Anghelescu alătuir de Orchestra "Romanța", dirijor Lucian Vlădescu

"Ce fel de om eşti tu?", "De ce, Doamne?" (ambele de Titel Popovici), "Romanța fiului rătăcitor", "Romanța înstrăinării", "Romanța inimii mele" (toate trei de Paraschiv Oprea), "Romanța mea" (George Grigoriu), "Să nu vorbim de amintiri" (Vasile V. Vasilache). Înmânând Trofeul "Crizantema de aur", preşedintele juriului, compozitorul şi dirijorul Sabin Păutza, a declarat: "Tangoul nu are în patria sa, Argentina, un muzeu, cum nici bossanova n-are în Brazilia şi nici canzoneta în Italia, dar în România iată că romanța are un muzeu excepțional, "Casa Romanței", aici în Târgovişte". Având în vedere istoricul profund patriotic al romanței, Sabin Păutza a mai spus că aceasta ar merita să fie trecută pe drapelul României (trebuie să-i găsim un însemn grafic specific!), ceea ce nu sună chiar fantastic, dacă ne gândim că Imnul de Stat al României are la bază romanța din 1832 a lui Anton Pann, "Din sânul maicei mele". În seara a doua, primii clasați de anul trecut şi-au confirmat valoarea prin micro-recitaluri puse sub genericul "Tinerețea romanței". Când a venit anul trecut la Târgovişte, Samuel Barani avea 24 de ani, era la prima sa participare la un concurs național, studiase pianul şi clarinetul, după care canto clasic la Liceul de muzică din Bistrița, iar juriul a fost impresionat de evoluția sa sigură şi i-a conferit Trofeul "Crizantema de aur". Este masterand la Academia de muzică "Gheorghe Dima" din Cluj-Napoca (după cum se vede, izvorul principal de talente pe tărâmul romanței) şi face parte de trei ani din corul Operei din oraş. Câştigătorul din 2019 a ales vechea romanță compusă de Ionel Băjescu Oardă în 1922, "Trubadurul". I-a urmat la microfon câştigătoarea premiului I la aceeaşi ediție, solista Operei din Iaşi, absolventă a Universității de arte "George Enescu", Ana-Maria Donose, deținătoare a numeroase distincții. Ea a optat pentru celebra "Vioara" a Miei Braia, după care cei doi au rămas tot la acest instrument, dar fiind vorba de un duet, au cântat… "Două viori", celebra compoziție din 1937 a lui Elly Roman. Şi pentru că vioara este preferata autorilor de romanțe, Ştefan Cigu, cu vioara sa fermecată, a adus un "Omagiu vestiților lăutari" într-un colaj atractiv, anticipând primirea diplomei de excelență "Suflet de Romanță".

Ar mai fi multe de spus despre această ediție atât de specială. Afişele au fost şi de această dată la înălțime, chiar dacă spectatorii doar le-au privit cu jind, iar programul de sală s-a dovedit o adevărată broşură de informare muzicologică, trădând pregătirea jurnalistică a familiei Vasiliu. Programul include, pe lângă toate informațiile legate de festival (organizatori, concurenți, jurii, sponsori, parteneri, prezentatori – actrița Alexandra Velniciuc a fost, ca de obicei, încântătoare), "File din istoria romanței" (mărturii aparținând lui Ion Vasilescu şi George Sbârcea), mesajul Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România (semnat de George Natsis, coordonator al Secției pop/jazz a UCMR), imagini de la preselecțiile online pentru Interpretare, un interviu din 1992 cu Henry Mălineanu, evenimente găzduite de "Casa romanței" (conducerea Complexului Național Muzeal "Curtea Domnească" a oferit participanților la festival intrare liberă la toate muzeele din Târgovişte), un rezumat al Programului Național de Concerte "Izvoare ale romanței" şi recomandări legate de evenimentele asociate festivalului. Între acestea, editarea culegerii muzicale "Izvoare ale romanței", realizate de Centrul cultural pentru UNESCO "Cetatea romanței" Târgovişte – cu partituri rare, istorice, inedite şi reprezentative pentru patrimoniul acestui gen muzical.

Mesajul de gratitudine "Romanța ne uneşte", transmis de directoarea artistică a festivalului, a fost sensibil, dar şi impregnat de o gentilețe specific feminină, aceasta mulțumind organizatorilor locali şi naționali, între care şi Instituției Prefectului, subliniind de asemenea implicarea Ministerului Culturii, care dovedeşte

Liliana Cornilă

preocupare în proiectul de includere a Romanței în patrimoniul Mondial Imaterial UNESCO. Dar s-a dovedit că romanța a reuşit să unească şi în plan politic,

organizatorii locali cu Guvernul României, premierul Ludovic Orban sprijinind concret şi remarcabil festivalul (se vede că iubeşte muzica!). "Romanţa nu are nici o culoare politică, ea este a poporului român, comoară a patrimoniului naţional. De secole, romanţa ne uneşte şi, din 1968, ne reuneşte an de an la Târgovişte, Cetatea de Scaun a Romanţei Româneşti, pe scena celui mai longeviv festival muzical din ţara noastră, eveniment de patrimoniu al culturii naţionale. Aduc mulţumiri Maicii Domnului,

Diploma "Sufler de romanţă" pentru Ştefan Cigu

ocrotitoarea Târgoviştei şi a Festivalului Naţional "Crizantema de aur" - a declarat Alina Mavrodin Vasiliu. La scurtă vreme după încheierea festivalului, Paul Surugiu Fuego a invitat-o pe artistă în populara sa emisiune "Drag de România mea" de la TVR2, în cadrul căreia i-a înmânat distincţia "Drag de România mea" , făcându-i o caracterizare onorantă: "Formidabila Alina Mavrodin este o artistă polivalentă, care abordează multe genuri, având calităţi actoriceşti, fiind de altfel şi o remarcabilă ziaristă. Cântecul i-a definit viaţa şi a făcut în aşa fel încât, cu eleganţă, să păşească pe noi trepte care să o împlinească. Este o luptătoare pentru promovarea romanţei, dedicându-şi de ani de zile tot timpul şi priceperea aducerii mai aproape de public a acestui gen. Din 2016 a devenit directoare artistică a "Crizantemei de aur", reuşind, alături de soţul ei, Teodor Vasiliu, să revitalizeze acest etalon al culturii noastre. Nobilă, puternică şi cultă, cu devotament pentru artă şi frumos, stăpânind arta discursului, ea impresionează de fiecare dată prin ceea ce spune, ce cântă şi prin felul în care se implică în activităţi culturale, promovând bunul gust şi o educaţie înaltă".

A fost, din toate punctele de vedere, cum am spus, o ediţie specială. Ar fi fost păcat să fie amânat un festival care nu s-a întrerupt nici când au fost crize politice, inundaţii, cutremure sau cataclisme naturale. De aceea putem vorbi de o formă de eroism în înfruntarea pandemiei, tot colectivul Teatrului "Tony Bulandra" înscriindu-se şi el în această zonă a eroismului cotidian, pentru că riscuri, la urma urmei, cu toate precauţiile, erau pentru toată lumea. Şi dacă am folosit cuvântul eroism, mă voi menţine în zona militară, subliniind că a fost o mare, nepreţuită victorie: prin romanţa românească, suflet fierbinte al poporului nostru, creatorii şi interpreţii, atât cei în viţă, cât şi cei din Ceruri, şi-au dat mâna, supunând fără drept de apel nemilosul Covid. Iar în fruntea oştirilor triumfătoare, călare pe un armăsar alb şi cu drapelul romanţei fluturând în vânt, această veritabilă Ioana d'Arc a romanţei româneşti, cu pasiunea ei mistuitoare, cu încrederea nezdruncinată că într-o zi romanţa va fi recunoscută pe plan mondial, cu dragostea ei pentru acest gen muzical: Alina Mavrodin Vasiliu. Am prezentat-o la Mamaia, la "Steaua fără nume", în zeci de spectacole, dar aici la Târgovişte am văzut-o transfigurată, arzând de emoţie. A doua zi dimineaţă, după încheierea festivalului, ne-am reîntâlnit în acest sanctuar care este muzeul "Casa romanţei". Era palidă de oboseală, nu dormise decât câteva ore în ultimele zile, dar ochii îi radiau de fericire: festivalul avusese loc! Aflat lângă ea, ca întotdeauna, soţul ei Teodor Vasiliu gândea deja capitolul pe care-l va consacra acestei ediţii-miracol în viitoarea sa carte, o monumentală istorie a romanţei româneşti. Şi, ca să înţelegeţi de ce vorbim de o adevărată minune, exact când ne pregăteam să ne luăm rămas bun, la finalul festivalului, pe toate telefoanele mobile, inclusiv al colegei mele Alexandra Velniciuc, s-a auzit "alerta de urgenţă", semn că în Târgovişte nivelul de răspândire a infecţiei cu noul coronavirus SARS-Cov-2 depăşise peste 3 la 1000 de locuitori, ceea ce însemna că din acea clipă se interzicea activitatea şi în sălile de spectacol! Cât de puţin lipsise, doar două ore, pentru ca festivalul să se întrerupă după prima seară! Aşa încât închei cu cuvintele Alinei Mavrodin Vasiliu: "Mulţumescu-Ţi Ţie, Doamne, că ai pogorât protecţia Ta Divină asupra celui mai curat, mai românesc, mai sincer şi mai credincios festival!". (foto: Andrei Vasiliu)

Octavian URSULESCU

Domniţa Moroşanu

Sandy Deac, ceteraş de la Cluj

„De când mă ştiu, am fost mereu obsedat de Dan Andrei Aldea, l-am considerat un părinte muzical. 80 % din ce ştiu am furat de la el, restul de la Waters, Gilmour…, iar aici mă refer şi la producție. L-am văzut în concert la Suceava, când eram tânăr, iar după 25 de ani, când am ascultat primul CD pe care i l-a produs lui Doru Stănculescu… cred că doi ani l-am ascultat de trei ori pe zi…”

Erau muzicieni noi, proaspeți, de la Cluj, care nu semănau cu ce vedeam la ordinea zilei la festivalurile din ultimii ani ’80, adică hard & heavy. Iar Sandy Deac (unul dintre claviaturişti şi compozitorul principal, plus vocal) nu avea înfățişarea rockerului clasic. În acei ani, pentru majoritatea rockerilor, muzica new wave era discotecă punct. Pentru juriile concursurilor, clujenii erau abonați la premiile mari. Kappa a avut un prim hit radio, „Balada sunetistului” (nici azi nu am găsit înregistrarea), iar în concert se dezlănțuia, de la excursuri progresive la riffuri metal: „Am nevoie de tine”, „Lumina lunii”, „Cercul vieții”… Păreau fani Saga, Rush… ori Queensryche? Peter Halmagyi la orgă, chitarişti precum Iosif „Yogy” Lenard, Marius Precup, Cristina Puia, Laszlo Kovacs; Serghei sau Alik Dascălu, apoi Karoly Vischi la bas, Laszlo „Puiuț” Csaba urmat de Adrian Tetrade la tobe … Plus Ovidiu Buhățel „Buhă”, sunetistul, care a rămas până astăzi alături de Sandy, în toate proiectele.

Schimbarea de paradigmă din 1989 avea să le dea bătăi de cap şi clujenilor. Unii au plecat în străinătate, alții la Bucureşti… Sandy a ales… să abandoneze medicina şi să studieze sunetul prin Italia. Muncea să se întrețină ca barman şi pizzer… până n-a mai rezistat. S-a întors acasă, la muzica lui: în 1993 a înregistrat un disc (produs de Mihai Pocorschi) cu un mare risipitor de talent muzical, Hans Knall; n-a mai fost lansat, rockul românesc era încă în implozie. A trecut prin antecamera naşterii grupului Nightlosers (piesa „Bețâvan ratat”, trasă la Pro FM, a fost un semn).

Cu Jimi Lako, chitaristul şi violonistul trupei, a lucrat într-unul dintre cele mai performante studiouri de înregistrări de la noi – Taurus, organizat la Cluj de Adrian Berinde. Primele discuri ale cantautorului - „Absent” şi „Negru de fum” – au fost înregistrate cu cei doi şi au urcat în vârful topurilor pop-rock din ’95 – ’96. Sandy a plecat apoi pentru a-şi înjgheba propriul studiou, cu eternul prieten Buhă: Digital Dark Vision. Iar trupa strânsă pentru a relua ideea Kappa a făcut valuri în altă direcție – un country românesc, de mare impact: Desperado!

„Lângă Laszlo Kovacs am cooptat oameni tineri – Călin Pop, Sergiu Berindei, Lucian Pop –, iar pentru a ne roda, am început să cântăm la petreceri, dar au apărut idei gen «Am cazanul meu»... Am intrat în vizorul caselor de discuri, piața avea nevoie de aşa ceva. Nici nu ştiu când am scos şase discuri şi îl pregătim pe următorul…” De precizat şi apariția solistului invitat Tony Poptămaş, alături de care Desperado a abordat cu succes selecții naționale „Cerbul de Aur” ori „Eurovision”. Dar şi folkistul Cătălin Condurache, o colaborare cu Sandy de decenii! Cristina Rus, Ana Maria, DJ Boroş (producțiile girate de Sandy şi Buhă) au urcat deopotrivă în clasamentele pop (dance). Multe, ca şi în cazul Desperado, apărute parcă în joacă, dar rezolvând cât se poate de serios nevoia de umor, de băşcălie a românilor.

Acelaşi nucleu a mai făcut o mutare câştigătoare: proiectul Speak Floyd - un tribute-band, cunoscut astăzi peste granițe, care interpretează piese Pink Floyd. Apropiindu-se foarte bine de sound-ul celebrului grup britanic, clujenii sunt invitați să concerteze atât de des, încât sunt nevoiți să asimileze noi şi noi compoziții, ultima provocare constituind-o albumul „The Wall”. În paralel, tot

refăcând piesele Kappa, Deac & co au lansat într-un final, în 2015, albumul „If”. După o săptămână de lucru la compozițiile efective şi 11 ani de reînregistrări (alături de Laszlo Kovacs, bateristul Janky Zsolt, basiştii Kolumban Zoltan şi Herr Attila, respectiv sunetistul Ovidiu Buhățel).

Într-o bună zi, impresarul Florin Budeu a provocat o întâlnire de zile mari – aceea cu Dan Andrei Aldea, imediat după revenirea marelui muzician român în țară. La rândul său mare fan country, acesta s-a bucurat să lucreze cu Desperado. Dar cum lider era fanul său, colaborarea s-a mutat spre abordarea vechilor şi celebrelor compoziții din perioada Sfinx: „Cântecul blazatului”, „Jocul aparențelor”, „Secolul vitezei”, „Şir de cocori”, „Ursitoarele”…

„Să apărem în concert cu Kappa a rămas un vis, dar ocazia nesperată să cântăm cu Dan, cel care a creat acel sound unic, personal în anii ’70, nu se putea rata. Eram gata să recreăm inclusiv sunetul păcăniturilor de la audiția discurilor, aşa de mult ne-am dorit şi ne-am bucurat de această întâlnire cu idolul nostru. El având însă şi o anumită reticență, ca muzica sa să nu mai sune ca în anii aceia, să o aducă la zi. Puteam face mai multe, dar timpul s-a grăbit.”

Sandy Deac, între Pink Floyd şi Dan Andrei Aldea, un muzician creativ şi reverențele sale înaintaşilor.

Doru IONESCU

Camelia în formă

Probabil Camelia Florescu este una dintre foarte puținele interprete cu o activitate intensă în acest an blestemat. E drept, la asta contribuit şi faptul că este poetă, realizatoare la un post de radio, colaboratoare la numeroase televiziuni din țară sau din Republica Moldova, dar şi o textieră apreciată, având de aceea o activitate intensă şi neobosită. Calificată în finala de la festivalul “Mamaia copiilor” cu trei texte, la melodii aparținând lui Bela Andrasi, ea a mai “bifat” în 2020 un succes major împreună cu acelaşi compozitor – prezența în finala concursului de Creație la prestigiosul festival al romanței “Crizantema de aur” de la Târgovişte. În ziua sa de naştere, în noiembrie, a apărut cu un interviu atât la TVR Craiova (la împlinirea a 22 de ani de la lansarea postului), cât şi la TVR3. Toate melodiile pe care le interpretează sunt pe versuri proprii, fructuoasa colaborare cu Bela Andrasi materializându-se de curând într-un nou cântec, “Oameni, când vă treziți?”. Iată o întrebare retorică, la care ar fi cazul să încercăm să găsim cu toții un răspuns sincer... Un cântec de intensă emoție în ce priveşte versurile şi de mare complexitate în ce priveşte sound-ul (participă corala Radio-Moldova) aparține compozitorului de la Chişinău, Adrian Beldiman. Melodia poartă titlul “Mamă, tu îmi eşti icoană” şi a fost lansată în eter chiar de ziua mamei solistei, căreia evident îi este dedicată. După cum se ştie, Camelia Florescu a lansat anul trecut la casa de discuri Eurostar, într-un cadru spectaculos, albumul “Nu-s o fată ca oricare”, conținând numai piese în primă audiție. Dar cum toți apropiații au sfătuit-o să nu dea uitării melodiile de succes din repertoriul ei din anii ’80, iată că s-a decis. Şi cum în acei ani a fost una dintre vocile cele mai apreciate ale competiției “Steaua fără nume” a Televiziunii, promovând cu brio primele două etape (ar fi cucerit fără probleme Trofeul, dar etapa a treia n-a mai avut loc...), s-a gândit să reamintească publicului unul dintre cele mai frumoase cântece lansate de ea cu acel prilej. Inițial, când a cântat-o în premieră în 1988 la “Steaua fără nume”, piesa se intitula “Iubirile”, dar ascultând noile producții muzicale ale Cameliei Florescu cunoscutul compozitor Alexandru Vilmanyi a rugat-o pe interpretă să scrie alte versuri, aşa încât, respectând structura melodică şi atmosfera, poeta a alăturat alte versuri de dragoste, noul titlu devenind “Taină fără leac”. Cu aceste trei cântece noi-nouțe în tolba lui Moş Crăciun, Camelia Florescu are un sfârşit de an fericit şi plin de satisfacții. Evident, melodiile vor fi lansate pe rând la radio, pe canalele de socializare ale artistei şi vor ajunge pe youtube. Asta până când se vor putea face filmări în studiourile televiziunilor, nemaivorbind de spectacole...

Dorin MANEA

A fost cândva şlagărul... (IV)

Farmecul primelor patru ediţii (1968-1971) ale festivalului internaţional "Cerbul de aur" de la Braşov a fost dat, în ceea ce priveşte repertoriul, de reascultarea unora dintre melodiile din comoara imprescriptibilă a muzicii

Jacques Hustin

uşoare româneşti, un tezaur care din păcate a fost voit marginalizat şi apoi total eliminat în ediţiile post-decembriste. La acestea, cum am mai spus, producătorii de la TVR şi-au impus tot mai agresiv "prietenii" - şi aici ne referim atât la autori, cât şi la concurenţi (unii necunoscuţi marelui public nu numai la data respectivă, dar şi ulterior) sau artiştii din recitaluri. Cum serialul nostru îşi propune doar o radiografie a promovării creaţiei originale româneşti, organizatorii scapă de o analiză aprofundată legată de această manifestare ce a consumat sume imense cu beneficii minuscule pentru muzica românească (cele particulare, ale organizatorilor, se bănuiesc...). Cert este că din armata de oameni ce ocupa toate hotelurile din oraş, dar şi din Poiana-Braşov nu s-a găsit măcar o persoană competentă, astfel încât în stufosul program de sală al ediţiei 1994 (cu nu mai puţin de... 6 prezentatori, record mondial!) numele unora din vedetele străine figurează scrise greşit, iar melodiile româneşti din concurs nici măcar nu apar! De fapt, nu trebuie să mă mir, fiindcă în acea perioadă realizatoarea Liana Săndulescu mi-a solicitat personal toate informaţiile pe care le posed despre ediţiile vechi, la TVR neexistând o minimă documentare, aşa încât pare firesc ca pe culoarele televiziunii publice, sub fotografiile respective, numele arh. Armand Crintea, personaj important la primele ediţii, să apară... Cristea, iar marele compozitor Radu Şerban să fie botezat... Şerbănescu! În fine, la această ediţie participarea internaţională în concurs a fost numeroasă, ca şi a personalităţilor din juriu. De neînţeles a fost însă desemnarea ca preşedinte al juriului a unui personaj pe drept cuvânt contestat, aşa-zisul "profesor" (unde a predat, oare?) Armando Moreno, în acel an venind din SUA, după ce la un moment dat locuia într-una din ţările ex-iugoslave. Abil, acesta pusese bazele unei fantomatice Federaţii Internaţionale a Organizatorilor de Festivaluri (FIDOF), prin care mergea gratuit pe la toate manifestările muzicale, înmânând de fiecare dată o plachetă pentru... "Cel mai bun festival din lume"! Aşezarea acestuia în fruntea unui juriu alcătuit din competenţe în domeniu a fost jignitoare pentru toată lumea, dar mai ales pentru reprezentantul României, distinsul compozitor şi dirijor Ion Cristinoiu: încercaţi să mai găsiţi un concurs internaţional unde conducerea juriului să nu fie acordată unui muzician apreciat din ţara gazdă, ci unui plimbăreţ de colo-colo pe la festivaluri, fără nici o realizare notabilă în CV-ul profesional... În 1997, Armando a predat ştafeta lui Mario Moreno, probabil fiul, de această dată doar... "invitat de onoare"! Nu s-au mai cântat deloc melodii româneşti foarte vechi, campion fiind indiscutabil Marius Ţeicu, din creaţia căruia finaliştii au ales multe creaţii: "Ce va fi cu iubirea mea?", "Oameni", "Eu te voi iubi", "Chemarea dragostei", "Dau viaţa mea pentru o iubire" - confirmare certă a adeziunii soliştilor străini la stilul de mare melodicitate consacrat de Ţeicu. S-au mai cântat melodii de Florin Bogardo, Laurenţiu Profeta ("Vin' la mama de mă cere", "Dor lunatic"), Dani Constantin ("O zi"), Laurenţiu Cazan ("Say Something"), Bogdan Cristinoiu ("Un actor grăbit"), Mihai Grigoriu ("Şi

Dinu Săraru, Edmond Deda, Thérèse Steinmetz

mama-mi spune...”), Marius Dumitrescu (“Cum ai vrea să fiu?”). Unii dintre participanţii la festival au profitat pentru a-şi lansa la Braşov noile producţii discografice, fapt ce a permis publicului să intre în posesia noilor creaţii româneşti incluse pe albumele “Să fii cel mai bun” (Monica Anghel), “Focul” (Laura Stoica), “Behind the mirror” (Dragoş Alexandru), “Lipan Connection” (Ovidiu Lipan Ţăndărică). În 1995 prăpastia s-a adâncit, speranţa noastră de a mai propune publicului şi oaspeţilor de peste hotare şi un Ion Vasilescu, Claude Romano, Ionel Fernic, Vasile Veseslovski, Gherase Dendrino sau Radu Şerban risipindu-se rapid... S-au cântat numeroase piese semnate de Dani Constantin, Florin Ochescu, Doru Căplescu, Manuel Savu, Marian Ionescu, autori tineri, talentaţi, ceea ce este foarte bine, între ei strecurându-se însă cu greu Anton Şuteu sau Marius Ţeicu. Era tot mai vizibil faptul că organizatorii “Cerbului” ţin morţiş să impună forţat muzicii uşoare româneşti o “faţă” anglo-americană, alterându-i tradiţiile şi specificul şi blamând în continuu “demodata” creaţie autohtonă. Cu toate acestea, Monica Anghel (cu “Eternitate” de George Grigoriu) sau Aurelian Temişan au făcut apel la cântece vechi. Parcurgând lista invitaţilor români se poate observa că ei sunt cam aceiaşi an de an, agreaţi sau buni prieteni cu producătorii de la TVR, ceea ce face ca şi cântecele abordate să se repete uneori obositor. Insistăm, în această porţiune a serialului nostru consacrat şlagărului românesc, asupra “Cerbului de aur”, fiindcă acesta a fost, până la apariţia Festivalului internaţional “George Grigoriu” de la Brăila, unicul eveniment unde creaţia autohtonă se confrunta cu cea străină, melodiile româneşti fiind cântate de artişti de peste hotare. Dar mai aveau aceştia posibilitatea de a ALEGE din peste 100 de melodii, ca pe vremuri? Categoric nu, aşa explicându-se prezenţa în fişa de concurs a unor partituri nereprezentative pentru muzica noastră uşoară, dar alese şi implicit impuse finaliştilor străini de către producătorii de la TVR! La fel ca în anii trecuţi, programul de sală color din 1996, la fel de plin de greşeli la numele străine, dar şi la români (bietul Berti Barbera a devenit... Berţi!), nu oferă nici un fel de informaţie, aşa cum s-ar cuveni, legată de melodiile româneşti interpretate, deşi credem că aceasta ar trebui să fie principala menire a unui program de sală. A fost din nou un duel al generaţiilor, cu melodii semnate de Cornel Fugaru (“Ave Maria”, “Spune-mi”, “Vino la mine”), Marius Ţeicu (“Eu te voi iubi”, “Dau viaţa mea pentru o iubire”, “Eu te aştept, iubire”), George Natsis (“Micul meu Univers”), Dani Constantin (“Iartă-mi iubirea”, “O zi”), Viorel Gavrilă (“Trenul cu roţi albastre”), Ion Cristinoiu (“Spune-mi să stau”), Horia Moculescu (“Prima iubire şi ultima”), Manuel Savu (“Oare de ce?”, “Moment in time”), Ionel Tudor (“El amor”, “Uneori”), Laurenţiu Cazan (“Say something”), Ricky Dandel (“Shut up”), Marin Petrache Pechea (“Dacă pleci”), Adrian Enescu (“Noi rămânem oameni”), Marcel Dragomir (“Mai rămâi şi nu pleca, iubirea mea”), Laurenţiu Profeta (“Dor lunatic”). Aşadar, cântece importante, intrate în patrimoniul genului, alături de altele vădit efemere. Nepermis este faptul că nu se anunţau la microfon numele compozitorilor (în acest caz mai putem vorbi de promovare a creaţiei originale?) şi mai ales că Premiul pentru cea mai bună interpretare a unui cântec românesc nu a fost stabilit şi acordat, aşa cum mi se pare firesc, de UCMR. În schimb, la ediţia a X-a, în 1997, lucrurile reintră în normal, preşedinte al juriului fiind Adrian Iorgulescu, preşedintele Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România (cu o traducere jalnică în program în limba engleză!). Din juriu au făcut parte, pe lângă obişnuiţii care tot vin la Braşov şi nu fac absolut nimic pentru festival şi pentru muzica românească, decât poate pentru organizatori, alte două personalităţi certe, compozitorul Cornel Fugaru şi cantautorul belgian Jacques Hustin, primul câştigător al Trofeului, în 1968 (din păcate, ambii s-au stins ulterior din viaţă). Din partea ţării noastre, în secţiunile de concurs (Interpretare, Discografic, Videoclip) şi mai ales în recitaluri, mereu cam aceleaşi nume, fiind ocoliţi cu obstinenţă reprezentanţii “Generaţiei de aur”, deşi tocmai

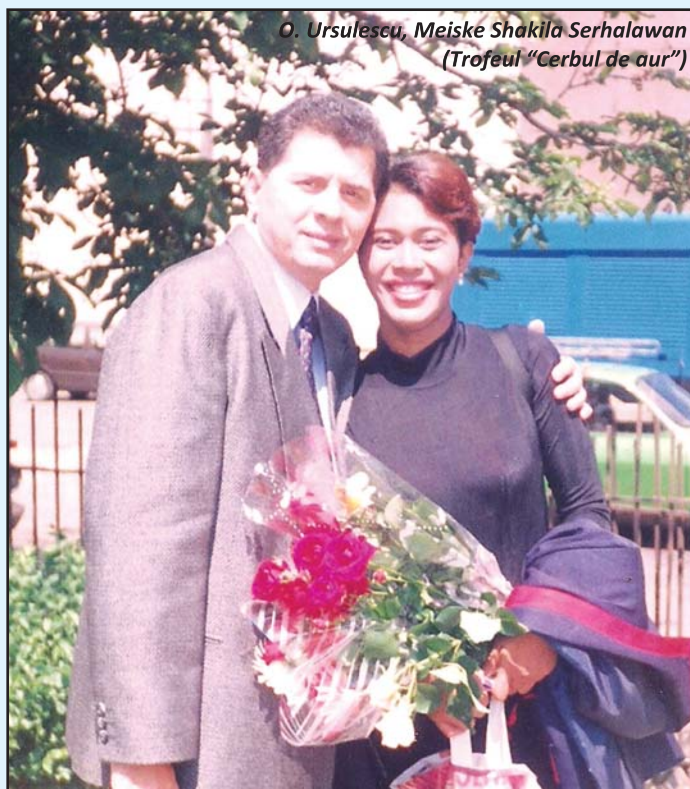

Mădălina Manole, George Sbârcea, Octavian Ursulescu

Dinu Săraru, Udo Jürgens şi, sus, Aurel Giroveanu, O. Ursulescu

acum, la această ediţie festivă, se cuvenea să fie invitaţi cu micro-recitaluri (ca o palidă consolare, ei au fost chemaţi să înmâneze unele distincţii...). Cum în programul de sală sau în materialul tipărit oferit presei nu se menţionează nici măcar un titlu românesc (!), tot ce ne aducem acum aminte este că s-a cântat la Gală "Prima iubire şi ultima" de Horia Moculescu (Premiul pentru cea mai bună interpretare a unui cântec românesc – Jari Sillanpaa, Finlanda) şi că reprezentantele României, Mălina Olinescu şi Adria Şerban,

Thérèse Steinmetz

au interpretat piese... străine (!). Cum spuneam, o parte din premii au fost anunţate şi înmânate de corifei ai TVR şi ai ediţiilor de altădată, o minimă recunoaştere a meritelor acestora, dacă tot nu apar numele lor şi fotografiile, aşa cum ar trebui, în programul de sală: Sanda Ţăranu, Doina Levintza, Dorin Anastasiu, Cristian Ţopescu, Valeriu Lazarov, Dan Spătaru, Margareta Pâslaru, George Sbârcea, premiul I (dar de ce nu Trofeul?) la Interpretare fiind înmânat de Adrian Iorgulescu. Revin la buclucaşul program de sală, plin de greşeli, informaţii incomplete, fotografii ale artiştilor străini, reclame. Ei bine, am căutat zadarnic, în cele nu mai puţin de 42 de pagini color, câteva rânduri măcar despre ceea ce, de fapt, a reprezentat în acel an, la ediţia a X-a, legătura cu istoria, cu legenda festivalului. Sunt în măsură să o spun, fiindcă am fost direct implicat, nu numai ca prezentator (alături de Mădălina Manole) – am oferit fotografii din colecţia personală pentru expoziţia din foyer, am scris textul comperajului, etc – dar am avut ocazia să discut la microfon cu unii dintre eroii festivalului. Acel "Club sentimental" ("A fost odată... un Cerb de aur") s-a transmis zilnic în direct, de la orele 18, pe TVR2 (festivalul "mare" era seara, pe TVR1), fiind realizat de Ioana Bogdan, alături de colegi excepţionali de la TVR: Luminiţa Dumitrescu, Ştefan Mărăscu, Corina Voicu, Ancuţa Caloianu (fiica lui Paul Urmuzescu a fost director de imagine), Paul Enigărescu. Aici, la Teatrul Dramatic din Braşov, unde s-au ţinut ediţiile din 1968-1971, a fost adevărata emoţie a ediţiei a X-a, cu fior sincer, lacrimi şi dulci aduceri aminte. Au fost evocaţi cu un gând pios Tudor Vornicu, Catinca Ralea, Radu Anagnoste, Sile Dinicu, Anda Călugăreanu, Alexandru Bocăneţ, Richard Oschanitzky, Alexandru Imre, Gelu Solomonescu, Ştefan Ţânţu (semnatar al celebrei embleme a festivalului), Doina Badea, Alexandru Stark, aşa cum s-a vorbit elogios despre cei încă în viaţă la acea oră şi care la rândul lor puseseră umărul la edificarea acestui festival: Paul Urmuzescu, Armand Crintea, Theodora Dinulescu, Octavian Paler, Valeriu Pop, Luminiţa Dobrescu, Ioan Grigorescu, George Sbârcea, Ileana Pop, Carmen Dumitrescu, Carmen Dobrescu, Traian Ţânţu, George Grigorescu, Octavian Drugă, Jolt Kerestely, Marie-Jeanne şi Mircea Gherghinescu, Boris Ciobanu, Emil Henţiu, Dinu Săraru, Valeriu Lazarov, prezentatorii Stela Popescu, Valeria Gagealov, Iurie Darie, Sanda Ţăranu, Andrei Magheru. Unii dintre aceştia şi-au povestit la microfon amintiri savuroase din anii aceia de pionierat, rezultând cel mai frumos "remember" în faţa unei săli pline, în care se aflau mulţi spectatori care fuseseră în tinereţe pe aceleaşi locuri... Cele mai gustate episoade au fost relatate de Edmond Deda, Henry Mălineanu, George Grigoriu, Aurel Giroveanu, Temistocle Popa, George Sbârcea, Vasile Veselovski, Cornel Fugaru, Ion Cristinoiu, Marius Ţeicu,

O. Ursulescu, Meiske Shakila Serhalawan (Trofeul "Cerbul de aur")

precum şi de interpreţii Margareta Pâslaru, Doina Spătaru, Corina Chiriac, Angela Similea, Dorin Anastasiu. Acestora li s-au adăugat foştii laureaţi Jacques Hustin (Belgia) şi Thérèse Steinmetz (Olanda), ambii câştigători ai Trofeului, şi canadianul Devon Niko, care ne-au reamintit din piesele cu care au câştigat premii, olandeza făcându-ne surpriza cu "Să nu uităm să iubim trandafirii" de Florin Bogardo! Mare păcat că TVR n-a mai reeditat în anii următori acest "Club sentimental" (au trecut 23 ani de atunci...), poate o va face la a XX-a ediţie, fiindcă în Piaţa Sfatului, pe scena principală, totul este rece, comercial, racordurile cu istoria sunt inexistente: inima festivalului va bate mereu acolo unde s-a născut în 1968 "Cerbul de aur", aşa cum festivalul de la Mamaia va fi pe veci legat de Teatrul de vară...

Octavian URSULESCU

Să mori de dragoste rănită

Versuri: Aurel Storin

Muzica: Marcel Dragomir

Andante tranquillo

La - cri - mã de i - coa - nã ___ E via - ța u - ne - ori ___
Pa - re-o ba - na - li - ta - te ___ Gân - dul ce ne-a du - rut ___

Cu - tre - e - rând o - bra - zul ___ pânã-n su - flet ___ Um-brar de a - min - ti - re ___
Când le ui-tăm pe toa - te ___ în-tr-o sea - rã ___ Dar sunt tristeți de-o via - ță ___

rall. Îți spu - ne iar - tã e pã - cat sã
E - le te-nva - țã cã-i pã - cat sã

Refren

a tempo

mori ___ de dragoste rã - ni - tã ___ Pe

lu - mea as - ta ca - re tre - ce ___ Și doar iu - bi - ri - le nu mor sã

mori ___ de dragos-te rã - ni - tã ___ E - ter-ni - ta-tea cli - pei sã - o mã -

- sori Din dragos - te de ti - ne gân - dul par-cã plân - ge ___ Din

dragos - te de ti - ne ce - rul ___ rãu mã strân - ge Poa - te fe - ri - cirea n-a - re nu - me Dar ce

poa-te fi mai trist pe lu - me De - cât sã mori de dra - gos - te rã - ni - tã.

Da Capo al Fine

Un concert exemplar

Puţini au fost cei care s-au încumetat să organizeze spectacole în această perioadă dominată de atâtea restricţii. Unii, s-o spunem, chiar din comoditate, prevalându-se de scuza "Nu e voie, nu putem, noi am face, dar...". Aşa s-au petrecut lucrurile cu câteva importante festivaluri de muzică uşoară, care, culmea, nu s-au întrerupt pe vremuri nici măcar în situaţii de calamităţi naturale. Din fericire, mai există organizatori pasionaţi, care n-au ezitat să invite publicul la întâlnirea cu muzica, respectând fireşte toate prevederile legale (dovadă că n-au dat naştere la contaminări). Aşa au fost concertele din curtea Palatului Cantacuzino, reprezentaţiile interpretei Delia Matache, diverse reuniuni de jazz, rock sau folk sau marele festival al romanţei "Crizantema de aur", transmis în direct de Etno TV şi organizat în colaborare cu Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România, la un veac de la constituirea Societăţii Compozitorilor Români. Pe cât posibil, am încercat să ţinem cititorii la curent cu aceste iniţiative absolut lăudabile, care ne-au dovedit că niciodată exagerările nu sunt bune, iar muzica este tămăduitoare şi învinge orice Covid! Un asemenea concert, exemplar din toate punctele de vedere (organizare, prevenţie, distribuţie, mediatizare) a avut loc la reputata Universitate creştină "Dimitrie Cantemir", cu ocazia împlinirii a 30 de ani de la înfiinţare acesteia. Instituţie emblematică pentru investiţia privată în educaţia şi cercetarea la înalt nivel, universitatea numără opt facultăţi în Bucureşti, Timişoara şi Cluj-Napoca, iar cei 9000 de studenţi români şi străini din acest an universitar se adaugă celor peste 80000 ieşiţi pe porţile instituţiei în aceste trei decenii. Mărturisesc că am acceptat cu interes şi curiozitate invitaţia doamnei prof. univ. dr. Corina Adriana Dumitrescu, co-fondatoare a universităţii, dar şi cu firească emoţie. Interes fiindcă auzisem multe despre dotările şi infrastructura de aici, iar emoţie fiindcă am absolvit, acum ani buni, liceul bucureştean purtând numele marelui cărturar şi domn, în două rânduri, al Moldovei. Iar aşteptările mi-au fost mult depăşite când am păşit în acest sanctuar modern al educaţiei, distins succesiv cu cel mai înalt calificativ ce poate fi acordat unei universităţi din România, "Grad de încredere ridicat". Cu siguranţă de acelaşi "grad de încredere ridicat" s-au bucurat toţi artiştii invitaţi să evolueze la spectacolul aniversar.

Andra Demidov, Maria Rădeanu

Prima surpriză legată de concert a fost legată de sală – un impresionant şi elegant amfiteatru de 500 de locuri (fireşte, în sală au luat loc doar câteva zeci de spectatori, toţi cu mască), cu dotări de calitate. Să nu uităm că tuturor participanţilor li s-a stabilit starea de sănătate printr-un test Covid rapid şi li s-a verificat temperatura la intrare, iar artiştii au intrat în scenă fără a se întâlni, prin cele două laturi ale scenei. Concertul a fost minunat structurat, fiind transmis în direct online, aşa încât privitorii au avut suficiente motive de satisfacţie, indiferent de vârstă şi de gusturi. Prima parte a inclus lucrări de muzică cultă, interpreţii fiind acompaniaţi la pian de Andra Demidov, cadru didactic la Universitatea de Muzică din Bucureşti (UNMB). De altfel, primii doi invitaţi sunt studenţi ai prestigioase universităţi, deci putem vorbi de un schimb de experienţă cu "Dimitrie Cantemir"! Constantin Pastramă, în egală măsură solist al grupului vocal "Canticum Bucharest", a dat viaţă impecabil lucrării din 1894 a lui Tiberiu Brediceanu, "Bagă, Doamne, luna-n nori".

Stela Enache, Paul Surugiu-Fuego

Frumoasă şi elegantă, tânăra soprană Maria Rădeanu a cules aplauze (cele mai multe... virtuale!) cu vocea superbă, dar şi cu talentul actoricesc, evidenţiat îndeosebi în "Păpuşa" de Jacques Offenbach, din opera "Povestirile lui Hoffman"; prima piesă aleasă de ea a fost tot una foarte veche, din 1892, "Umbra", aparţinând compozitorului brăilean George Cavadia. Firesc, am spune, după ce şi-a urmărit studenţii din culise, a venit la microfon profesorul lor de la UNMB, tenorul Alexandru Badea, cu celebra arie "Nessun dorma" din opera "Turandot" de Giaccomo Puccini. Artist cu impresionantă carieră internaţională, Alexandru Badea a înfiinţat în 2016 în oraşul său natal, Oradea, "European Music Open", festival al cărui director artistic este. De altfel, la ediţia din 2018 a galei premiilor revistei "Actualitatea Muzicală" el a primit distincţia intitulată "Evenimentul cultural al anului 2017". Pianistul Alexandru Mihai Burcă a avut prima confirmare a valorii sale în 2003, când a obţinut Marele Premiu la concursul internaţional "Beethoven e i clasici" din Italia, învingând 150 de competitori din întreaga lume. În prezent este pianist la Teatrul Naţional de Operetă şi Musical "Ion Dacian" din Bucureşti, dar este implicat în numeroase proiecte muzicale de diverse facturi, fiind pe scenă, de pildă, şi la Festivalul naţional al romanţei "Crizantema de aur" de la Târgovişte, în postura de component al orchestrei "Romanţa" dirijate de Lucian Vlădescu. El a interpretat un tango de Piazzola şi "Joc dobrogean", lucrarea din 1953 a lui Paul Constantinescu. Alex Burcă a rămas în faţa claviaturilor pentru a o acompania pe colega sa de teatru Tina Munteanu. Voce de mare expresivitate, soprana este, simplă coincidenţă, fiica unei cunoscute soliste, Elvira Munteanu, care a întreprins pe vremuri numeroase turnee alături de Stela Enache, coordonatoare a concertului de faţă. În palmaresul Tinei Munteanu strălucesc un premiu la Concursul internaţional de canto "Hariclea Darclee" şi mai ales Trofeul "Ion Dacian" cucerit la Bucureşti, în cadrul Festivalului internaţional "Artele spectacolului muzical". Ea a dat viaţă cu farmec şi pasiune unei arii celebre din musical-ul "My Fair Lady", după care a explicat de ce "ar putea dansa întreaga noapte": pentru că este îndrăgostită! Tina Munteanu, să nu uităm, a colaborat cândva cu formaţia Phoenix şi iubeşte muzica uşoară, cântând formidabil compoziţia lui Rick Allison, lansată de solista belgiană Lara Fabian, "Je t'aime".

Alina Negoiasă (Alesis)

Alexandru Burcă, Tita Munteanu

Partea de muzică uşoară a fost la fel de atractivă, cu un repertoriu cuceritor şi artişti de mare valoare. Soţii Alina şi Romeo Negoiasă alcătuiesc duetul Alesis şi au la activ zeci de succese, discuri, turnee. Mai întâi, Alina a dat viaţă, cu vocea ei impresionantă, piesei de acum aproape două secole a lui Anton Pann, "Până când nu te iubeam", după care cei doi "aleşişi" ne-au reamintit piesa titulară a unui album de mare succes şi care beneficiază de un video-clip remarcabil, "Mi-e dor de Bucureştiul de-altădată". Mai în formă ca oricând, temperamentală şi frumoasă, Marina Florea este aceeaşi artistă încântătoare, la mai bine de 35 de ani de la debut (a câştigat Trofeul de interpretare la festivalul de la Mamaia în 1983). Nu putea ocoli, fireşte, marele său şlagăr "Stele erechi" de Ionel Tudor – piesă titulară a albumului Eurostar incluzând marile sale succese, dar nici alte două melodii consacrate în interpretarea sa. Este vorba de şlagărul scris în 1944 de Nicolae Kirculescu, "Nu te pot uita" (reorchestrat în tipare moderne), şi de o piesă cu...

același titlu compusă peste exact cinci decenii de Dragoș Docan. O priveam și pe Stela Enache, cu silueta ei adolescentină și eleganța desăvârșită, și-mi spuneam că peste aceste interprete parcă n-a trecut timpul. În recitalul ei a adus, așa cum face de fiecare dată, un omagiu lui Florin Bogardo, prin câteva melodii binecunoscute, dintre care "Ca soarele, ca floarea" se potrivește perfect vremurilor pe care le trăim. La rândul ei a gravat pe discuri editate de casa de discuri Eurostar cele mai frumoase compoziții ale lui Florin Bogardo. În finalul recitalului său ne-a spus că Bogardo are și o melodie dedicată anilor de... studenție, dar până una-alta a entuziasmat cu nemuritorul hit "Ani de liceu". Marea vedetă a concertului a fost Paul Surugiu-Fuego, ale cărui performanțe nu vom înceta a le consemna și lăuda: zeci de discuri de aur și de platină, sute de melodii înregistrate, compozitor, pictor, realizator de televiziune (emisiunea "Drag de România mea" de pe TVR2 este un adevărat model de program românesc autentic) și de radio (emisiunea "Gramofon" de la Național fm), persoană de mare generozitate, prin proiectul "Art by Fuego", prin care a ajutat zeci de artiști aflați în dificultate, dar a și încurajat tinere talente. El a propus câteva din șlagărele sale recente, pe versuri de Narcis Avădănei, între care vibranta "Patria mea" sau compoziția lui Eugen Doga "Lumina mea". Într-un final cu adevărat apoteotic, el a invitat-o din nou în scenă pe Stela Enache, pentru un emoționant remember Florin Bogardo, în duet, cu câteva dintre cele mai celebre șlagăre ale acestuia.

Se pot oare organiza concerte de ținută în pandemie? Da, uite că se poate, în plus retransmise în întreaga lume online, așa încât, chiar izolați în case, să ne putem bucura de darurile Muzicii. Felicitări, doamnă prof. univ. dr. Corina Adriana Dumitrescu, ați oferit un model de concert și sperăm că exemplul dvs. va fi urmat și de instituțiile de spectacol, a căror menire tocmai aceasta este!

Octavian URSULESCU

Bruce Springsteen – cel mai titrat artist din istoria rock

Bruce Springsteen a devenit în acest an primul artist din istorie care să pătrundă în top 5 cele mai vândute albume în Statele Unite ale Americii, în şase decenii consecutive. Începând cu cel de al treilea album de studio – „Born to Run" (1975) care a ocupat locul 3 în clasamente, Springsteen a avut cel puțin un album în fiecare deceniu din anii '70 până în prezent care să ajungă pe primele poziții în topurile celor mai vândute discuri cu trei albume în anii '70 („Born to Run", Nr. 3 în 1975 şi „Darkness on the Edge of Town", Nr. 5 în 1978), cinci în anii '80 („The River", Nr. 1 în 1980; „Nebraska", Nr. 3 în 1982; „Born în the U.S.A.", Nr. 1 în 1984; albumul live „Bruce Springsteen & The E Street Band 1975-1985", Nr. 1 în 1986 şi „Tunnel of Love", Nr. 1 în 1987), trei în anii '90 („Human Touch", Nr. 2 în 1992; „Lucky Town", Nr. 3 în 1992 şi „Greatest Hits", Nr. 1 în 1995), şase în anii 2000 („Live in New York City", Nr. 5 în 2001; „The Rising", Nr. 1 în 2002; „Devils & Dust", Nr. 1 în 2005; „We Shall Overcome": The Seeger Sessions", Nr. 3 în 2006; „Magic", Nr. 1 în 2007 şi „Working On a Dream", Nr. 1 în 2009), patru din 2010 până în 2019 („Wrecking Ball", Nr. 1 în 2012; „High Hopes", Nr. 1 în 2014; „Chapter and Verse", Nr. 5 în 2016 şi „Western Stars", Nr. 2 în 2019) şi acum „Letter to You", Nr. 2 în 2020.

„Letter to You", album lansat de Bruce Springsteen în octombrie 2020, a debutat direct pe locul 2 în topul celor mai vândute albume în data de 2 noiembrie, aducându-i autorului cântecelor „Born in the U.S.A." şi „Streets of Philadelphia" poziția de cel mai titrat artist al ultimilor 50 de ani.

Miley Cyrus – omagiu adus trupei Metallica

Miley Cyrus şi-a creat o imagine controversată în lumea muzicală de-a lungul ultimului deceniu prin prestații publice uneori revoltătoare, prin videoclipuri scandaloase şi prin melodii care nu s-au ridicat din punct de vedere artistic la nivelul popularității lor. Cu toate acestea, fata cunoscutului interpret de muzică country Billy Ray Cyrus este considerată ca fiind una din figurile influente în muzica pop contemporană.

Când Miley a anunțat că pregăteşte un întreg album de *cover*-uri după cântecele legendarei trupe heavy metal Metallica, iubitorii ambelor genuri de muzică (pop şi rock) au fost surprinşi. Ineditul situației constă în contrastul puternic intre cele două lumi. Nu trebuie uitat însă că Miley Cyrus nu este străină de genul rock, cântăreața americană incluzând de-a lungul anilor în reprezentațiile sale cântece din repertoriul The Cure, The Cranberries, Led Zeppelin, Pink Floyd, Fleetwood Mac, Nine Inch Nails, Nirvana sau The Beatles.

Albumul care va conține numai reinterpretări ale cunoscutelor piese Metallica reprezintă un omagiu adus uneia dintre cele mai iubite trupe rock, dar în acelaşi timp pare să anunțe şi o schimbare în cariera lui Cyrus, care doreşte să părăsească sfera muzicii pop pentru a deveni un Rock Star.

Flaming Lips – un nou tip de concert live

Trupa rock The Flaming Lips, fondată în Oklahoma City în anul 1983, a propus un nou mod de a aduce înapoi muzica live.

În luna octombrie a acestui an, Flaming Lips a susținut un recital live în oraşul natal, în care atât publicul, cât şi formația s-au aflat pe tot parcursul spectacolului închişi în sfere de plastic.

Wayne Coyne, liderul Flaming Lips, şi-a obişnuit fanii cu apariții originale în care acesta coboară în public închis într-o sferă de plastic. Anul acesta, Coyne le-a sugerat urmăritorilor săi printr-un desen hazliu postat pe Instagram faptul că, în 2020, ca urmare a pandemiei, nu numai el se va afla în interiorul balonului de plastic, ci toți participanții la eveniment. Pornind de la această glumă, formația a început să îşi imagineze posibilitatea unui astfel de *show* şi de la imaginație a trecut la gândirea unui plan logistic pentru punerea în practică a acestei idei neobişnuite. Într-o sală de spectacol cu o capacitate de 3500 de locuri, trupa americană a plasat 100 de sfere de plastic dezumflate, aranjate pe zece rânduri, în care publicul urma să asiste la concert. Fiecare spectator a fost condus de organizatori către propria sferă, toate fiind umflate înaintea începerii concertului. Trupa a susținut recitalul izolată în interiorul globurilor pe întreaga durată a reprezentației artistice. Cu toate că membrii formației au avut nevoie de timp pentru a se obişnui să cânte din interiorul sferelor, Wayne Coyne afirmă, din propria experiență, că oricine poate petrece cel puțin o ora fără niciun efort în interiorul bulelor.

Evenimentul a fost un succes mediatic şi s-a dovedit eficient din punct de vedere sanitar, ținând cont că regiunea Oklahoma a înregistrat în octombrie o creştere a cazurilor COVID-19. Flaming Lips consideră că experimentul a însemnat mai mult decât o sursă de publicitate, conceptul inedit putând fi o soluție pentru viitorul concertelor live.

David LAPADAT

Cătălin Crişan: „Pe urmele anilor” (Vol. 1)

Subintitulat „33 de ani de carieră” (cantautorul a ales vârsta christică, nu o cifră rotundă, aşa cum fac alţii), acest prim album-remember editat de casa de discuri Eurostar ni-l prezintă pe protagonist înainte de toate în postura de compozitor (la 10 cântece, multe din ele inedite) şi textier (la 14 din cele 15 titluri). Doar Jolt Kerestely este “acceptat” cu cunoscutele piese “Nu-i nimeni de vină...” şi “Iubito”, trei melodii fiind preluate din repertoriul internaţional. Chiar dacă pe copertă Cătălin Crişan apare într-o imagine recentă, cu părul coliliu, de la concertul său de la Sala Palatului, pe verso îl descoperim aşa cum arăta în 1987, când a cucerit premiul I de interpretare la festivalul de la Mamaia, cu plete bogate şi... negre. Talentat pianist (a studiat la Moscova), romanticul artist ne propune şi două duete, cu Gabriel Cotabiţă (“Doar iubind”), respectiv cu fiica sa Daria, cu apariţii de succes pe scena Teatrului de revistă “Constantin Tănase” (“Iubire”). Dacă vă aşteptaţi să reascultaţi marile sale şlagăre veţi fi uşor dezamăgiţi, dar vă garantăm că veţi fi cuceriţi de la prima audiţie de aceste melodii noi. Surprinzătoare, fiindcă vin dinspre personalităţi dinafara lumii muzicale, sunt caldele recomandări din booklet, semnate de ÎPS Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului, actorul Hotaţiu Mălăele şi jurnalistul sportiv Ovidiu Ioaniţoaia. La timpul cuvenit, vom vedea şi ce conţine volumul 2... (**M. G.**)

Vlady Cnejevici - „Ieri şi Azi”

Fiu al unui celebru acordeonist din Banat, Laza Cnejevici (cu care a şi lansat două discuri), claviaturistul care apare de 35 de ani - în contextul unor nume de primă mărime de pe scena pop-rock-folk românească - nu avea până anul acesta un disc în nume propriu, aproape „de autor”, cum se spune (9 din cele 12 piese sunt compuse de Vlady Cnejevici). Poate că nici nu a avut timp, dacă enumăr aici doar câţiva artişti şi trupe cu care a cântat ani buni, uneori decenii, de multe ori concomitent: Compact, Pasărea Colibri (şi separat Mircea Baniciu, în ultimii ani şi Pasărea Rock), Pacifica, The Blue Workers... Lista colaborărilor (de studio, dar şi live) e fireşte mult mai mare. Un adevărat slalom, ce-i drept într-o industrie a spectacolului cu destule goluri, cum este aceea din România.

Dar a venit pandemia, iar Vlady a trebuit să se reinventeze, în lipsa concertelor, ca mulţi alţi artişti. Iar discul edificat în această toamnă („Ieri şi Azi”) este în mare parte autoprodus, în studioul de acasă, multe dintre melodii fiind aduse la zi prin orchestraţiile care omogenizează materialul discografic. Fireşte, Cnejevici a înregistrat cele mai multe dintre partiturile de claviaturi, dar şi bass ori tobe electronice, atunci când a fost nevoit să substituie lipsa instrumentiştilor.

Câteva melodii atrag atenţia, prin vocile unice care au făcut vogă în ultimele trei decenii... şi au plecat (mult prea repede) în eternitate: Laura Stoica, Ioan Gyuri Pascu, Leo Iorga şi – inedit – Laza Cnejevici. Fireşte, nu pot trece peste colaborarea cea mai bogată a lui Vlady, aceea cu Mircea Baniciu – piesa de debut a discului, „Povestea neamului”, a beneficiat în 2020 şi de un videoclip. O piesă inedită ar fi şi „Fiecare zi”, cu un bluesman român stabilit de câţiva ani în America – Alex Muşat, chitarist şi solist vocal.

Am lăsat la final o compoziţie care nu-i aparţine lui Cnejevici, însă el se face „vinovat” de remake-ul 2020 (inclusiv video!). O înregistrare cu poveste, „Vorba dulce din bătrâni” fiind o piesă din repertoriul celebrului nostru grup rock timişorean de dinainte de Revoluţie, Progresiv TM, condus de un muzician deosebit, emigrat prea repede în Germania, Ladislau Herdina (compozitorul melodiei). Un tribut în spiritul proiectului „Rockul Carantinei”, cu o piesă din perioada când Vlady şi-a făcut ucenicia (pop) rock pe marile scene, înregistrat cu un celebru solist timişorean, Ghighi Iovin. Dar şi chitaristul „de serviciu” în multe dintre colaborările claviaturistului, inclusiv pe acest disc, Teo Boar. Un album – portret, aşa cum poate mulţi nu îl ştiau, deşi credeau că îl cunosc pe Vlady Cnejevici.

Doru IONESCU

Revistă lunară de informare, opinie şi dezbatere editată de UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA şi finanţată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor şef:
Mihai COSMA
Redactori: Octavian URSULESCU
Norela-Liviana COSTEA
Secretar de redacţie: Costin ASLAM

Corespondenţi naţionali:
Sanda HÂRLAV-MAISTOROVICI, Mariana POPESCU,
Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ŞUTEU, Alex VASILIU,
Petre-Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:

Theodora CONSTANTINESCU, Oana GEORGESCU,
Răzvan GEORGESCU, Doru IONESCU, David LAPADAT,
Florian LUNGU, Ruxandra MIREA, Carmen MANEA, Doina MOGA,
Irina NIŢU, Costin POPA,Ognean STAMBOLIEV,
Mădălin Alexandru STĂNESCU, Carmen STOIANOV,
Alex VASILIU, Damian VULPE

www.ucmr.org.ro
http://biblioteca-digitala.ro/?pub=289-actualitatea-muzicala-uniunea-compozitorilor-si-muzicologilor-din-romania

Adresa redacţiei: Bucureşti, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL
TEL: 021-242.30.32 ISSN: 1220-742x